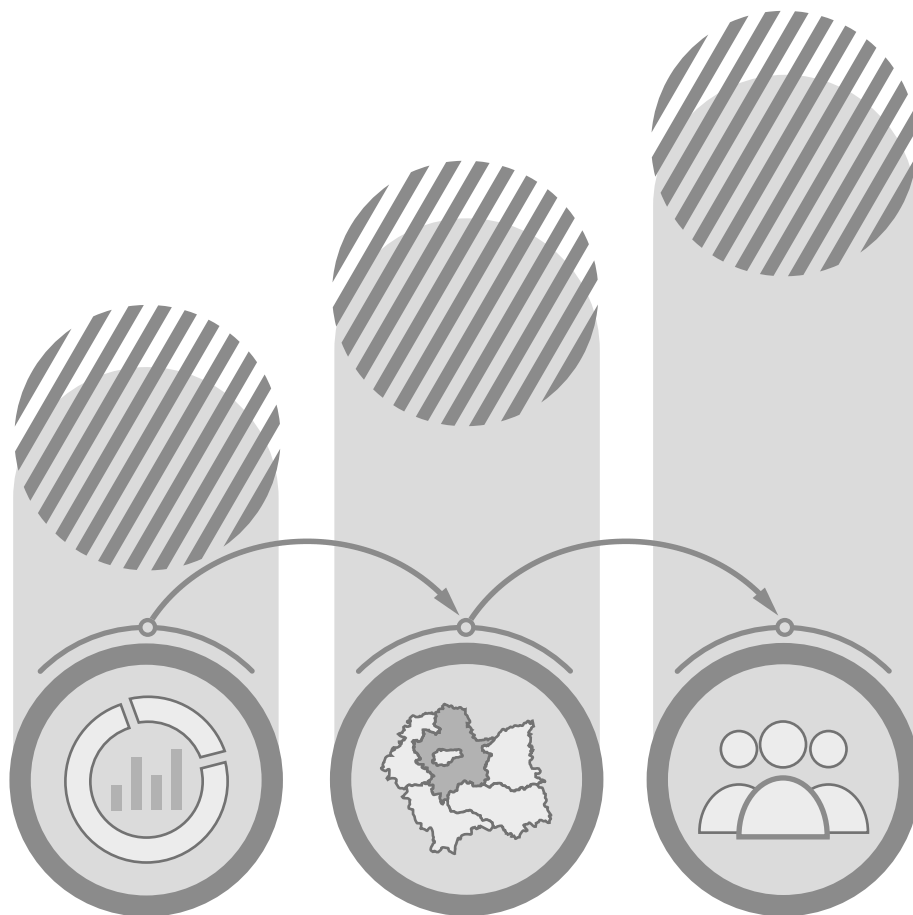




Podregion krakowski w latach 2013–2017

Krakowski subregion, 2013–2017



Podregion krakowski w latach 2013–2017

Krakowski subregion, 2013–2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Małopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Małopolska Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Tomasz Brzdąk, Marta Kłósek, Marcin Łacic, Agata Łój, Anna Nowak, Małgorzata Piwowarczyk, Aneta Stachańczyk, Jadwiga Tutaj

Kierujący

Supervised

Agnieszka Szlubowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Bogusław Bubula, Marcin Łacic, Krzysztof Pawlaczek, Małgorzata Piwowarczyk

Tłumaczenie

Translation

Anna Dziedzic

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Klaudia Truchan

Opracowanie graficzne okładki

Graphic design of the cover

Karolina Rudnik

ISBN 978-83-7403-274-2

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Podregion krakowski w latach 2013–2017” będącą dopełnieniem cyklu publikacji dedykowanych podregionom województwa małopolskiego według nowej nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych.

W opracowaniu, w miarę dostępności danych, zaprezentowano dynamikę i kierunki zmian zjawisk społecznych i gospodarczych w podregionie krakowskim w horyzoncie czasowym lat 2013–2017.

Autorzy publikacji w sposób syntetyczny i kompleksowy dokonali charakterystyki podregionu krakowskiego, dostarczając informacji z zakresu m.in. demografii, infrastruktury społecznej i gospodarczej oraz turystyki.

Ponadto, publikację uzupełniono o analizę porównawczą podregionu krakowskiego na tle pozostałych podregionów w województwie małopolskim.

Wyrażam nadzieję, że zarówno niniejsze opracowanie, jak i pozostałe publikacje Urzędu Statystycznego w Krakowie będą dla Państwa użyteczne i spotkają się z pozytywnym przyjęciem.

Jednocześnie dziękuję wszystkim respondentom za przekazywanie danych, które są podstawą opracowania informacji statystycznych oraz wszystkim osobom i instytucjom za zgłaszane wnioski i cenne uwagi, które przyczyniają się do kształtowania formy i treści naszych opracowań.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie



Agnieszka Szlubowska

Kraków, listopad 2018 r.

Preface

I am pleased to present you the publication „Krakowski subregion, 2013–2017” which is the complement of a series of publications dedicated to subregions of Małopolskie voivodship according to the new nomenclature of territorial units for statistical purposes.

In the study, depending on the availability of data, dynamics and directions of changes in social and economic phenomena in Krakowski subregion in the time horizon of 2013–2017 were presented.

The authors of the publication in a synthetic and comprehensive manner made characteristics of Krakowski subregion, providing information in the field of, among others, demography, social and economic infrastructure and tourism.

In addition, the publication was supplemented with a comparative analysis of Krakowski subregion against the background of other subregions in Małopolskie voivodship.

I hope that both this study and other publications of the Statistical Office in Kraków will be useful to you and will receive your positive reception.

At the same time, I would like to thank all respondents for the provision of data, which constitute the basis for compiling statistical information and for all persons and institutions for submitted recommendations and valuable suggestions advancing the form and content of our studies.

Director
of the Statistical Office
in Kraków



Agnieszka Szlubowska

Kraków, November 2018

Spis treści

Contents

Str.
Page

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	<i>4</i>
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	11
<i>Explanation of symbols. Major abbreviations</i>	<i>11</i>
Synteza	12
<i>Executive summary</i>	<i>13</i>
Rozdział 1. Podział i powierzchnia podregionu.	14
<i>Chapter 1. Division and area of the subregion.</i>	<i>14</i>
Rozdział 2. Ludność	17
<i>Chapter 2. Population.</i>	<i>17</i>
2.1. Stan i struktura ludności	17
<i>2.1. Size and structure of population.</i>	<i>17</i>
2.2. Ruch naturalny ludności	21
<i>2.2. Vital statistics of population</i>	<i>21</i>
2.3. Migracje	23
<i>2.3. Migration.</i>	<i>23</i>
Rozdział 3. Rynek pracy	24
<i>Chapter 3. Labour market</i>	<i>24</i>
3.1. Pracujący	24
<i>3.1. Employed persons</i>	<i>24</i>
3.2. Bezrobotni zarejestrowani.	25
<i>3.2. Registered unemployed persons</i>	<i>25</i>
Rozdział 4. Potencjał gospodarczy.	27
<i>Chapter 4. Economic potential</i>	<i>27</i>
4.1. Podmioty gospodarki narodowej.	27
<i>4.1. Entities of the national economy</i>	<i>27</i>
4.2. Przemysł i budownictwo.	31
<i>4.2. Industry and construction.</i>	<i>31</i>
4.2.1. Pracujący	31
<i>4.2.1. Employed persons</i>	<i>31</i>
4.2.2. Przeciętne zatrudnienie	32
<i>4.2.2. Average paid employment</i>	<i>32</i>
4.2.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	33
<i>4.2.3. Average monthly gross wages and salaries</i>	<i>33</i>
Rozdział 5. Finanse publiczne.	34
<i>Chapter 5. Public finance.</i>	<i>34</i>
5.1. Dochody budżetowe gmin	34
<i>5.1. Budget revenue of gminas.</i>	<i>34</i>
5.2. Wydatki budżetowe gmin	37
<i>5.2. Budget expenditure of gminas.</i>	<i>37</i>

	Str. Page
Rozdział 6. Usługi publiczne.	40
<i>Chapter 6. Public services.</i>	<i>40</i>
6.1. Infrastruktura komunalna	40
6.1. <i>Municipal Infrastructure</i>	<i>40</i>
6.1.1. Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa	40
6.1.1. <i>Water supply, sewage and gas systems</i>	<i>40</i>
6.1.2. Sieć komunikacyjno-transportowa	47
6.1.2. <i>Communication and transport network</i>	<i>47</i>
6.2. Edukacja	48
6.2. <i>Education</i>	<i>48</i>
6.2.1. Wychowanie przedszkolne	48
6.2.1. <i>Pre-primary education</i>	<i>48</i>
6.2.2. Szkolnictwo.	50
6.2.2. <i>School education</i>	<i>50</i>
6.3. Kultura	57
6.3. <i>Culture</i>	<i>57</i>
6.4. Opieka zdrowotna	60
6.4. <i>Health care</i>	<i>60</i>
6.5. Pomoc społeczna	63
6.5. <i>Social welfare.</i>	<i>63</i>
Rozdział 7. Turystyka	67
<i>Chapter 7. Tourism</i>	<i>67</i>
7.1. Turystyczna baza noclegowa	67
7.1. <i>Tourist accommodation establishments</i>	<i>67</i>
7.2. Wykorzystanie turystycznej bazy noclegowej	69
7.2. <i>Occupancy of tourist accommodation establishments.</i>	<i>69</i>
Rozdział 8. Podregion Krakowski na tle podregionów województwa małopolskiego	73
<i>Chapter 8. Krakowski subregion against the background of subregions of małopolskie voivodship</i>	<i>73</i>
8.1. Porównanie uwarunkowań społeczno-gospodarczych podregionów województwa małopolskiego	73
8.1. <i>Comparison of socio-economic conditions of the subregions of Małopolskie voivodship.</i>	<i>73</i>
Uwagi ogólne.	77
<i>General notes</i>	<i>79</i>

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wykaz gmin podregionu krakowskiego w 2017 r.	15
Table 1. List of gminas of Krakowski subregion in 2017	15
Tablica 2. Powierzchnia podregionu krakowskiego w 2017 r.	16
Table 2. Area of Krakowski subregion in 2017.	16
Tablica 3. Ludność	17
Table 3. Population	17
Tablica 4. Ludność według typu gminy w 2017 r.	18
Table 4. Population by type of gmina in 2017.	18
Tablica 5. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2017 r.	21
Table 5. Population by biological and educational age groups in 2017.	21
Tablica 6. Ruch naturalny na 1000 ludności	22
Table 6. Vital statistics per 1000 population.	22
Tablica 7. Pracujący	24
Table 7. Employed persons	24
Tablica 8. Bezrobotni zarejestrowani	26
Table 8. Registered unemployed persons.	26
Tablica 9. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD	29
Table 9. Entities of the national economy by NACE sections	29
Tablica 10. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie w % ogółu zatrudnionych	33
Table 10. Average paid employment in industry and construction in % of total paid employees.	33
Tablica 11. Dochody ogółem budżetów gmin według rodzaju gminy	35
Table 11. Total budget revenue of gminas by type of gmina.	35
Tablica 12. Wydatki ogółem budżetów gmin według rodzaju gminy	37
Table 12. Total budget expenditure of gminas by type of gmina	37
Tablica 13. Wychowanie przedszkolne	48
Table 13. Pre-primary education	48
Tablica 14. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi)	51
Table 14. Primary schools for children and youth (including special schools)	51
Tablica 15. Gimnazja dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi)	53
Table 15. Lower secondary schools for children and youth (including special schools)	53
Tablica 16. Licea ogólnokształcące dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi)	54
Table 16. General secondary schools for youth (including special schools)	54
Tablica 17. Technika dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi)	55
Table 17. Technical secondary schools for youth (including special schools)	55
Tablica 18. Wybrane instytucje kultury w 2017 r.	57
Table 18. Selected institutions of culture in 2017	57
Tablica 19. Ambulatoryjna opieka zdrowotna	60
Table 19. Out-patient health care	60
Tablica 20. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	61
Table 20. Consultations provided in out-patient health care	61
Tablica 21. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	62
Table 21. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	62

	Str. Page
Tablica 22. Placówki stacjonarne pomocy społecznej	64
Table 22. Stationary social welfare facilities	64
Tablica 23. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych	65
Table 23. Beneficiaries from social assistance benefits in households.	65
Tablica 24. Świadczenia rodzinne	66
Table 24. Family benefits	66
Tablica 25. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe według rodzajów obiektów	68
Table 25. Tourist accommodation facilities and bed places by type of facility	68
Tablica 26. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	71
Table 26. Occupancy of tourist accommodation facilities	71
Tablica 27. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów województwa małopolskiego w 2017 r.	75
Table 27. Selected statistical data concerning the subregions of Małopolskie voivodship in 2017.	75

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2017 r.	20
Chart 1. Structure of population by economic age groups in 2017.	20
Wykres 2. Dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej	27
Chart 2. Indices of the number of the national economy entities	27
Wykres 3. Dynamika liczby spółek handlowych	28
Chart 3. Indices of the number of commercial companies	28
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności	31
Chart 4. Entities of the national economy per 1000 population	31
Wykres 5. Pracujący w przemyśle i budownictwie	32
Chart 5. Persons employed in industry and construction	32
Wykres 6. Dochody ogółem budżetów gmin	34
Chart 6. Total budget revenue of gminas.	34
Wykres 7. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	36
Chart 7. Financing and co-financing EU programs and projects	36
Wykres 8. Wydatki ogółem budżetów gmin.	37
Chart 8. Total budget expenditure of gminas	37
Wykres 9. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej	41
Chart 9. Length of the active distribution water supply network	41
Wykres 10. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej.	43
Chart 10. Length of the active sewage network	43
Wykres 11. Długość czynnej rozdzielczej sieci gazowej	45
Chart 11. Length of the active gas distribution network.	45
Wykres 12. Struktura dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym według lokalizacji placówek wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2017/2018.	49
Chart 12. Structure of children covered by pre-primary education according to the location of pre-primary education establishments in the 2017/2018 school year.	49

	Str. Page
Wykres 13. Struktura uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży według lokalizacji szkół w roku szkolnym 2017/2018	52
Chart 13. Structure of pupils of primary schools for children and youth by school location in the 2017/2018 school year	52
Wykres 14. Uczniowie liceów ogólnokształcących i techników dla młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)	56
Chart 14. Students of general and technical secondary schools for youth (including special schools)	56
Wykres 15. Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 10 tys. ludności.	58
Chart 15. Museums and branches visitors per 10 thous. population.	58
Wykres 16. Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w 2017 r.	59
Chart 16. Loans of collection from public libraries per borrower in 2017	59
Wykres 17. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną.	63
Chart 17. Population per generally available pharmacy	63
Wykres 18. Struktura turystycznych obiektów i miejsc noclegowych według powiatów w 2017 r.	67
Chart 18. Structure of tourist facilities and the number of bed places for tourists by powiats in 2017	67
Wykres 19. Struktura korzystających z noclegów i udzielonych noclegów turystom krajowym i zagranicznym w 2017 r..	70
Chart 19. Structure of tourists accommodated and of nights spent by domestic and foreign tourists in 2017.	70
Wykres 20. Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r.	72
Chart 20. Occupancy rate of tourist accommodation establishments in 2017	72

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Podział administracyjny podregionu krakowskiego	14
Map 1. Administrative division of Krakowski subregion	14
Mapa 2. Gęstość zaludnienia w 2017 r.	19
Map 2. Density of population in 2017	19
Mapa 3. Współczynnik obciążenia demograficznego w 2017 r..	20
Map 3. Age dependency ratio in 2017	20
Mapa 4. Saldo migracji stałych na 1000 ludności w 2017 r..	23
Map 4. Net permanent migration per 1000 population in 2017	23
Mapa 5. Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.	25
Map 5. Share of employed persons in the working age population in 2017	25
Mapa 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r..	26
Map 6. Share of registered unemployed persons in the working age population in 2017	26
Mapa 7. Podmioty gospodarki narodowej na 1 km ² powierzchni w 2017 r.	30
Map 7. Entities of the national economy per 1 km ² of area in 2017	30
Mapa 8. Dochody ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2017 r..	35
Map 8. Total budget revenue of gminas per capita in 2017	35
Mapa 9. Stopień pokrycia wydatków ogółem budżetów gmin dochodami własnymi w 2017 r.	36
Map 9. Degree of covering the total expenditure of gminas budgets with own revenues in 2017	36

	Str. Page
Mapa 10. Wydatki ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2017 r.	38
Map 10. Total budget expenditure of gminas per capita in 2017	38
Mapa 11. Wynik finansowy na 1 mieszkańca	39
Map 11. Financial result per capita	39
Mapa 12. Gęstość sieci wodociągowej w 2017 r.	42
Map 12. Density of the water supply network in 2017	42
Mapa 13. Gęstość sieci kanalizacyjnej w 2017 r.	44
Map 13. Density of the sewage network in 2017	44
Mapa 14. Gęstość sieci gazowej w 2017 r.	46
Map 14. Density of the gas network in 2017.	46
Mapa 15. Udział dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2017 r.	50
Map 15. Share of children aged 3–6 in pre-school education institutions in the total number of children at this age in 2017..	50

Objaśnienia znaków umownych

Explanation of symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska /-/	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>not applicable.</i>
„W tym” <i>“Of which”</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>
zł <i>zł</i>	złoty <i>zloty</i>
ha	hektar <i>hectare</i>
km	kilometr <i>kilometre</i>
km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
m ³	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
dam ³	dekametr sześcienny
r.	rok
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy
dok. <i>cont.</i>	dokończenie
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
kWh	kilowatogodzina
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności

Synteza

Podregion krakowski należy do najbardziej rozwijających się podregionów województwa małopolskiego. Stale rosnący potencjał demograficzny i gospodarczy wskazuje na jego dalszy dynamiczny rozwój. W latach 2013–2017 w demografii podregionu wystąpiły korzystne zmiany. Liczba ludności zwiększyła się o 2,5%, a liczba urodzeń żywych przewyższała liczbę zgonów, co znalazło odzwierciedlenie w dodatnim przyroście naturalnym. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było dodatnie.

W omawianym okresie korzystne zmiany zaszły także na rynku pracy. Liczba pracujących wzrosła o ponad 1/5, a liczba pracujących przypadająca na 1000 ludności w wieku produkcyjnym zwiększyła się z 242 osób w 2013 r. do 294 pięć lat później. Poprawiła się sytuacja w obszarze bezrobocia. W końcu grudnia 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 13,3 tys. osób bezrobotnych z terenu podregionu krakowskiego, tj. o 56,4% mniej niż w analogicznym okresie 2013 r. Zmniejszył się ponadto udział liczby bezrobotnych z terenu podregionu krakowskiego wśród ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim. Stopa bezrobocia była również mniejsza niż w województwie i obniżyła się na przestrzeni omawianych lat o 6,8 p. proc. do poziomu 4,8%.

Potencjał gospodarczy danego obszaru przejawia się m.in. poziomem przedsiębiorczości, mierzonym liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców tego obszaru. W 2017 r. na 1000 mieszkańców podregionu krakowskiego przypadały 103 podmioty gospodarki narodowej, podczas gdy w 2013 r. wskaźnik ten wyniósł 96. Liczba podmiotów wzrosła w tym okresie o 9,9%, co oznacza, że tempo wzrostu było wyższe niż średnio w województwie.

Na przestrzeni lat 2013–2017 dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu krakowskiego nieprzerwanie rosły, osiągając wartość 3067,6 mln zł, tj. o 44,0% większą niż w 2013 r. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły w tym czasie o 40,6% i osiągnęły wartość 4244,85 zł. Wydatki ogółem gmin podregionu były większe o 40,2% i wyniosły 3034,0 mln zł. W 2017 r. kwota wydatków na 1 mieszkańca wynosząca 4198,31 zł była wyższa o 36,8% niż w 2013 r. Analizując dochody i wydatki gmin wchodzących w skład podregionu krakowskiego w latach 2013–2017 widać, że do 2015 r. utrzymywała się przewaga wydatków nad dochodami, co przełożyło się na ujemny wynik finansowy budżetów gmin. Począwszy od 2016 r. można natomiast zaobserwować przewagę dochodów nad wydatkami czyli nadwyżkę budżetową, która w 2017 r. wyniosła 33,6 mln zł.

Korzystne zmiany odnotowano w zakresie infrastruktury komunalnej. Najbardziej rozbudowano sieć kanalizacyjną, której długość zwiększyła się o 1226 km (o 38,5%). Długość sieci wodociągowej w ciągu 5 lat wzrosła o 505 km, tj. o 7,2%, a gazowej – o 594 km, tj. o 9,6%.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2017 r. na terenie podregionu działały 404 placówki, których liczba w relacji do 2013 r. wzrosła o 9,2%. Liczba aptek i punktów aptecznych zwiększyła się w omawianym okresie o 3,6%, a pracujących w nich magistrów farmacji była mniejsza o 0,2%.

W 2017 r. ośrodki pomocy społecznej zlokalizowane w podregionie krakowskim wypłaciły świadczenia w kwocie 176,2 mln zł, które otrzymało 35,0 tys. rodzin. W latach 2013–2017 suma wypłaconych świadczeń rodzinnych wzrosła o 26,7 mln zł, podczas gdy liczba uprawnionych do ich otrzymania rodzin – o 40,8%.

Potencjał turystyczny podregionu krakowskiego wyznaczają w głównej mierze pomniki historii – kopalnie soli w Bochni i w Wieliczce oraz Ojcowski Park Narodowy. Ich uzupełnieniem są liczne zamki, skanseny, muzea, kościoły, wyciągi narciarskie, zalewy, kąpieliska, a także szlaki turystyczne, ścieżki i trasy rowerowe. Według stanu w lipcu 2017 r. turyści odwiedzający podregion krakowski mieli do dyspozycji 117 turystycznych obiektów noclegowych posiadających 6,9 tys. miejsc noclegowych. W 2017 r. w turystycznych obiektach noclegowych położonych w podregionie krakowskim udzielono 689,5 tys. noclegów, a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w województwie małopolskim wyniósł 5,2%.

Executive summary

Krakowski subregion belongs to the most developing subregions of Małopolskie voivodship. The constantly growing demographic and economic potential indicates its further dynamic development. In the years 2013–2017, favourable changes have occurred in the subregion's demographics. The population increased by 2.5%, and the number of live births exceeded the number of deaths, which was reflected in the positive natural increase. Net internal and international migration of the population for permanent residence was positive.

In the discussed period favourable changes occurred also on the labour market. The number of employed persons increased by over 1/5, and the number of employed per 1000 working age population increased from 242 people in 2013 to 294 five years later. The situation in the area of unemployment has improved. At the end of December 2017, 13.3 thousand unemployed persons from Krakowski subregion was registered in labour offices., i.e. by 56.4% less than in the corresponding period of 2013. Moreover, the share of the number of the unemployed from the area of Krakowski subregion among the total unemployed in Małopolskie voivodship decreased. The unemployment rate was also lower than in the voivodship and decreased over the discussed years by 6.8 pp up to 4.8%.

The economic potential of a given area is manifested, among others, by the level of entrepreneurship, measured by the number of business entities per 1000 inhabitants of this area. In 2017, there were 103 entities of the national economy per 1000 residents of Krakowski subregion, while in 2013 this rate amounted to 96. The number of entities increased in this period by 9.9%, which means that the growth rate was higher than the average in the voivodship.

Over the years 2013–2017, total revenue of gminas included in Krakowski subregion were growing continuously, reaching 3067.6 mln zł, i.e. 44.0% more than in 2013. Revenue of gminas budgets per capita increased during this period by 40.6% and reached 4244.85 mln zł. Total expenditure of gminas of the subregion was higher by 40.2% and amounted to 3034.0 mln zł. In 2017, the amount of expenditure per capita amounting to 4193.31zł was higher by 36.8% than in 2013. Analyzing the revenue and expenditure of gminas forming Krakowski subregion in 2013–2017, it can be seen that until 2015 the advantage of spending over income maintained, which translated into a negative financial result of gminas budgets. Starting from 2016, however, it is possible to observe the advantage of revenue over expenditure, i.e. the budget surplus, which in 2017 amounted to 33.6 mln zł.

Favourable changes were recorded in the field of municipal infrastructure. The sewage network developed the most. Its length increased by 1226 km (by 38.5%). The length of the water supply network within 5 years increased by 505 km, i.e. by 7.2%, and gas – by 594 km, i.e. by 9.6%.

As part of out-patient health care, in 2017, there were 404 centres in the subregion and their number in relation to 2013 increased by 9.2%. The number of pharmacies and pharmaceutical outlets increased in the discussed period by 3.6%, and the number of pharmacists working in them was lower by 0.2%.

In 2017, social assistance centres located in Krakowski subregion paid out benefits in the amount of 176.2 mln zł, which received 35.0 thousand families. In 2013–2017, the sum of family benefits paid increased by 26.7 mln zł, while the number of families entitled to receive them – by 40.8%.

The tourist potential of Krakowski subregion is mainly determined by monuments of history – salt mines in Bochnia and Wieliczka, and Ojcowski National Park. They are complemented by numerous castles, open-air museums, museums, churches, ski lifts, reservoirs, swimming pools, as well as hiking trails, cycle paths and routes. As of July 2017, tourists visiting Krakowski subregion had at their disposal 117 tourist accommodation facilities with 6.9 thousand bed places. In 2017, there were recorded 689.5 thousand nights spent in tourist accommodation facilities located in Krakowski subregion, and their share in the total number of overnight stays in Małopolskie voivodship amounted to 5.2%.

Rozdział 1

Chapter 1

Podział i powierzchnia podregionu

Division and area of the subregion

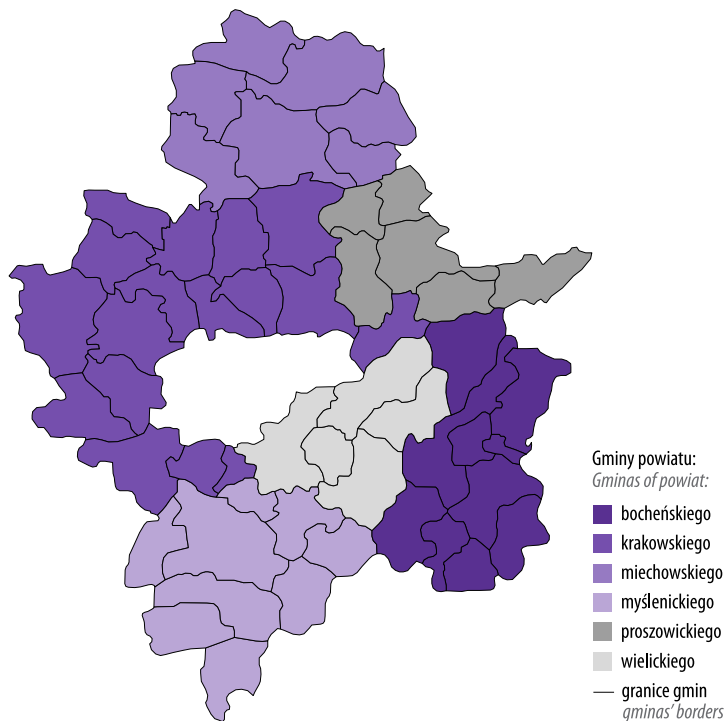
Podregion krakowski jest jednym z sześciu podregionów wyznaczonych w województwie małopolskim. Zlokalizowany w północnej części województwa obejmuje swoim zasięgiem gminy sąsiadujące i skupione wokół miasta Krakowa będącego osobnym podregionem.

W skład podregionu krakowskiego wchodzi 6 powiatów: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowski oraz wielicki. Biorąc pod uwagę najniższe jednostki podziału administracyjnego podregion tworzą 53 gminy (1 miejska, 14 miejsko-wiejskich oraz 38 wiejskich). W dniu 31 XII 2017 r. liczba miejscowości podregionu krakowskiego (łącznie z miastami) wynosiła 180.

Mapa 1. Podział administracyjny podregionu krakowskiego

Stan w dniu 31 XII

Map 1. Administrative division of Krakowski subregion
As of 31 XII



Północna granica podregionu krakowskiego jest jednocześnie granicą województwa małopolskiego z województwem świętokrzyskim (wyznaczają ją krańce powiatów miechowskiego i proszowskiego). Granica podregionu krakowskiego w północno-zachodniej części powiatu miechowskiego stanowi także granicę województwa małopolskiego z województwem śląskim. Od zachodu podregion krakowski graniczy z powiatami podregionu oświęcimskiego (olkuskim, chrzanowskim i wadowickim), od południa

z powiatami podregionów nowotarskiego (suskim, nowotarskim) oraz nowosądeckiego (limanowskim). Wschodnią granicę podregionu stanowią gminy powiatów proszowickiego oraz bocheńskiego, z którymi sąsiaduje powiat brzeski wchodzący w skład podregionu tarnowskiego.

Tablica 1. Wykaz gmin podregionu krakowskiego w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 1. List of gminas of Krakowski subregion in 2017

As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Rodzaj gminy <i>Type of gmina</i>	Powiat <i>Powiat</i>
Bochnia	miejska	bocheński
Bochnia	wiejska	bocheński
Drwinia	wiejska	bocheński
Lipnica Murowana	wiejska	bocheński
Łapanów	wiejska	bocheński
Nowy Wiśnicz	miejsko-wiejska	bocheński
Rzezawa	wiejska	bocheński
Trzciana	wiejska	bocheński
Żegocina	wiejska	bocheński
Czernichów	wiejska	krakowski
Igołomia-Wawrzeńczyce	wiejska	krakowski
Iwanowice	wiejska	krakowski
Jerzmanowice-Przebinia	wiejska	krakowski
Kocmyrzów-Luborzyca	wiejska	krakowski
Krzyszowice	miejsko-wiejska	krakowski
Liszki	wiejska	krakowski
Michałowice	wiejska	krakowski
Mogilany	wiejska	krakowski
Skała	miejsko-wiejska	krakowski
Skawina	miejsko-wiejska	krakowski
Słomniki	miejsko-wiejska	krakowski
Sułoszowa	wiejska	krakowski
Świątniki Górne	miejsko-wiejska	krakowski
Wielka Wieś	wiejska	krakowski
Zabierzów	wiejska	krakowski
Zielonki	wiejska	krakowski
Charsznica	wiejska	miechowski
Gołcza	wiejska	miechowski
Kozłów	wiejska	miechowski
Książ Wielki	wiejska	miechowski
Miechów	miejsko-wiejska	miechowski
Raclawice	wiejska	miechowski
Słaboszów	wiejska	miechowski
Dobczyce	miejsko-wiejska	myślenicki
Lubień	wiejska	myślenicki
Myślenice	miejsko-wiejska	myślenicki
Pcim	wiejska	myślenicki
Raciechowice	wiejska	myślenicki
Siepraw	wiejska	myślenicki
Sułkowice	miejsko-wiejska	myślenicki
Tokarnia	wiejska	myślenicki
Wiśniowa	wiejska	myślenicki
Koniusza	wiejska	proszowicki

Tablica 1. Wykaz gmin podregionu krakowskiego w 2017 r. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

Table 1. List of gminas of Krakowski subregion in 2017 (cont.)
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Rodzaj gminy <i>Type of gmina</i>	Powiat <i>Powiat</i>
Koszyce	wiejska	proszowicki
Nowe Brzesko	miejsko-wiejska	proszowicki
Pałacznica	wiejska	proszowicki
Proszowice	miejsko-wiejska	proszowicki
Radziemice	wiejska	proszowicki
Biskupice	wiejska	wielicki
Gdów	wiejska	wielicki
Kłaj	wiejska	wielicki
Niepołomice	miejsko-wiejska	wielicki
Wieliczka	miejsko-wiejska	wielicki

Podregion krakowski jest największym podregionem województwa małopolskiego – jego powierzchnia zajmuje 4,1 tys. km², co stanowi 26,7% spośród 15,2 tys. km² powierzchni województwa. Znaczną część – 94,7% – powierzchni podregionu stanowią obszary wiejskie (3,8 tys. km²). W 2017 r. podregion krakowski zamieszkiwało 725,4 tys. ludności, tj. 21,4% ludności województwa.

Tablica 2. Powierzchnia podregionu krakowskiego w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 2. Area of Krakowski subregion in 2017
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia ogółem w km ² <i>Total area in km²</i>
Ogółem <i>Total</i>	4055
Gminy miejskie <i>Urban gminas</i>	30
Gminy wiejskie <i>Rural gminas</i>	2718
Gminy miejsko-wiejskie <i>Urban-rural gminas</i>	1307
miasta <i>urban areas</i>	184
obszary wiejskie <i>rural areas</i>	1123

Główną rzeką przepływającą przez teren podregionu krakowskiego jest Wisła, tworząca wraz ze swoimi dopływami sieć rzeczna. Biorąc pod uwagę formy ukształtowania terenu na obszarze podregionu można wyróżnić Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, Pogórze Wielickie i Wiśnickie, stanowiące część Pogórza Zachodniobeskidzkiego, a także Beskid Makowski oraz Beskid Wyspowy wchodzące w skład Beskidów Zachodnich. Na terenie podregionu krakowskiego znajduje się Ojcowski Park Narodowy – najmniejszy park narodowy w Polsce. Ponadto w podregionie krakowskim zlokalizowane są 4 obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO: Kopalnia Soli oraz Zamek Żupny w Wieliczce, a także Kopalnia Soli w Bochni i kościół Świętego Leonarda w Lipnicy Murowanej (powiat bocheński).

Rozdział 2

Chapter 2

Ludność

Population

2.1. Stan i struktura ludności

2.1. Size and structure of population

Na przestrzeni lat 2013–2017 liczba ludności podregionu krakowskiego systematycznie rosła. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. obszar ten zamieszkiwało 725,4 tys. osób (21,4% ludności województwa małopolskiego). W odniesieniu do 2013 r. liczba ludności zwiększyła się o 2,5%.

Kobiety w liczbie 369,1 tys. stanowiły 50,9% mieszkańców podregionu, a współczynnik feminizacji określany poprzez liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn ukształtował się na poziomie 104. Od 2013 r. omawiany wskaźnik pozostawał na niezmiennym poziomie (z wyjątkiem 2015 r., gdzie był on nieznacznie niższy i wyniósł 103). W końcu 2017 r. najwięcej kobiet na 100 mężczyzn przypadało w powiecie wielickim (105), a najmniej w myślenickim (102). Wśród gmin współczynnik ten oscylował między 108 w gminie miejskiej Bochnia oraz gminach miejsko-wiejskich Krzeszowice i Miechów, a 95 w gminach wiejskich Raclawice i Tokarnia.

Odsetek ludności mieszkającej w miastach podregionu krakowskiego według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wyniósł 22,6%, tj. 164,1 tys. osób, co stanowiło 10,0% ludności zamieszkującej miasta województwa małopolskiego.

Tablica 3. Ludność
Stan w dniu 31 XII
Table 3. Population
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	3360,6	3368,3	3372,6	3382,3	3391,4
w tym kobiety <i>of which females</i>	1730,2	1734,1	1735,9	1740,9	1745,4
Miasta w tys. <i>Urban areas in thous.</i>	1637,3	1637,6	1634,9	1637,4	1637,9
Wieś w tys. <i>Rural areas in thous.</i>	1723,3	1730,7	1737,7	1744,9	1753,5
Ludność na 1 km ² <i>Population per km²</i>	221	222	222	223	223

Tablica 3. Ludność (dok.)
Stan w dniu 31 XII

Table 3. Population (cont.)
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
podregion krakowski					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	707,8	711,9	715,8	720,4	725,4
w tym kobiety <i>of which females</i>	360,2	362,2	364,0	366,5	369,1
Miasta w tys. <i>Urban areas in thous.</i>	161,3	161,7	162,3	163,2	164,1
Wieś w tys. <i>Rural areas in thous.</i>	546,5	550,1	553,5	557,2	561,4
Ludność na 1 km ² <i>Population per km²</i>	175	176	177	178	179

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. najbardziej zaludnionym powiatem podregionu krakowskiego był powiat krakowski (274,8 tys., tj. 37,9% populacji podregionu), najslabiej zaludniony natomiast był powiat proszowicki (43,7 tys. – 6,0%). W końcu 2017 r. 30,0 tys. osób (4,1% ogółu populacji podregionu) zamieszkiwało jedyną w podregionie gminę miejską Bochnia. Najliczniejszą gminą wiejską był Zabierzów (26,2 tys. osób), który skupiał 7,1% ludności gmin wiejskich podregionu krakowskiego. W grupie gmin miejsko-wiejskich największą liczbą ludności (58,4 tys.) charakteryzowała się Wieliczka (17,9% ogółu omawianej populacji).

Tablica 4. Ludność według typu gminy w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII

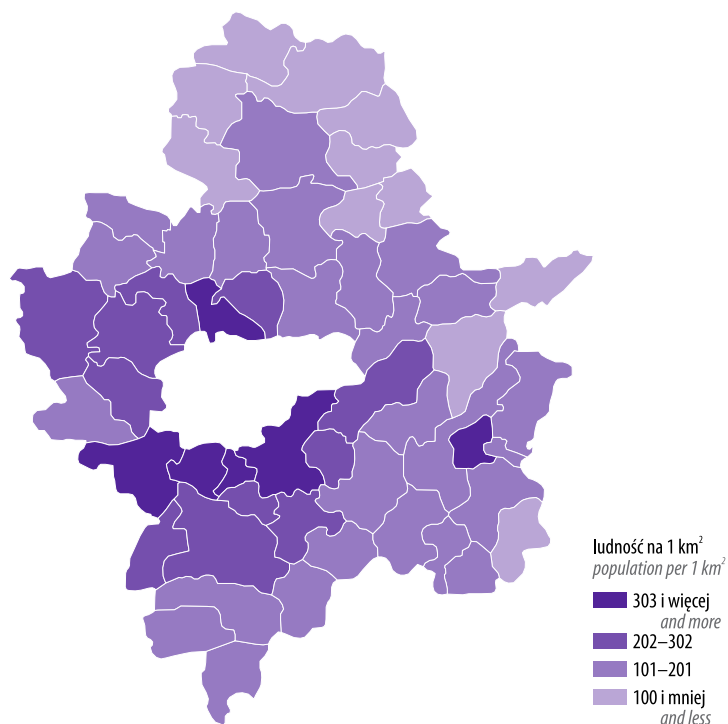
Table 4. Population by type of gmina in 2017
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	Ludność Population	
	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>
województwo małopolskie		
Ogółem <i>Total</i>	3391,4	100,0
Gminy miejskie <i>Urban gminas</i>	1172,2	34,6
Gminy wiejskie <i>Rural gminas</i>	1218,3	35,9
Gminy miejsko-wiejskie <i>Urban-rural gminas</i>	1000,9	29,5
podregion krakowski		
Ogółem <i>Total</i>	725,4	100,0
Gminy miejskie <i>Urban gminas</i>	30,0	4,1
Gminy wiejskie <i>Rural gminas</i>	369,5	51,0
Gminy miejsko-wiejskie <i>Urban-rural gminas</i>	325,9	44,9

Gęstość zaludnienia na koniec 2017 r. przy powierzchni 4055 km² wynosiła 179 osób/km². Wśród powiatów wskaźnik ten wahał się od 73 w powiecie miechowskim do 305 w wielickim. Najbardziej zaludnioną gminą podregionu krakowskiego była gmina miejska Bochnia (1004), najslabiej gmina wiejska Książ Wielki (37).

Mapa 2. Gęstość zaludnienia w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

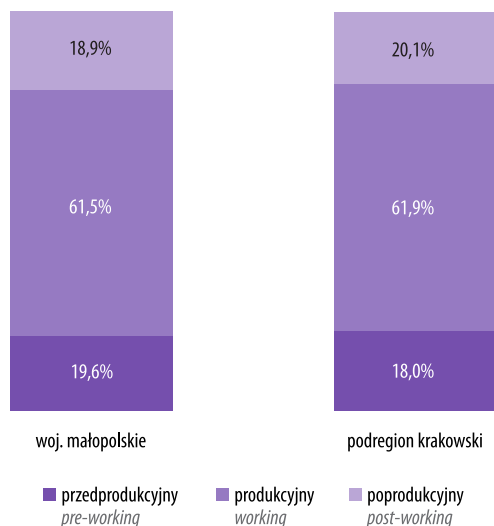
*Map 2. Density of population in 2017
As of 31 XII*

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. w podregionie krakowskim ludność w wieku przedprodukcyjnym liczyła 146,2 tys. osób, (20,2% ogółu omawianej populacji), a jej liczba z roku na rok systematycznie wzrastała. Zbiorowość osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–59 lat, mężczyźni – 18–64 lata) w omawianym okresie wyniosła 448,8 tys., co stanowiło 61,9% ogólnej liczby mieszkańców, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż w końcu 2013 r. W populacji osób w wieku zdolności do pracy, 159,8 tys. (35,6%) stanowiły osoby w wieku niemobilnym, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Mężczyźni, w liczbie 237,5 tys., stanowili 52,9% liczby ludności podregionu w wieku produkcyjnym – najwyższy odsetek odnotowano w gminie wiejskiej Raławice (55,9%), najniższy w gminie wiejskiej Zielonki (51,3%). Od końca 2013 r. liczebność osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 12,7% osiągając pięć lat później wartość 130,4 tys. osób, tj. 18,0% liczby mieszkańców podregionu. Udział osób w wieku emerytalnym w ogólnej liczbie mieszkańców zwiększył się w stosunku do 2013 r. o 1,6 p. proc.

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 1. Structure of population by economic age groups in 2017
As of 31 XII

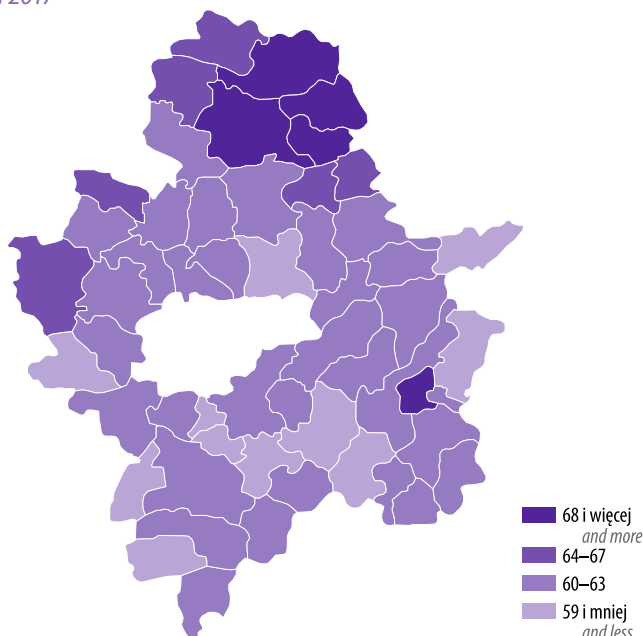


W końcu 2017 r. współczynnik obciążenia demograficznego w podregionie krakowskim, wyrażony jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 62 osoby, podczas gdy w analogicznym okresie 2013 r. osób tych było 58. Najkorzystniej zjawisko to prezentowało się w powiecie myślenickim (60 osób), najstąbiej natomiast w miechowskim (67). Większość gmin tworzących podregion krakowski charakteryzowała się niższą wartością współczynnika obciążenia demograficznego niż w województwie. Najmniej osób w wieku przed- i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w gminie wiejskiej Rzezawa (56), najwięcej natomiast w gminie wiejskiej Słaboszów (72).

Mapa 3. Współczynnik obciążenia demograficznego w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 3. Age dependency ratio in 2017
As of 31 XII



Podregion krakowski cechował wyższy, niż dla województwa, udział ludności w wieku do 14 lat włącznie w ogólnej liczbie mieszkańców. W końcu 2017 r. osoby te stanowiły 16,9% ludności analizowanego obszaru, podczas gdy w województwie odsetek ten wyniósł 15,9%. Spośród ludności zamieszkującej podregion, 14,7% osób znajdowało się w kategorii wiekowej 65 lat i więcej, przy wyższym odsetku ludności starszej w województwie małopolskim na poziomie 16,2%.

Tablica 5. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 5. Population by biological and educational age groups in 2017

As of 31 XI

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Województwo małopolskie		Podregion krakowski	
	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>
Biologiczne grupy wieku <i>Biological age groups</i>	3391,4	100,0	725,4	100,0
0–14 lat	538,9	15,9	122,7	16,9
15–64	2304,5	67,9	495,9	68,4
65 lat i więcej <i>and more</i>	548,1	16,2	106,8	14,7
Edukacyjne grupy wieku <i>Educational age groups</i>	808,6	100,0	183,7	100,0
3–6 lat	142,4	17,6	32,4	17,6
7–12	221,5	27,4	51,5	28,0
13–15	98,5	12,2	22,5	12,3
16–18	106,2	13,1	23,9	13,0
19–24 lata	240,0	29,7	53,4	29,1

Według stanu z końca grudnia 2017 r. podregion krakowski zamieszkiwało 183,7 tys. ludności w wieku edukacyjnym tj. 3–24 lata, co stanowiło 25,3% ludności tego obszaru. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczebność tej populacji zmniejszyła się o 6,8 tys., tj. o 3,6%. Najliczniejszą grupą wśród analizowanej kategorii były osoby w wieku 19–24 lata (29,1% ogółu omawianej populacji), natomiast najmniejszy udział miały osoby w wieku 13–15 lat (12,3%).

2.2. Ruch naturalny ludności

2.2. Vital statistics of population

W 2017 r. w podregionie krakowskim odnotowano dodatni przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła 1,5 tys., podczas gdy w 2013 r. było to 1,0 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość 2,0‰ i był wyższy od notowanego w 2013 r. o 0,6 pkt. Wśród powiatów wahał się on od minus 3,6‰ w powiecie miechowskim do 5,4‰ w nowosądeckim. W poziomie tego wskaźnika obserwowano znaczne zróżnicowanie między poszczególnymi gminami podregionu. Najkorzystniej ukształtował się on w gminie wiejskiej Żegocina (plus 8,0‰), najniższy natomiast wystąpił w gminie wiejskiej Książ Wielki (minus 8,0‰).

Tablica 6. Ruch naturalny na 1000 ludności

Table 6. Vital statistics per 1000 population

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Urodzenia żywe Live births	10,2	10,2	10,3	10,8	11,3
Zgony Deaths	9,0	8,8	9,3	9,1	9,4
Przyrost naturalny Natural increase	1,2	1,4	1,0	1,7	1,9
Małżeństwa Marriages	4,9	5,2	5,2	5,3	5,4
podregion krakowski					
Urodzenia żywe Live births	10,5	10,6	10,6	10,9	11,3
Zgony Deaths	9,1	8,8	9,4	9,0	9,3
Przyrost naturalny Natural increase	1,4	1,8	1,2	1,9	2,0
Małżeństwa Marriages	4,9	5,1	5,1	5,2	5,0

W 2017 r. w podregionie krakowskim zarejestrowano 8,2 tys. urodzeń żywych, tj. o 10,9% więcej niż w 2013 r. W analizowanym okresie odnotowano o 6,0% więcej urodzeń chłopców – w 2013 r. o 9,3%. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 11,3‰ (podobnie jak w województwie) i był o 0,9 pkt. wyższy niż pięć lat wcześniej. Wśród powiatów podregionu krakowskiego oscylował on między 12,5‰ w powiecie myślenickim, a 9,6‰ w miechowskim. Najwyższym omawianym wskaźnikiem charakteryzowała się gmina wiejska Żegocina (15,9‰), najmniej urodzeń na 1000 ludności przypadło w gminie wiejskiej Drwinia (7,4‰).

W 2017 r. na terenie podregionu krakowskiego zmarło 6,7 tys. osób, tj. o 5,3% więcej niż w 2013 r. (w województwie – o 5,2%). W strukturze zgonów według płci przeważali mężczyźni. W 2017 r. zanotowano o 7,9% więcej zgonów mężczyzn niż kobiet. Udział mężczyzn w ogólnej liczbie zgonów wyniósł 51,9% (w województwie – 51,0%). Współczynnik zgonów na 1000 ludności osiągnął wartość 9,3‰ (w województwie – 9,4‰). Wśród powiatów najniższy omawiany wskaźnik zanotowano w powiecie wielickim (8,3‰), najwyższy w miechowskim (13,1‰). Rozpiętość współczynnika natężenia zgonów w gminach podregionu krakowskiego była znaczna – od 5,9‰ w gminie miejsko-wiejskiej Świątniki Górne do 18,1‰ w gminie wiejskiej Książ Wielki.

W 2017 r. w urzędach stanu cywilnego podregionu krakowskiego zarejestrowano 3,6 tys. małżeństw, tj. o 3,0% więcej niż w 2013 r. (w województwie liczba zawartych związków zwiększyła się na przestrzeni pięciu lat o 10,2%). Współczynnik małżeństw wyniósł 5,0‰ (w województwie – 5,4‰). Wśród powiatów najwięcej małżeństw na 1000 ludności zanotowano w powiecie myślenickim (6,0‰), najmniej związków zawarto w powiecie krakowskim (4,5‰). W gminach omawiany współczynnik wahał się od 8,1‰ w gminie wiejskiej Tokarnia do 2,9‰ w gminie wiejskiej Igołomia-Wawrzeńczyce (2,9‰).

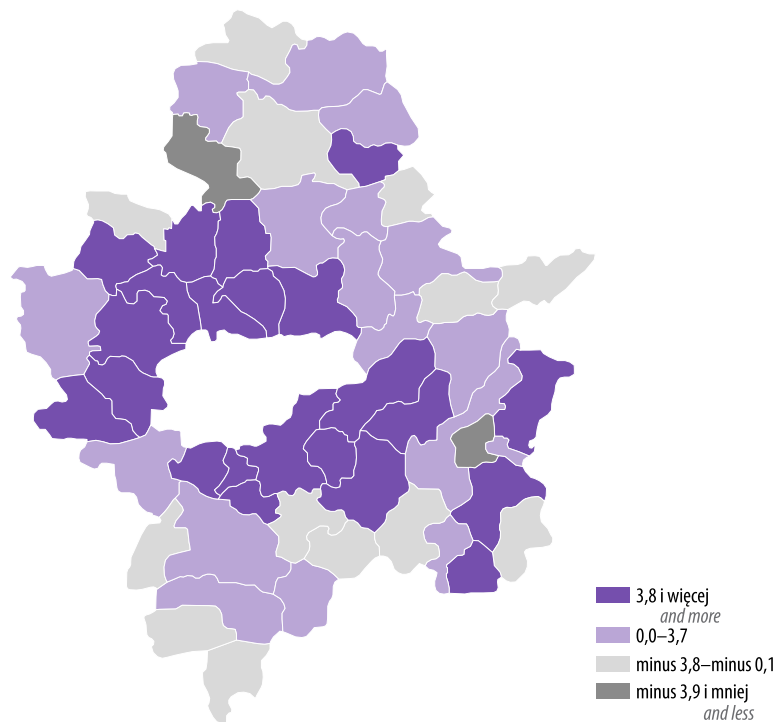
2.3. Migracje

2.3. Migration

W latach 2013–2017 podregion krakowski cechowało dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały. W 2017 r. różnica między napływem migracyjnym, a odpływem wyniosła 3,9 tys. osób. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych wyniósł w omawianym okresie 5,3‰ (w województwie – 1,2‰). Najkorzystniej zjawisko to prezentowało się w powiecie wielickim, gdzie saldo migracji na 1000 ludności wyniosło 12,7‰. Spośród gmin podregionu krakowskiego najwyższą wartość współczynnika odnotowano w gminie wiejskiej Wielka Wieś (plus 30,8‰), a najniższą w gminie wiejskiej Gołcza (minus 4,6‰).

Mapa 4. Saldo migracji stałych na 1000 ludności w 2017 r.

Map 4. Net permanent migration per 1000 population in 2017



Rozdział 3

Chapter 3

Rynek pracy

Labour market

3.1. Pracujący

3.1. Employed persons

Według stanu w końcu grudnia 2017 r. liczba pracujących w podregionie krakowskim (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie) wyniosła 131,9 tys. osób, w tym 65,2 tys. kobiet. W porównaniu z 2013 r. odnotowano wzrost liczby pracujących o 21,6%.

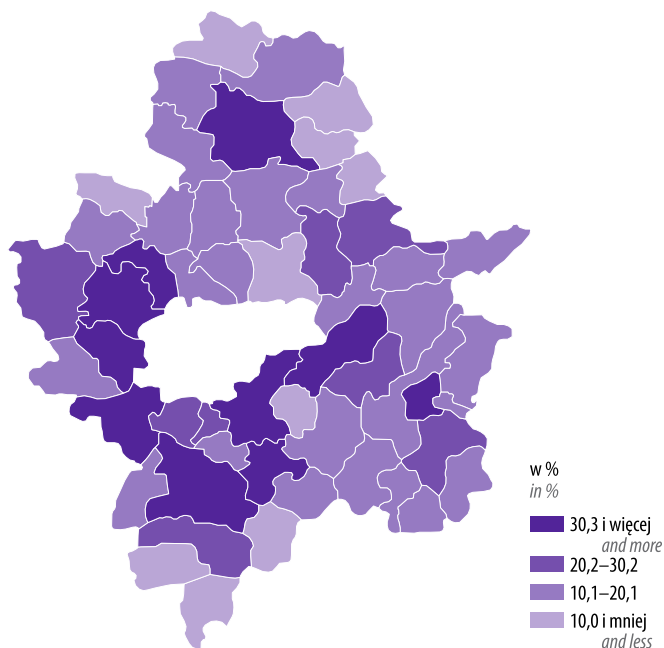
Tablica 7. Pracujący
Stan w dniu 31 XII
Table 7. Employed persons
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	720,9	739,9	748,5	781,3	806,7
w tym kobiety <i>of which women</i>	363,8	376,7	383,4	396,9	410,5
w % ogółem <i>in % of total</i>	50,5	50,9	51,2	50,8	50,9
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	101,7	102,6	101,2	104,4	103,3
podregion krakowski					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	108,4	112,4	116,8	123,7	131,9
w tym kobiety <i>of which women</i>	54,6	56,7	58,4	60,3	65,2
w % ogółem <i>in % of total</i>	50,3	50,5	50,0	48,8	49,4
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	103,4	103,6	104,0	105,9	106,6

Przeciętnie na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadały 294 osoby pracujące (pięć lat wcześniej – 242). Wśród powiatów najwyższym omawianym wskaźnikiem charakteryzował się powiat wielicki (332 osoby), najniższy zanotowano w powiecie proszowickim (177 osób). W rozbiu terytorialnym współczynnik ten wahał się od 73 w gminie wiejskiej Słaboszów do 958 w gminie wiejskiej Zabierzów.

Mapa 5. Udział ludności pracującej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

*Map 5. Share of employed persons in the working age population in 2017
As of 31 XII***3.2. Bezrobotni zarejestrowani***3.2. Registered unemployed persons*

Od 2013 r. na terenie podregionu krakowskiego, podobnie jak w województwie, systematycznie spadała liczba zarejestrowanych bezrobotnych. W końcu 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 13,3 tys. osób, tj. o 56,4% mniej niż w analogicznym okresie 2013 r. Wśród powiatów bezrobocie spadło najbardziej w powiecie myślenickim (o 77,0%). Największy spadek liczby bezrobotnych na przestrzeni omawianego okresu wystąpił w gminie miejsko-wiejskiej Dobczyce, najmniej korzystnie zjawisko to prezentowało się w gminie wiejskiej Zabierzów. Udział bezrobotnych podregionu w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa małopolskiego na przestrzeni omawianych lat zmniejszył się z 18,5% do 16,7% w 2017 r.

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. w zbiorowości osób bezrobotnych przeważały kobiety. W 2013 r. stanowiły one 49,9% ogólnej liczby bezrobotnych, podczas gdy w końcu 2017 r. ich udział wyniósł 54,1% (w województwie – 56,3%). Stopa bezrobocia według stanu w końcu grudnia 2017 r. wyniosła 4,7% i w relacji do stanu z końca 2013 r. obniżyła się o 6,9 p. proc.

Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w podregionie krakowskim z roku na rok systematycznie spadała i w końcu 2017 r. wyniosła 30 osób (w województwie – 38). Wśród powiatów podregionu krakowskiego można zauważyć dużą rozpiętość omawianego wskaźnika – od 18 w powiecie myślenickim do 49 w proszowickim. Gminą o najmniejszym udziale bezrobotnych zarejestrowanych w populacji ludności w wieku produkcyjnym była gmina wiejska Igołomia-Wawrzeńczyce, największy odsetek wystąpił natomiast w gminie miejsko-wiejskiej Proszowice.

Tablica 8. Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

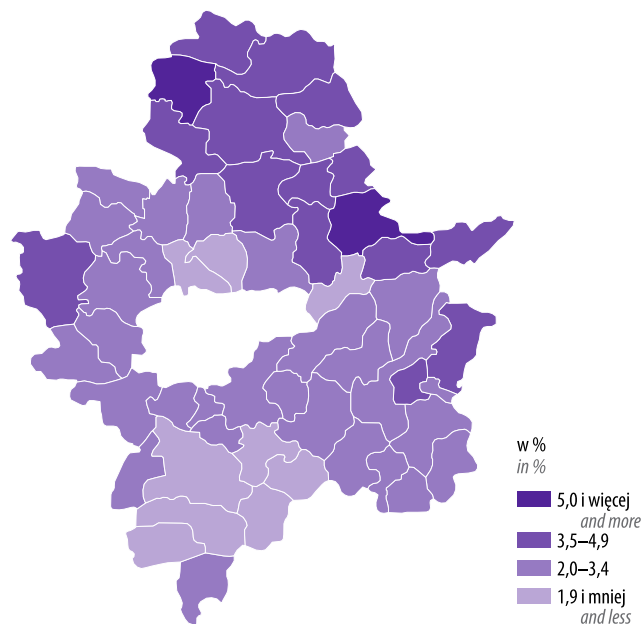
Table 8. Registered unemployed persons
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	164,4	139,0	119,6	96,5	79,4
w tym kobiety <i>of which women</i>	84,5	72,8	64,2	52,3	44,7
w % ogółem <i>in % of total</i>	51,4	52,4	53,7	54,2	56,3
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	102,0	84,5	86,0	80,7	82,3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % <i>Registered unemployment rate in %</i>	11,5	9,7	8,3	6,6	5,3
podregion krakowski					
Ogółem w tys. <i>Total in thous.</i>	30,4	24,5	19,6	16,4	13,3
w tym kobiety <i>of which women</i>	15,2	12,4	10,2	8,6	7,2
w % ogółem <i>in % of total</i>	49,9	50,7	52,0	52,4	54,1
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	100,8	80,4	80,1	83,8	81,0
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % <i>Registered unemployment rate in %</i>	11,6	9,3	7,3	6,0	4,7

Mapa 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 6. Share of registered unemployed persons in the working age population in 2017
As of 31 XII



Rozdział 4

Chapter 4

Potencjał gospodarczy

Economic potential

4.1. Podmioty gospodarki narodowej

4.1. Entities of the national economy

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. w podregionie krakowskim do rejestru REGON wpisanych było 74,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), co stanowiło 19,6% ogólnej liczby podmiotów z terenu województwa małopolskiego. W porównaniu ze stanem notowanym w końcu grudnia 2013 r. liczba podmiotów wzrosła o 9,9%, co oznacza, że tempo wzrostu było wyższe niż średnio w województwie (8,2%).

Z analizy dynamiki liczby podmiotów gospodarczych w latach 2013–2017 w podregionach województwa małopolskiego wynika, że tylko w podregionie miasto Kraków przybyło więcej podmiotów (o 11,3%) niż w podregionie krakowskim. Dla porównania, najmniejszy wzrost liczby podmiotów odnotowano w podregionie oświęcimskim (o 1,4%).

Spośród powiatów wchodzących w skład podregionu krakowskiego największy wzrost liczby podmiotów w latach 2013–2017 odnotowano w powiecie wielickim (o 13,2%), a najmniejszy w miechowskim (o 4,0%). Wśród gmin, największą dynamiką liczby podmiotów charakteryzowała się gmina wiejska Michałowice (wzrost o 20,9%), a najmniejszą gmina miejsko-wiejska Słomniki (o 1,2%).

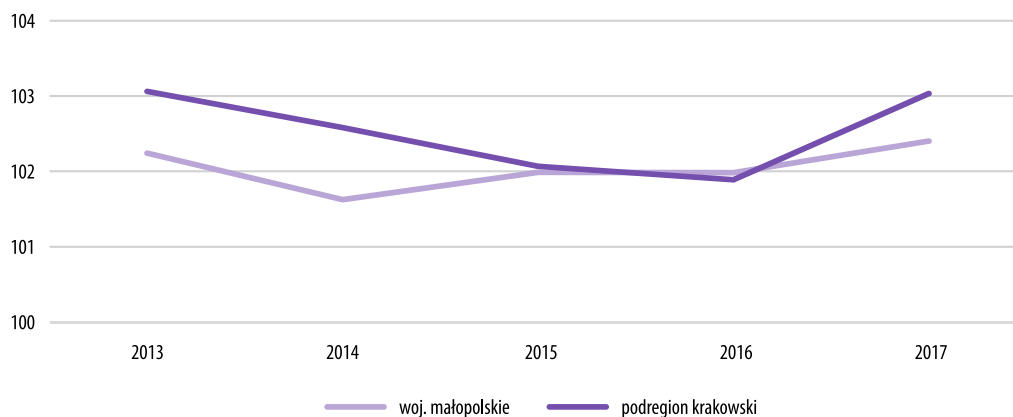
Na wzrost liczby podmiotów wpłynął sektor prywatny, którego udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 97,5% według stanu w dniu 31 XII 2017 r. W sektorze prywatnym liczba podmiotów w relacji do 2013 r. zwiększyła się o 9,9%, natomiast w sektorze publicznym obniżyła się o 12,3%.

Wykres 2. Dynamika liczby podmiotów gospodarki narodowej

Rok poprzedni=100

Chart 2. Indices of the number of the national economy entities

Previous year=100



Pod względem formy prawnej dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (58,7 tys.). Stanowiły one 78,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w podregionie krakowskim. W odniesieniu do stanu z końca 2013 r. ich liczba wzrosła o 7,7%. Największym odsetkiem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów charakteryzował się powiat myślenicki (81,0%), a najniższym powiat proszowicki (75,5%). Wśród gmin odsetek tego typu jednostek wahał się od 71,8% w gminie wiejskiej Zabierzów do 86,3% w gminie wiejskiej Pcim. W latach 2013–2017 największy wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą odnotowano w powiecie wielickim (o 10,5%), natomiast najmniejszy w powiecie miechowskim (o 1,1%).

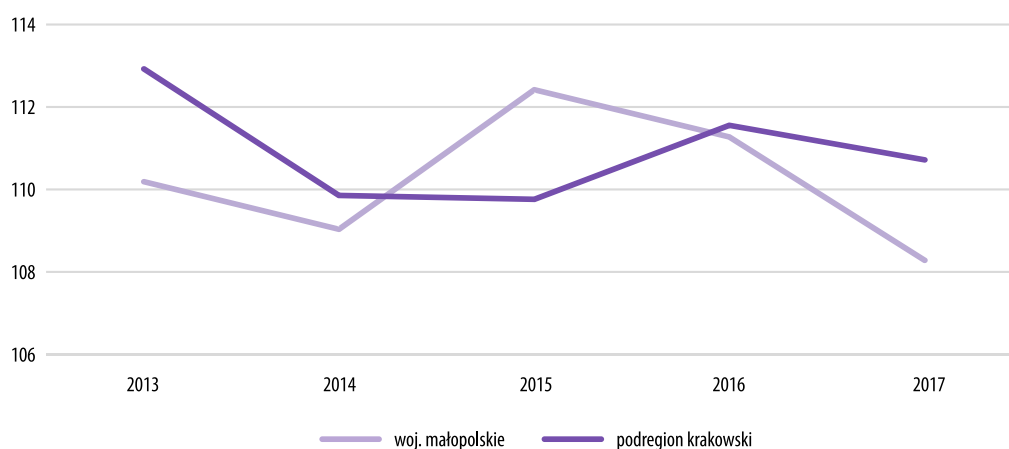
Oprócz osób fizycznych rejestr obejmował 15,8 tys. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. W ostatnim pięcioletniu ich liczba zwiększyła się w podregionie krakowskim o 18,9%, tj. o 1,2 p. proc. mniej niż w województwie małopolskim. Wśród omawianych podmiotów dominowały spółki handlowe, których było 5,0 tys. W relacji do 2013 r. liczba spółek handlowych zwiększyła się o 48,9%, w tym spółek z udziałem kapitału zagranicznego o 14,3%.

Wykres 3. Dynamika liczby spółek handlowych

Rok poprzedni=100

Chart 3. Indices of the number of commercial companies

Previous year=100



Według stanu w końcu grudnia 2017 r. w strukturze podmiotów gospodarki narodowej ze względu na rodzaj prowadzonej działalności najwięcej jednostek należało do sekcji PKD handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,3% ogólnej liczby podmiotów), budownictwo (15,9%) oraz przetwórstwo przemysłowe (10,7%). W latach 2013–2017 wśród wymienionych sekcji zauważalna jest zmiana ich liczebności. W sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych dynamika liczby jednostek zmniejszyła się o 0,9%, natomiast w budownictwie oraz przetwórstwie przemysłowym była większa odpowiednio o 12,7% i 7,9%. Jednocześnie w omawianym okresie największy wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcjach informacja i komunikacja (o 47,0%), a także górnictwo i wydobywanie (o 32,7%).

Tablica 9. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD

Stan w dniu 31 XII

Table 9. Entities of the national economy by NACE sections
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem Total	67805	69554	70993	72333	74527
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	52	53	65	70	69
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	7414	7678	7759	7857	7997
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	55	55	56	54	52
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami; rekultywacja ^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	218	228	235	240	237
Budownictwo Construction	10485	10681	10980	11233	11821
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	19053	19247	19149	18984	18881
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	4788	4903	5017	5265	5408
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1958	1991	1997	2022	2120
Informacja i komunikacja Information and communication	1464	1577	1717	1865	2152
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	1345	1432	1523	1623	1742
Działalność profesjonalna naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	5064	5420	5754	6036	6392
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	1592	1822	1940	1974	2089
Pozostałe Others	14317	14467	14801	15110	15567

Według faktycznej lub przewidywanej liczby pracujących zgłoszonej do rejestru REGON w końcu 2017 r. dominowały jednostki o liczbie pracujących mniejszej niż 10 osób, stanowiące 96,3% ogólnej liczby podmiotów, podczas gdy udział firm o liczbie pracujących 10–49 osób wyniósł 3,2%, a jednostek średnich i dużych (50 osób i więcej) – 0,5%. W porównaniu ze stanem w końcu 2013 r. odnotowano wzrost liczby najmniejszych przedsiębiorstw – o 10,3%, podmiotów o liczbie pracujących 10–49 osób – o 0,2%, a podmiotów średnich i dużych – łącznie o 0,7%.

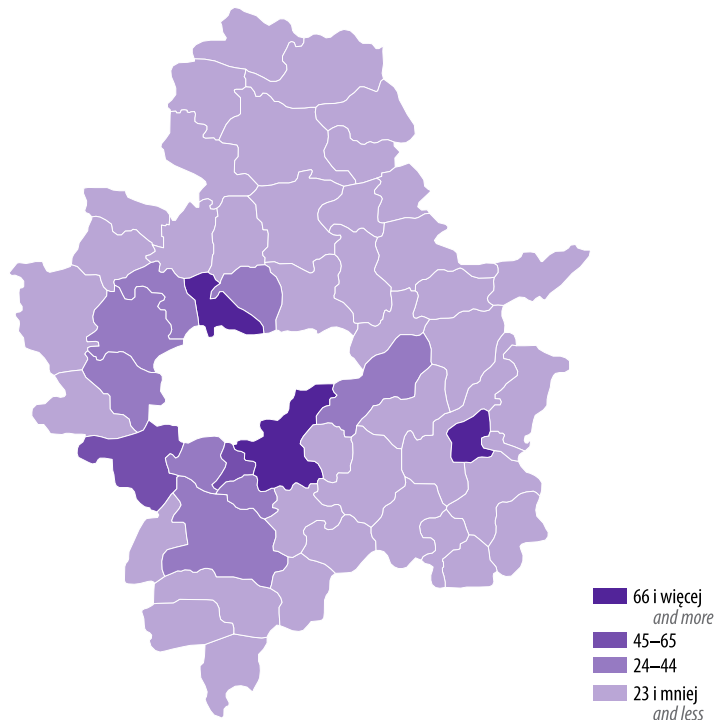
W końcu 2017 r. na 1 km² powierzchni podregionu krakowskiego przypadało przeciętnie 18 podmiotów gospodarki narodowej (w 2013 r. – 17), podczas gdy w województwie było ich 25. Rozpiętość omawianego wskaźnika w ujęciu powiatowym wahała się od 7 w powiecie miechowskim do 36 w wielickim. Wśród gmin najwięcej podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 km² powierzchni koncentrowało się w gminie miejskiej Bochnia (117), a najmniej w gminach wiejskich: Kozłów, Książ Wielki, Raclawice, Słaboszów (po 3).

Mapa 7. Podmioty gospodarki narodowej na 1 km² powierzchni w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 7. Entities of the national economy per 1 km² of area in 2017

As of 31 XII

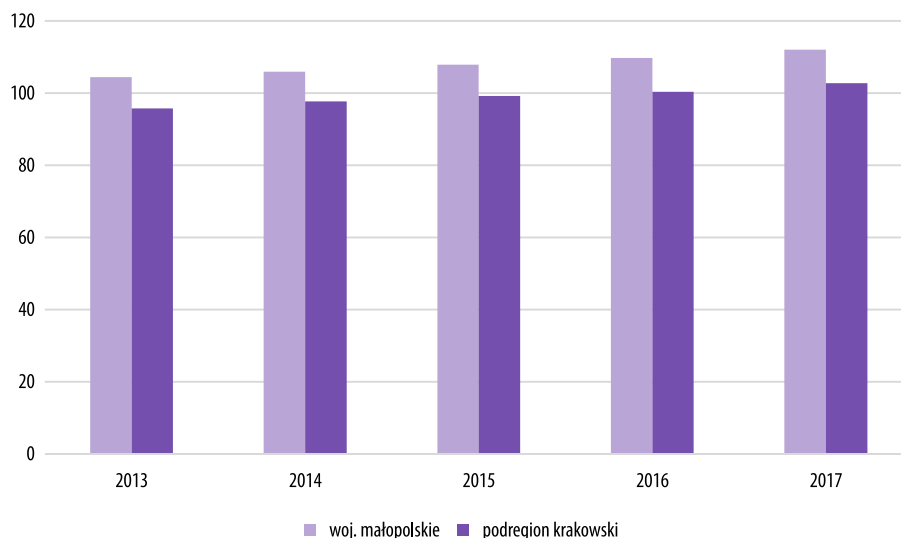


Jednym z wyznaczników poziomu przedsiębiorczości na danym obszarze jest liczba podmiotów na 1000 ludności zamieszkałej na tym terenie. W końcu 2017 r. na 1000 mieszkańców podregionu krakowskiego przypadają 103 podmioty gospodarki narodowej. Dla porównania w 2013 r. wskaźnik ten wyniósł 96. Wśród powiatów największą liczbą podmiotów na 1000 ludności charakteryzował się powiat wielicki (117), a najmniejszą proszowicki (81). Najbardziej „przedsiębiorczą” gminą podregionu krakowskiego była gmina wiejska Zielonki, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało 149 podmiotów gospodarki narodowej. Najniższy wskaźnik przedsiębiorczości odnotowano w gminie wiejskiej Kozłów (54 podmioty).

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności

Stan w dniu 31 XII

Chart 4. *Entities of the national economy per 1000 population*
As of 31 XII



4.2. Przemysł i budownictwo

4.2. Industry and construction

4.2.1. Pracujący¹

4.2.1. Employed persons¹

Według stanu w końcu grudnia 2017 r. na terenie podregionu krakowskiego w przemyśle i budownictwie pracowało 52,5 tys. osób, tj. o blisko ¼ więcej niż w 2013 r. Sektory te skupiały 39,8% liczby pracujących w podregionie wobec 38,8% pięć lat wcześniej. W województwie małopolskim odsetek ten wyniósł odpowiednio 30,8% i 31,5%. W latach 2013–2017 dynamika liczby pracujących w omawianym sektorach systematycznie rosła, przy czym tempo tego wzrostu uległo osłabieniu w 2017 r. W podregionie krakowskim liczba pracujących w przemyśle i budownictwie rosła szybciej niż w województwie małopolskim.

¹ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

¹ By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons and private farms in agriculture.

Wykres 5. Pracujący w przemyśle i budownictwie

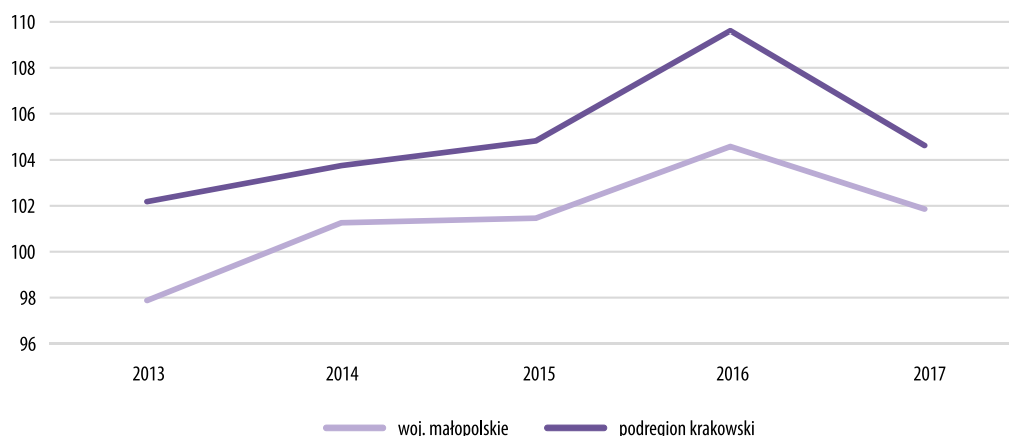
Rok poprzedni=100

Stan w dniu 31 XII

Chart 5. Persons employed in industry and construction

Previous year=100

As of 31 XII



W ujęciu terytorialnym większy niż w podregionie krakowskim odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie odnotowano w podregionie oświęcimskim (46,8%), natomiast najniższy w podregionie miasto Kraków (19,3%). Wśród powiatów podregionu krakowskiego wskaźnik ten wahał się od 14,4% w typowo rolniczym powiecie proszowickim do 47,6% w powiecie bocheńskim. W gminach największy udział omawianych sektorów w ogóle pracujących odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Niepołomice (70,1%), jednocześnie w gminie wiejskiej Raclawice nie było osób pracujących w tych sektorach.

Rozpatrując pracujących w przemyśle i budownictwie ze względu na płeć wyraźna jest przewaga mężczyzn (68,9%) nad kobietami (31,1%). W województwie małopolskim proporcje te wynosiły odpowiednio 72,9% i 27,1%.

4.2.2. Przeciętne zatrudnienie²*4.2.2. Average paid employment²*

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie w 2017 r. wyniosło 48,9 tys. osób i stanowiło 43,0% przeciętnego zatrudnienia w podregionie krakowskim. W relacji do analogicznego okresu 2013 r. było większe o 29,1%, a jego udział zwiększył się o 2,2 p. proc. Sektor prywatny skupiał 96,5% ogólnej liczby zatrudnionych w tych sektorach, tj. o 1,3 p. proc. więcej niż pięć lat wcześniej.

W latach 2013–2017 udział przeciętnego zatrudnienia w przemyśle i budownictwie w poszczególnych powiatach podregionu krakowskiego był stosunkowo zróżnicowany. Największe zmiany zaszły w powiecie myślenickim, w którym odsetek zatrudnionych w przemyśle i budownictwie zwiększył się o 9,8 p. proc. Nieco mniejszy wzrost – o 4,3 p. proc. – odnotowano w powiecie bocheńskim. Jednocześnie w powiatach krakowskim i proszowickim udział zatrudnionych w omawianych sektorach zmniejszył się – odpowiednio o 1,0 p. proc. i 0,7 p. proc.

² Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
² Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Tablica 10. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie w % ogółu zatrudnionych
Table 10. Average paid employment in industry and construction in % of total paid employees

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Podregion krakowski	40,8	41,2	41,2	42,9	43,0
Powiaty: <i>Powiats:</i>					
bocheński	48,1	49,7	51,2	52,1	52,4
krakowski	42,3	42,5	42,1	41,1	41,3
miechowski	12,4	12,1	12,3	13,0	13,4
myślenicki	36,4	36,7	36,2	46,8	46,2
proszowicki	26,1	26,2	25,6	25,3	25,4
wielicki	45,4	45,6	45,3	47,6	47,4

4.2.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto³

4.2.3. Average monthly gross wages and salaries³

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle i budownictwie w latach 2013–2017 zwiększyło się o 26,0% do kwoty 4158,42 zł. Tempo wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w omawianych sektorach było wyższe niż w województwie o 7,5 p. proc. Wśród powiatów podregionu krakowskiego największą dynamikę przeciętnych płac w przemyśle i budownictwie odnotowano w powiecie myślenickim (wzrost o 58,9%), a najmniejszą w bocheńskim (o 20,9%). W 2017 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w omawianych sektorach wystąpiło w powiecie wielickim (4465,28 zł), natomiast najmniejsze w miechowskim (2996,80 zł).

Rozpatrując przeciętne wynagrodzenie brutto w 2017 r. w ujęciu własnościowym można zauważyć, że zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym kwoty przeciętnego wynagrodzenia różniły się nieznacznie, bo o 1,0% (wyniosły odpowiednio 4262,33 zł i 4303,83 zł). Dla porównania w 2013 r. różnica ta wynosiła 16,1% na korzyść sektora publicznego. W latach 2013–2017 przeciętne wynagrodzenie brutto w przemyśle i budownictwie wzrosło o 12,1% w sektorze publicznym i o 31,5% w sektorze prywatnym.

³ Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
³ Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Rozdział 5

Chapter 5

Finanse publiczne

Public finance

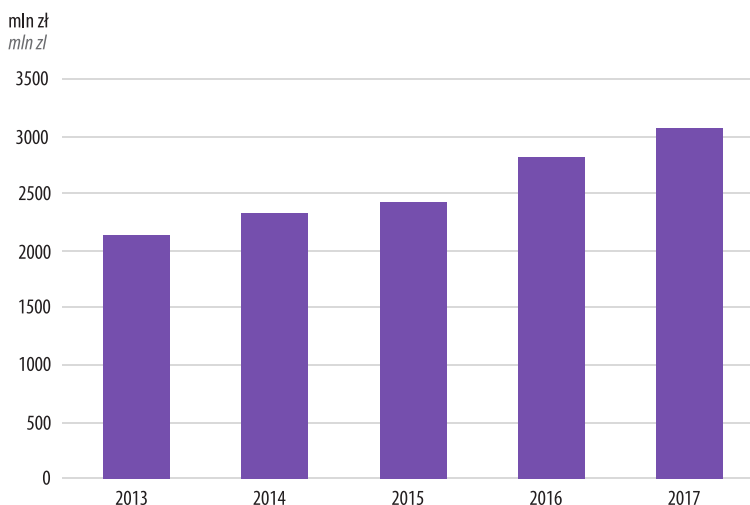
5.1. Dochody budżetowe gmin

5.1. Budget revenue of gminas

Na przestrzeni lat 2013–2017 dochody ogółem gmin wchodzących w skład podregionu krakowskiego nieprzerwanie, z roku na rok, rosły. W 2013 r. dochody ogółem gmin podregionu krakowskiego wyniosły 2130,2 mln zł, natomiast w 2017 r. było to 3067,6 mln zł (wzrost o 44,0%). Wartości te dawały mu w omawianym okresie drugie miejsce w województwie pod względem dochodów ogółem (po podregionie miasto Kraków) i pierwsze pod względem wielkości wzrostu. Warto zaznaczyć, iż w latach 2013–2017 rosnący trend dochodów budżetowych dotyczył całego województwa małopolskiego, w którym wzrosły one z 11812,3 mln zł w 2013 r. do 16279,0 mln zł w 2017 r. (wzrost o 37,8%).

Wykres 6. Dochody ogółem budżetów gmin

Chart 6. Total budget revenue of gminas



W strukturze dochodów według rodzaju w 2017 r. przeważały dochody własne gmin wynoszące 1320,8 mln zł, tj. 43,1% ogółu dochodów. Dotacja ogółem osiągnęła wartość 947,2 mln zł, tj. 30,8%, a subwencja ogólna 799,5 mln zł, tj. 26,1%.

Dochody gmin w podregionie krakowskim były ściśle związane z liczbą zamieszkującej je ludności – współczynnik korelacji (rho Spearmana) między dochodem ogółem a liczbą ludności był bliski 1 (0,98) co oznacza niemal perfekcyjną zależność. Zgodnie z tym, struktura dochodu ogółem w podziale na rodzaje gmin (miejskie – 4,4%, wiejskie – 51,0%, miejsko-wiejskie – 44,6%) niemal dokładnie odzwierciedlała rozmieszczenie ludności w podregionie. Chociaż dochody gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w kolejnych latach systematycznie wzrastały to dynamika tego wzrostu była zmienna – największy wzrost w przypadku wszystkich rodzajów gmin wystąpił w 2016 r. W przypadku jedynej w podregionie gminy miejskiej (Bochnia) dochody spadały w latach 2013 i 2015.

Tablica 11. Dochody ogółem budżetów gmin według rodzaju gminy

Table 11. Total budget revenue of gminas by type of gmina

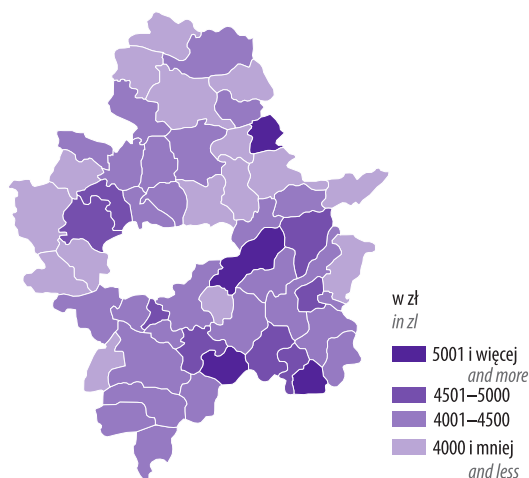
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Gminy miejskie <i>Urban gminas</i>					
Ogółem w mln zł <i>Total in mln zł</i>	85,8	102,9	96,6	116,3	136,2
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	96,8	119,9	93,9	120,4	117,1
Gminy wiejskie <i>Rural gminas</i>					
Ogółem w mln zł <i>Total in mln zł</i>	1070,6	1107,1	1206,7	1404,3	1562,2
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	104,1	103,4	109,0	116,4	111,2
Gminy miejsko-wiejskie <i>Urban-rural gminas</i>					
Ogółem w mln zł <i>Total in mln zł</i>	973,8	1110,5	1117,7	1289,0	1369,2
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	101,0	114,0	100,6	115,3	106,2

Najwyższe dochody ogółem w obrębie gmin wchodzących w skład podregionu krakowskiego w 2017 r. odnotowano w najludniejszych gminach miejsko-wiejskich: Skawina – 187,7 mln zł, Myślenice – 188,8 mln zł oraz Wieliczka – 249,6 mln zł. Gminy o najniższym dochodzie ogółem były również jednymi z najmniejszych pod względem populacji gminami wiejskimi: Radziemice – 13,4 mln zł, Słaboszów – 12,8 mln zł, Raclawice – 10,7 mln zł.

Lepszym wskaźnikiem zróżnicowania dochodów, niezależnym od liczby ludności będą dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które dla całego podregionu wyniosły w 2017 r. 4244,85 zł. Najwyższe wartości wskaźnik ten osiągnął w gminie miejsko-wiejskiej Niepołomice – 5191,22 zł oraz gminach wiejskich Żegocina – 5275,99 zł i Raciechowice – 5495,39 zł. Najniższe dochody na jednego mieszkańca w 2017 r. odnotowano w gminach wiejskich Charsznica – 3592,64 zł i Słaboszów – 3546,26 zł oraz w gminie miejsko-wiejskiej Krzeszowice – 3497,68 zł.

Mapa 8. Dochody ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2017 r.

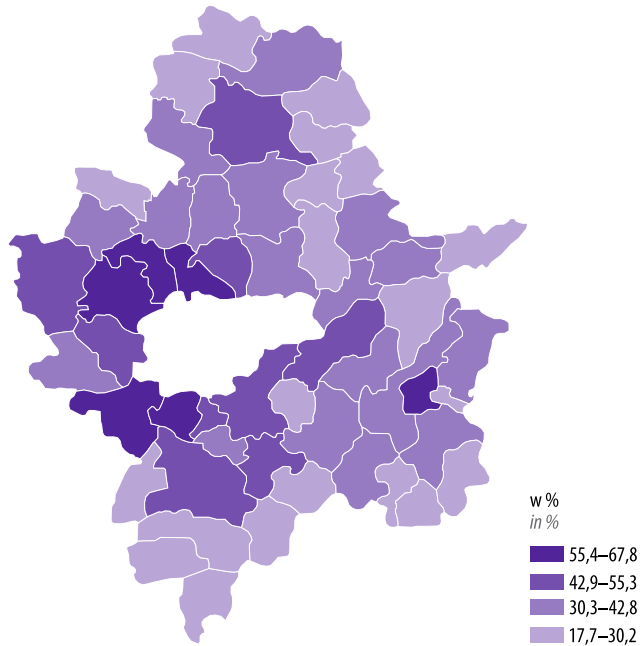
Map 8. Total budget revenue of gminas per capita in 2017



Udział dochodów własnych w wydatkach ogółem gmin pozwala ocenić, w jakim stopniu poszczególne jednostki są uzależnione od budżetu centralnego i przekazywanych dotacji, subwencji, a w jakim opierają się na lokalnej społeczności i dochodach przez nią wypracowanych. W całym podregionie udział dochodów własnych w wydatkach wyniósł w 2017 r. 43,5% (46,4% w 2013 r.). W 11 gminach udało się w tym samym roku wypracować dochód własny pokrywający więcej niż 50% wydatków ogółem. Poza gminą miejską Bochnia większość z nich znajdowała się w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa (można zauważyć, że wskaźnik ten malał w miarę przesuwania się ku peryferiom podregionu). W stosunku do 2013 r. liczba gmin, które pokrywały więcej niż połowę wydatków z dochodów własnych nie zmieniła się.

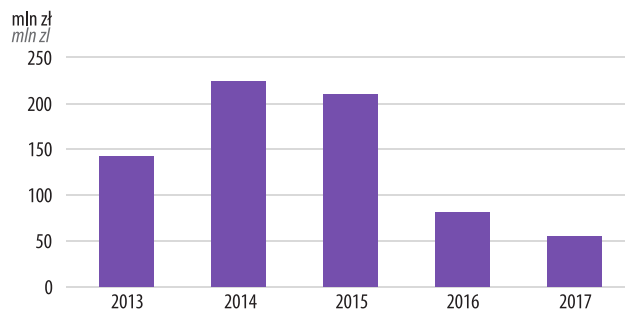
Mapa 9. Stopień pokrycia wydatków ogółem budżetów gmin dochodami własnymi w 2017 r.
 Stan w dniu 31 XII

*Map 9. Degree of covering the total expenditure of gminas budgets with own revenues in 2017
 As of 31 XII*



Po przystąpieniu Polski w 2004 r. do Unii Europejskiej pojawiła się nowa perspektywa pozyskiwania środków finansowych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wysokość środków pozyskanych w latach 2013–2017 przez wszystkie gminy podregionu krakowskiego wyniosła 713,1 mln zł. Największą kwotę na realizację programów i projektów unijnych pozyskano w 2014 r. – 223,8 mln zł.

Wykres 7. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Chart 7. Financing and co-financing EU programs and projects



5.2. Wydatki budżetowe gmin

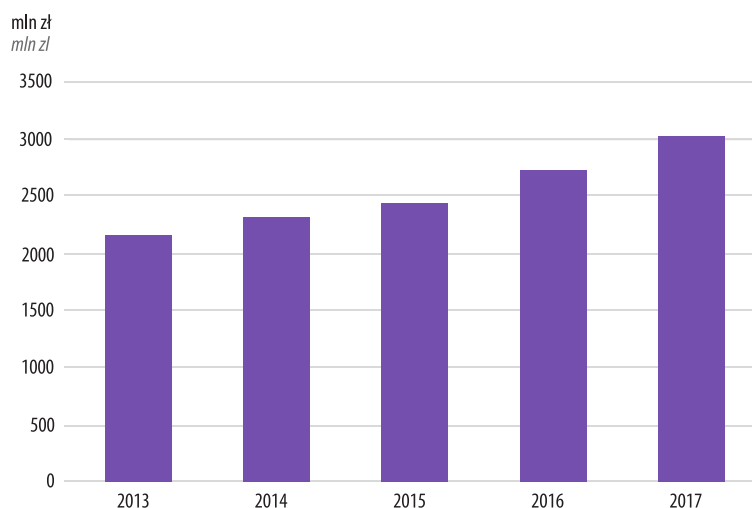
5.2. Budget expenditure of gminas

W okresie 2013–2017 wydatki ogółem gmin podregionu krakowskiego rosły niemal liniowo, od 2164,5 mln zł w 2013 r. do 3034,0 mln zł w 2017 r. (wzrost o 40,2%). Dla porównania wydatki w całym województwie wzrosły o 38,9% z 11742,0 mln zł do 16312,5 mln zł. Pod względem wielkości wydatków ogółem w 2017 r., podobnie jak w przypadku dochodów, podregion krakowski zajął drugie miejsce wśród pozostałych podregionów.

Na wydatki ogółem gmin podregionu krakowskiego składały się wydatki bieżące oraz majątkowe. W 2013 r. wyniosły one odpowiednio 1734,0 mln zł oraz 430,5 mln zł, natomiast w 2017 r. osiągnęły wartości 2645,2 mln zł i 388,7 mln zł.

Wykres 8. Wydatki ogółem budżetów gmin

Chart 8. Total budget expenditure of gminas



Rozkład wydatków gmin podregionu krakowskiego według rodzaju gminy odzwierciedlał rozkład dochodów. Najwięcej wydatków ogółem spośród gmin wchodzących w skład podregionu krakowskiego miały w 2017 r. gminy wiejskie – 51,0%, a następnie miejsko-wiejskie – 44,7%. Na jedyną miejską gminę w podregionie, Bochnię, przypadło 4,3% wydatków. Podobnie jak dochody również wydatki wzrastały w omawianym okresie z roku na rok (ze zmienną dynamiką) we wszystkich rodzajach gmin (spadły jedynie w 2015 r. w gminie miejskiej Bochnia).

Tablica 12. Wydatki ogółem budżetów gmin według rodzaju gminy

Table 12. Total budget expenditure of gminas by type of gmina

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Gminy miejskie Urban gminas					
Ogółem w mln zł Total in mln zł	91,4	104,4	97,9	111,7	130,9
Rok poprzedni=100 Previous year=100	109,3	114,2	93,8	114,1	117,2

Tablica 12. Wydatki ogółem budżetów gmin według rodzaju gminy (dok.)

Table 12. Total budget expenditure of gminas by type of gmina (cont.)

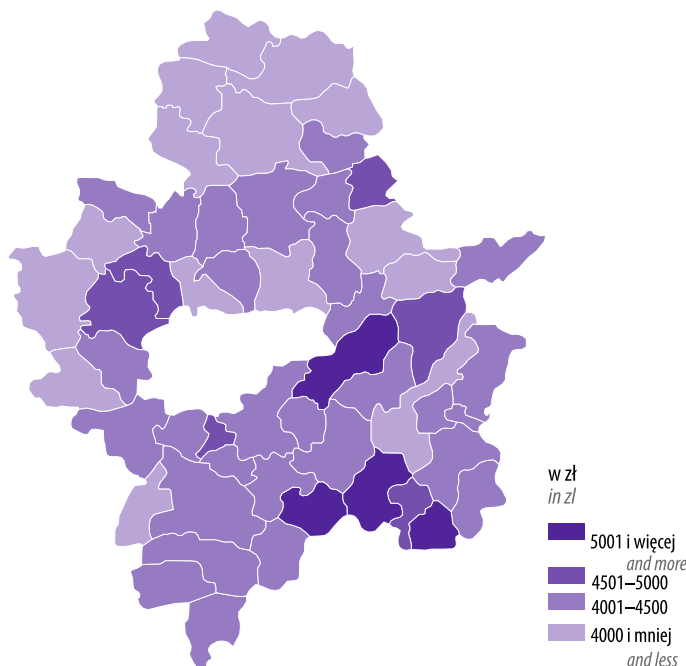
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Gminy wiejskie <i>Rural gminas</i>					
Ogółem w mln zł <i>Total in mln zł</i>	1057,2	1124,5	1176,9	1360,4	1546,4
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	101,2	106,4	104,7	115,6	113,7
Gminy miejsko-wiejskie <i>Urban-rural gminas</i>					
Ogółem w mln zł <i>Total in mln zł</i>	1015,9	1095,3	1166,2	1259,6	1356,6
Rok poprzedni=100 <i>Previous year=100</i>	100,4	107,8	106,5	108,0	107,7

Ponieważ głównym czynnikiem odpowiedzialnym za wielkość wydatków jest wysokość dochodów do budżetu, najwyższe wydatki odnotowano w gminach o najwyższych dochodach, którymi były gminy miejsko-wiejskie. Najwyższe wydatki ogółem w gminach podregionu krakowskiego w 2017 r. odnotowano więc w gminach miejsko-wiejskich: Myślenice – 179,5 mln zł, Skawina – 188,7 mln zł oraz Wieliczka – 242,3 mln zł. Najniższe wydatki ogółem w gminach podregionu krakowskiego wystąpiły w gminach wiejskich: Radziemice – 14,2 mln zł, Słaboszów – 12,5 mln zł oraz Raclawice – 10,2 mln zł.

W 2017 r. gminy podregionu krakowskiego wydały ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca 4198,31 zł. Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiły w gminie wiejskiej Żegocina – 5078,06 zł, gminie miejsko-wiejskiej Niepołomice – 5405,90 zł oraz gminie wiejskiej Raciechowice – 5691,67 zł. Najniższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2017 r. wystąpiły w gminach wiejskich Charsznica i Słaboszów – odpowiednio 3483,06 zł i 3469,99 zł oraz w gminie miejsko-wiejskiej Krzeszowice – 3418,30 zł.

Mapa 10. Wydatki ogółem budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2017 r.

Map 10. Total budget expenditure of gminas per capita in 2017

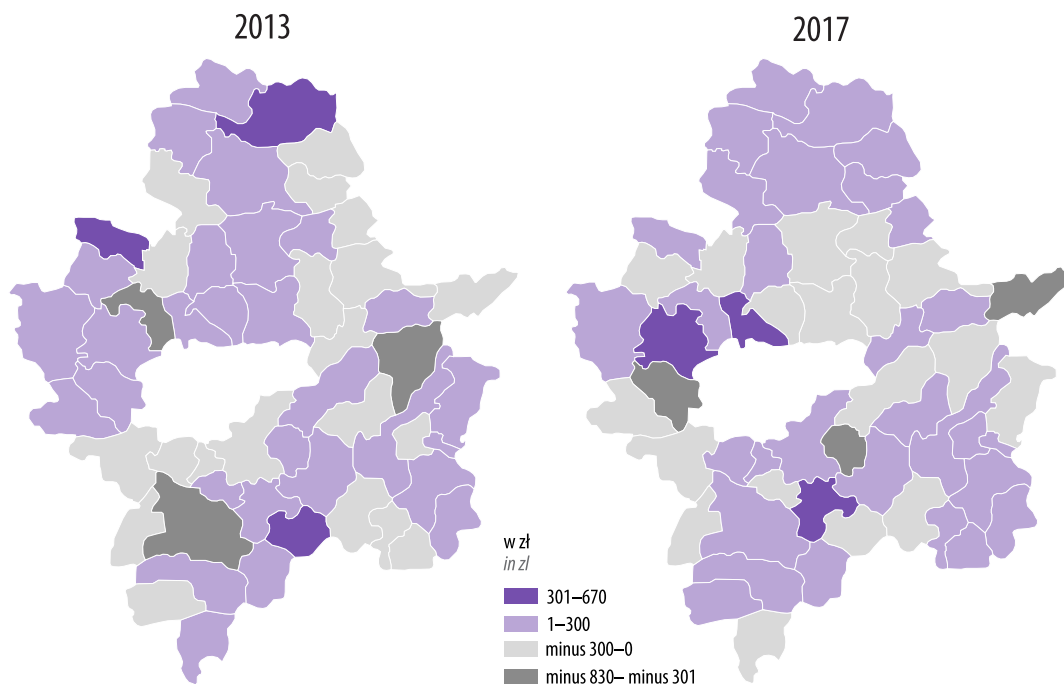


Analizując dochody i wydatki gmin podregionu nowosądeckiego w latach 2013–2017 można zauważyć, że do 2015 r. utrzymywała się przewaga wydatków nad dochodami, co przełożyło się na ujemny wynik finansowy budżetów gmin. Deficyt budżetowy był najwyższy w 2013 r. – 34,3 mln zł, spadł do 3,8 mln zł w 2014 r., aby znowu wzrosnąć do 20,0 mln zł w 2015 r. Począwszy od 2016 r. można natomiast zaobserwować przewagę dochodów nad wydatkami czyli nadwyżkę budżetową. Wyniosła ona 77,9 mln zł w 2016 r. i 33,6 mln zł w 2017 r.

Mapa 11. Wynik finansowy na 1 mieszkańca

Stan w dniu 31 XII

Map 11. Financial result per capita
As of 31 XII



Rozdział 6

Chapter 6

Usługi publiczne

Public services

6.1. Infrastruktura komunalna

6.1. Municipal Infrastructure

Położenie i lokalizacja gmin podregionu krakowskiego, szczególnie blisko dużych miast, korzystnie wpływa na rozwój infrastruktury komunalnej. Stopień rozwoju infrastruktury decyduje o atrakcyjności gminy, możliwościach osadniczych, warunkach życia i pracy, rozwoju gospodarczym gminy, rozwoju rolnictwa czy zapobieganiu degradacji środowiska. Gminy inwestujące w uzbrojenie terenów w urządzenia infrastruktury zaspokajają podstawowe potrzeby bytowe ludności, zapewniają rozwój przedsiębiorczości, stają się bardziej konkurencyjne w pozyskiwaniu nowych mieszkańców, firm czy inwestorów. Rozwój i modernizacja infrastruktury należy do zadań własnych gminy, jest kosztowna, ale możliwa do realizacji, dzięki wsparciu różnego rodzaju dofinansowań unijnych czy krajowych.

6.1.1. Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa

6.1.1. Water supply, sewage and gas systems

W omawianych latach 2013–2017 w podregionie krakowskim systematycznie modernizowano infrastrukturę komunalną. Najbardziej rozbudowano sieć kanalizacyjną, której długość zwiększyła się o 1226 km (o 38,5%). Długość sieci wodociągowej w ciągu 5 lat wzrosła o 505 km, tj. o 7,2%, a gazowej – o 594 km, tj. o 9,6%. Pozytywne zmiany w wyposażeniu w urządzenia infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej czy gazowej oznaczają poprawę warunków życia ludności i działania przedsiębiorstw.

Pomimo rozbudowy sieci kanalizacyjnej w podregionie zauważalna jest dysproporcja w długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, która wskazuje, że nadal jest zbyt wolny rozwój sieci kanalizacyjnej w stosunku do potrzeb. Sieć kanalizacyjna ma charakter wtórny, a jej rozwój jest powiązany z dostępnością do wodociągów.

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej w podregionie krakowskim wynosiła 7506 km i stanowiła 36,7% długości sieci województwa. W stosunku do stanu w końcu 2013 r. długość sieci zwiększyła się o 505 km, tj. o 7,2%. W województwie długość sieci w tym czasie zwiększyła się o 10,4%. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania w 2017 r. wyniosła 169,6 tys. i wzrosła w ciągu pięciu omawianych lat o 16,3 tys. (tj. o 10,6%). Podregion krakowski na tle podregionów województwa dysponował najdłuższą siecią wodociągową.

Wykres 9. Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej

Stan w dniu 31 XII

Chart 9. Length of the active distribution water supply network
As of 31 XII



Na obszarach wiejskich podregionu krakowskiego w końcu 2017 r. znajdowało się 90,1% długości sieci podregionu, tj. 6764 km, natomiast w miastach – 9,9%, czyli 742 km. W ciągu omawianych pięciu lat na terenach wiejskich długość sieci zwiększyła się o 438 km (o 6,9%), a w miastach – o 67 km (o 9,9%).

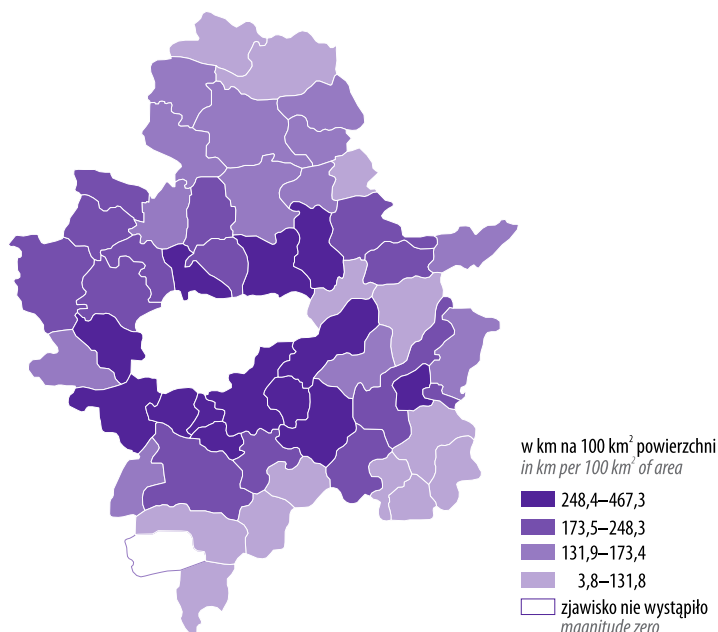
Wśród powiatów wchodzących w skład podregionu krakowskiego, najdłuższe czynne rozdzielcze sieci wodociągowe w 2017 r. miały: powiat krakowski – 2723 km (36,3% długości sieci podregionu), powiat wielicki – 1310 km (17,4%) oraz powiat miechowski – 939 km (12,5%). W ciągu omawianych pięciu lat wszystkie powiaty podregionu inwestowały w rozwój sieci. W powiecie wielickim długość sieci wzrosła o 168 km (o 14,7% w stosunku do 2013 r.), w powiecie krakowskim – o 141 km (o 5,4%), w powiecie myślenickim – o 126 km (o 17,5%).

Do gmin podregionu o najdłuższej sieci należały: gmina miejsko-wiejska Wieliczka – 466 km (6,2% długości sieci podregionu), gmina wiejska Gdów – 365 km (4,9%) oraz gmina miejsko-wiejska Myślenice – 363 km (4,8%). Gminy Gdów i Myślenice wykazały największe przyrosty długości sieci w latach 2013–2017, gdzie wybudowano lub zmodernizowano po 107 km sieci. Najwięcej przyłączy w 2017 r. miały gminy miejsko-wiejskie Wieliczka – 14,3 tys., Myślenice – 9,5 tys. oraz Krzeszowice – 8,4 tys.

Miernikiem obrazującym rozwój sieci wodociągowej jest gęstość sieci wodociągowej. Zagęszczenie sieci wodociągowej na terenie podregionu krakowskiego w 2017 r. wyniosło 185,1 km na 100 km² powierzchni podregionu, w 2013 r. – 172,7 km. W województwie małopolskim gęstość sieci wzrosła z 121,9 km na 100 km² powierzchni województwa w 2013 r. do 134,6 km w 2017 r. Podregion krakowski charakteryzował się jednym z najwyższych wyników gęstości sieci wśród podregionów województwa (wyższy był tylko w podregionie miasto Kraków – 443,9 km).

Mapa 12. Gęstość sieci wodociągowej w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 12. *Density of the water supply network in 2017*
As of 31 XII

Gęstość sieci w miastach podregionu krakowskiego w 2017 r. wyniosła 347,3 km na 100 km² powierzchni miast (w 2013 r. – 316,0 km). Dla miast województwa wartość wskaźnika była niższa w porównaniu z podregionem zarówno w 2017 r. (292,7 km), jak i w 2013 r. (264,6 km). Na obszarach wiejskich zagęszczenie sieci w 2017 r. wynosiło 176,1 km na 100 km² powierzchni terenów wiejskich podregionu, w 2013 r. – 164,7 km. Na terenach wiejskich województwa wartość wskaźnika była niższa niż dla podregionu i wyniosła 115,2 km (w 2017 r.) oraz 104,4 km (w 2013 r.).

Największe zagęszczenie sieci w 2017 r. wystąpiło w powiatach wielickim (318,8 km na 100 km² powierzchni) i krakowskim (221,2 km). Najniższe zaś w powiatach myślenickim (125,8 km na 100 km² powierzchni) oraz miechowskim (138,9 km). Natomiast w przeliczeniu na 100 km² powierzchni danej gminy najgęstsza sieć miały gminy miejsko-wiejskie Wieliczka (467,3 km) oraz Świątyni Górne (398,0 km). Najmniejsze zagęszczenie wystąpiło w gminach wiejskich Pcim (3,8 km na 100 km² powierzchni) oraz Lipnica Murowana (5,6 km).

Rozwój infrastruktury wodociągowej w omawianym okresie spowodował wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci w podregionie z 77,9% w 2013 r. do 85,8% w 2017 r. W miastach dostęp do wodociągu miało 95,6% ludności (wzrost o 2,1 p. proc. w porównaniu z 2013 r.). Na obszarach wiejskich z wodociągu korzystało 82,9% ludności (wzrost odpowiednio o 9,6 p. proc.). Wśród gmin podregionu największy odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano w gminach wiejskich Lubień (99,9%) i Kocmyrzów-Luborzyca (99,8%) oraz gminie miejsko-wiejskiej Proszowice (98,5%). Najmniejszy udział ludności korzystającej z sieci zanotowano w gminach wiejskich Tokarnia (3,6%), Pcim (9,7%) oraz Lipnica Murowana (27,9%).

W gospodarstwach domowych podregionu krakowskiego w 2017 r. zużyto 19,4 tys. dam³ wody z instalacji wodociągowej, co stanowiło 21,2% zużycia wojewódzkiego. Średnie zużycie wody przez jednego mieszkańca podregionu wyniosło 26,9 m³ (w województwie – 27,1 m³), w miastach wynosiło 32,6 m³, a na terenach wiejskich – 25,2 m³. Zużycie wody na 1 mieszkańca najwyższe było w gminach wiejskich Radziemice (46,4 m³) oraz Książ Wielki (46,2 m³).

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w podregionie krakowskim według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wyno-

siła 4408 km i stanowiła 27,8% długości sieci województwa. W porównaniu z 2013 r. długość sieci zwiększyła się o 1226 km, tj. o 38,5%. Dla porównania w województwie długość sieci w tym czasie zwiększyła się o 28,3%. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania w 2017 r. wyniosła 94,9 tys. i wzrosła w stosunku do 2013 r. o 28,5 tys. (tj. o 42,9%).

Wśród podregionów województwa podregion krakowski dysponował najdłuższą siecią oraz wykazał w latach 2013–2017 największy przyrost długości sieci w wyniku rozbudowy i modernizacji. Dysproporcje pomiędzy podregionami w długości sieci wynikają przede wszystkim z różnic w koncentracji ludności, gęstości zabudowy, ukształtowania terenu.

Wykres 10. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej

Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Length of the active sewage network
As of 31 XII



W końcu 2017 r. na terenach wiejskich podregionu krakowskiego znajdowało się 83,1% długości sieci podregionu, tj. 3661 km. Natomiast w miastach odpowiednio – 16,9%, czyli 747 km. W ciągu omawianych pięciu lat przyrost sieci był zdecydowanie większy na obszarach wiejskich – o 1103 km (o 43,1%), niż w miastach – o 122 km (o 19,6%).

Wśród powiatów, które wchodzą w skład podregionu krakowskiego, najdłuższe czynne sieci kanalizacyjne według stanu w dniu 31 XII 2017 r. miały: powiat krakowski – 1955 km (44,4% długości sieci podregionu), powiat myślenicki – 998 km (22,6%) oraz powiat bocheński – 611 km (13,9%). Najbardziej skanalizowane były dwa rolnicze powiaty położone w północnej części podregionu: miechowski – 137 km sieci oraz proszowicki – 246 km (łącznie 8,7% długości sieci podregionu). W ciągu omawianych pięciu lat wszystkie powiaty podregionu inwestowały w rozwój sieci, a największy przyrost sieci wystąpił w powiecie krakowskim – o 641 km (o 48,7%).

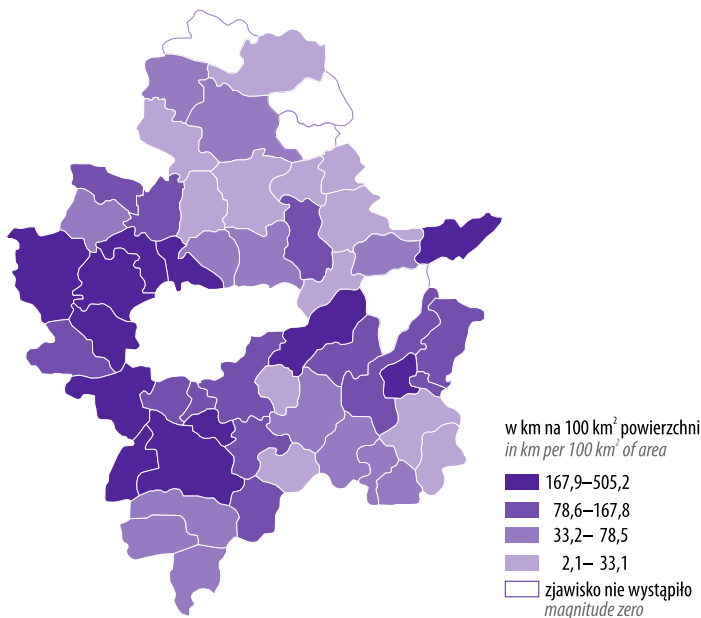
Do gmin podregionu o najdłuższej sieci należały: gmina miejsko-wiejska Myślenice – 476 km (10,8% długości sieci podregionu), gmina wiejska Zabierzów – 343 km (7,8%) oraz gmina miejsko-wiejska Niepołomice – 251 km (5,7%). W podregionie krakowskim znajdowały się także gminy, które nie posiadały czynnej sieci kanalizacyjnej. Należały do nich gminy wiejskie Drwinia, Kozłów, Raclawice i Staboszów. W latach 2013–2017 największe przyrosty długości sieci wystąpiły w gminach miejsko-wiejskich Krzeszowice, gdzie wybudowano lub zmodernizowano 192 km sieci, Myślenice – 183 km oraz Skawina – 154 km. Najwięcej przyłączy w 2017 r. miały gminy Myślenice – 9,5 tys., Wieliczka – 7,7 tys. oraz Zabierzów – 7,1 tys.

Rozwój sieci kanalizacyjnej obrazuje wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej. Zagęszczenie sieci kanalizacyjnej na terenie podregionu krakowskiego w 2017 r. wyniosło 108,7 km na 100 km² powierzchni podregionu, podczas gdy w 2013 r. – było to 78,5 km. W województwie małopolskim gęstość sieci wzrosła z 81,5 km na 100 km² powierzchni województwa w 2013 r. do 104,5 km w 2017 r. Podregion krakowski charakteryzował się jednym z najwyższych wyników gęstości sieci wśród podregionów województwa (wyższy był tylko w podregionie miasto Kraków – 451,7 km).

Mapa 13. Gęstość sieci kanalizacyjnej w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 13. Density of the sewage network in 2017
As of 31 XII



W 2017 r. w miastach podregionu krakowskiego zagęszczenie sieci wyniosło 349,5 km na 100 km² powierzchni miast, podczas gdy w 2013 r. – 292,2 km. Dla miast województwa wartość wskaźnika była niższa w porównaniu z podregionem zarówno w 2017 r. (319,9 km), jak i w 2013 r. (283,2 km). Natomiast na terenach wiejskich zagęszczenie sieci wyniosło 95,3 km na 100 km² powierzchni terenów wiejskich podregionu (w 2017 r.) oraz 66,6 km w 2013 r. Na terenach wiejskich województwa wartość wskaźnika była niższa niż dla podregionu i wyniosła 78,2 km (w 2017 r.) oraz 56,8 km (w 2013 r.).

Największe zagęszczenie sieci w 2017 r. wystąpiło w powiatach krakowskim (158,9 km na 100 km² powierzchni) i myślenickim (148,2 km). Najniższe zaś w powiatach miechowskim (20,2 km na 100 km² powierzchni) oraz proszowickim (59,2 km). Natomiast w przeliczeniu na 100 km² powierzchni danej gminy najgęstszą sieć spośród gmin podregionu miała gmina miejska Bochnia (505,2 km) oraz gmina wiejska Zielonki (418,5 km). Najmniejsze zagęszczenie wystąpiło w gminach wiejskich Igołomia-Wawrzeńczyce (2,1 km na 100 km² powierzchni) oraz Radziemice (3,5 km).

Wraz z rozwojem infrastruktury kanalizacyjnej w omawianym okresie wzrósł również odsetek ludności korzystającej z sieci w podregionie z 40,5% w 2013 r. do 52,1% w 2017 r. W miastach dostęp do kanalizacji miało 87,1% ludności (wzrost o 5,8 p. proc. w porównaniu z 2013 r.). Na obszarach wiejskich z kanalizacji korzystało 41,9% ludności (wzrost o 13,4 p. proc.). Wśród gmin podregionu największy odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zanotowano w gminie miejskiej Bochnia (92,2%), gminie wiejskiej Zabierzów (91,9%) i gminie miejsko-wiejskiej Myślenice (89,8%). Najmniejszy udział ludności korzystającej z sieci (w gminach, które ją posiadały) zanotowano w gminach wiejskich Biskupice (1,7%), Igołomia-Wawrzeńczyce (3,7%) oraz Radziemice (4,7%).

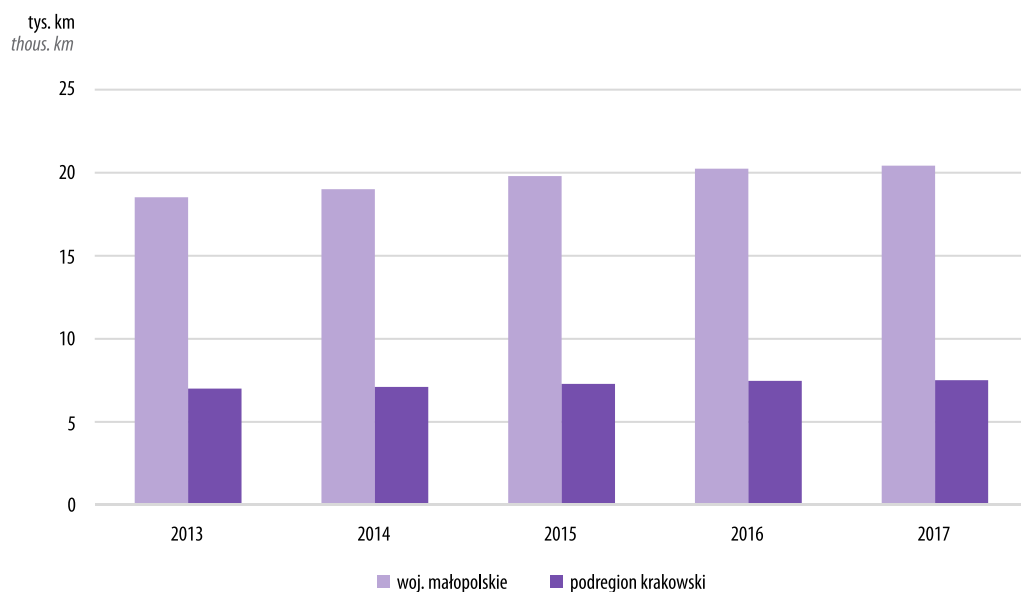
Poprzez sieć kanalizacyjną w 2017 r. na terenie podregionu odprowadzono 17,7 tys. dam^3 ścieków, o 3,4 tys. dam^3 (o 23,9%) więcej niż w 2013 r. Ścieki odprowadzone w podregionie stanowiły 15,6% ogólnej objętości ścieków odprowadzonych w województwie. Do obszarów podregionu nowosądeckiego, w których odprowadzono najwięcej ścieków należały gminy miejsko-wiejskie Wieliczka – 1,8 tys. dam^3 (9,9% objętości ścieków odprowadzonych w podregionie), Skawina – 1,6 tys. dam^3 (8,9%) oraz Niepołomice – 1,5 tys. dam^3 (8,7%).

Długość czynnej rozdzielczej sieci gazowej w podregionie krakowskim według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wynosiła 6789 km i stanowiła 30,3% długości sieci województwa. W porównaniu z 2013 r. długość sieci zwiększyła się o 594 km, tj. o 9,6%. W województwie długość sieci w tym czasie zwiększyła się o 6,4%. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych w 2017 r. wyniosła 132,3 tys. i wzrosła w stosunku do 2014 r. o 3,8 tys. (tj. o 3,0%). Podregion krakowski w porównaniu z pozostałymi podregionami województwa dysponował najdłuższą siecią oraz wykazał w latach 2013–2017 największy przyrost długości sieci w wyniku rozbudowy i modernizacji.

Wykres 11. Długość czynnej rozdzielczej sieci gazowej

Stan w dniu 31 XII

Chart 11. Length of the active gas distribution network
As of 31 XII



Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. na terenach wiejskich podregionu krakowskiego znajdowało się 86,8% długości sieci podregionu, tj. 5896 km. Natomiast w miastach odpowiednio – 13,2%, czyli 893 km. W latach 2013–2017 na obszarach wiejskich odnotowano przyrost sieci o 426 km (o 7,8%), a w miastach – o 169 km (o 23,3%).

Do powiatów podregionu krakowskiego o najdłuższej sieci gazowej (według stanu w dniu 31 XII 2017 r.) należały: krakowski – 2867 km (42,2% długości sieci podregionu), wielicki – 1303 km (19,2%) oraz bocheński – 1212 km (17,9%). Najsłabiej zgazyfikowane były dwa rolnicze powiaty podregionu: miechowski – 160 km sieci oraz proszowicki – 243 km (łącznie 5,9% długości sieci podregionu). W ciągu omawianych pięciu lat powiaty podregionu inwestowały w rozwój sieci, a największy przyrost sieci wystąpił w powiecie krakowskim – o 245 km (o 9,4%).

Do gmin podregionu o najdłuższej sieci należały: gmina miejsko-wiejska Wieliczka – 524 km (7,7% długości sieci podregionu), gmina miejsko-wiejska Myślenice – 357 km (5,3%) oraz gmina wiejska Zabierzów – 312 km (4,6%). W podregionie krakowskim były także gminy, które nie posiadały rozdzielczej sieci gazo-

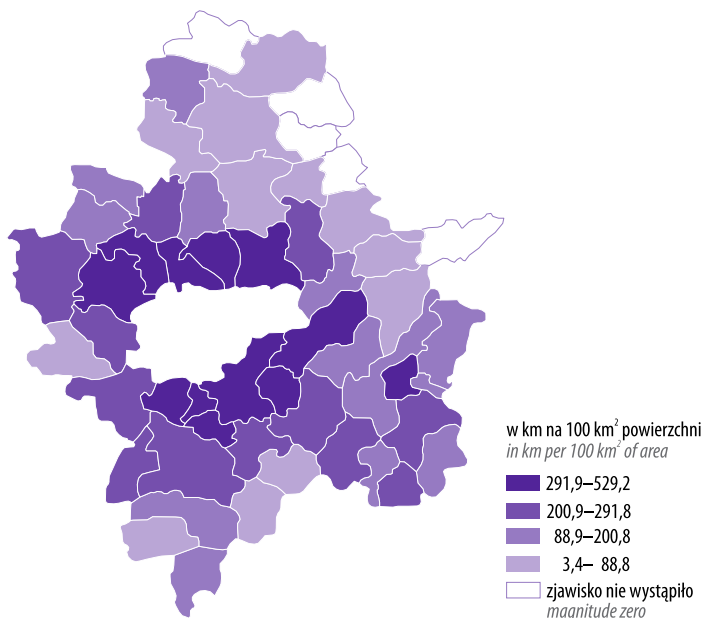
wej, tj. gminy wiejskie: Kozłów, Raclawice, Słaboszów, Koszyce i Pałecznica. W latach 2013–2017 największy przyrost długości sieci wystąpił w gminie miejsko-wiejskiej Niepołomice, w której wybudowano lub zmodernizowano 126 km sieci. Najwięcej przyłączy w 2017 r. miała gmina Wieliczka – 12,8 tys.

Zagęszczenie sieci gazowej na terenie podregionu krakowskiego w 2017 r. wyniosło 167,4 km na 100 km² powierzchni podregionu, a w 2013 r. – było to 152,8 km. W województwie małopolskim gęstość sieci wzrosła z 138,9 km na 100 km² powierzchni województwa w 2013 r. do 147,8 km w 2017 r.

Mapa 14. Gęstość sieci gazowej w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 14. Density of the gas network in 2017
As of 31 XII



Największe zagęszczenie sieci w 2017 r. wystąpiło w powiatach wielickim (317,0 km na 100 km² powierzchni) i krakowskim (odpowiednio 232,9 km). Najniższe zaś w powiatach miechowskim (23,7 km na 100 km² powierzchni) oraz proszowickim (58,5 km). Natomiast w przeliczeniu na 100 km² powierzchni danej gminy najgęstsza sieć miały gmina miejska Bochnia (529,2 km) oraz gmina miejsko-wiejska Wieliczka (523,9 km). Najmniejsze zagęszczenie wystąpiło w gminach wiejskich Książ Wielki (3,4 km na 100 km² powierzchni) oraz Radziemice (5,6 km).

W 2017 r. w podregionie krakowskim odbiorcami gazu z sieci (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych) było 144,4 tys. gospodarstw domowych, w tym 82,5 tys. gospodarstw ogrzewających mieszkania gazem. Odbiorcy gazu podregionu stanowili prawie 20% odbiorców województwa. W porównaniu z 2013 r. liczba gospodarstw (odbiorców gazu) wzrosła o 11,0 tys. Na terenie podregionu najwięcej odbiorców gazu było w gminach miejsko-wiejskich Wieliczka (16,4 tys. gospodarstw) i Myślenice (9,5 tys.) oraz gminie miejskiej Bochnia (9,4 tys.).

W 2017 r. w podregionie krakowskim zużycie gazu na 1 mieszkańca wyniosło 1870 kWh (w województwie – 1490 kWh). Największe zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminach wiejskich Michałowice (4529 kWh), Zielonki (4508 kWh) i Mogilany (3975 kWh). Najniższe wskaźniki zużycia gazu odnotowano w gminach wiejskich Raciechowice (55 kWh na 1 mieszkańca) oraz Książ Wielki (63 kWh na 1 mieszkańca).

6.1.2. Sieć komunikacyjno-transportowa

6.1.2. *Communication and transport network*

W 2016 r. na sieć powiatowych dróg publicznych w podregionie krakowskim składało się 2,2 tys. km dróg o nawierzchni twardej (w tym w 99% z dróg o nawierzchni twardej ulepszonej) oraz 0,1 tys. km dróg o nawierzchni gruntowej. Drogi o nawierzchni twardej podregionu stanowiły 33,9% dróg tego typu w województwie. Podobny udział (33,8%) zanotowano wyodrębniając dane dotyczące dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej w drogach tego typu w województwie małopolskim. Drogi o nawierzchni gruntowej w podregionie stanowiły 42,5% dróg gruntowych województwa. Drogi powiatowe o twardej nawierzchni w przeliczeniu na 100 km² powierzchni podregionu zajmowały 54,4 km. Wśród powiatów wchodzących w skład podregionu krakowskiego najdłuższą sieć dróg publicznych powiatowych posiadał powiat krakowski. Udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej zlokalizowanych na jego terenie w długości dróg podregionu był zbliżony i oscylował wokół 33,0%. Drogi gruntowe powiatu krakowskiego stanowiły 22,2% dróg tego typu w podregionie.

Publiczne drogi gminne w podregionie tworzyły najdłuższą sieć dróg. Długość dróg o nawierzchni twardej wyniosła 4,2 tys. km. Wśród nich 87,4% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Ich długość wyniosła 3,7 tys. km. Długość dróg o nawierzchni gruntowej była równa 1,0 tys. km. Na 100 km² powierzchni podregionu drogi gminne zajmowały 104,6 km.

Na terenie podregionu krakowskiego znajdowało się 26,6% dróg gminnych o twardej nawierzchni województwa małopolskiego. Podobny udział zanotowano biorąc pod uwagę tylko drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Natomiast drogi gruntowe stanowiły 18,5% dróg województwa tego typu. Powiatem o najdłuższej sieci dróg gminnych wchodzącym w skład podregionu był powiat krakowski. Na jego terenie znajdowało się 37,3% długości dróg podregionu o nawierzchni twardej, 35,3% o nawierzchni twardej ulepszonej i 31,2% dróg o nawierzchni gruntowej.

6.2. Edukacja

6.2. Education

6.2.1. Wychowanie przedszkolne

6.2.1. Pre-primary education

W roku szkolnym 2017/2018 na terenie podregionu krakowskiego funkcjonowało 558 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 438 (78,5% ogólnej liczby placówek) było zlokalizowanych na wsi. W porównaniu z rokiem szkolnym 2013/14 liczba placówek zwiększyła się o 40 (o 7,7%). Placówki, które funkcjonowały na terenie podregionu krakowskiego, stanowiły 24,8% placówek województwa. W głównej mierze placówki (409, tj. 73,3% ogólnej liczby placówek w podregionie) miały status jednostek publicznych. Dla 379 placówek organizatorem były gminy, 110 placówek funkcjonowało przy zakładach pracy, 50 placówek prowadzonych było przez fundacje, stowarzyszenia, organizacje wyznaniowe.

Wśród powiatów należących do podregionu krakowskiego najwięcej placówek przedszkolnych zlokalizowanych było w powiatach krakowskim (216) i wielickim (107), w których proporcje pomiędzy liczbą przedszkoli a oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych rozkładały się po równo, a liczba punktów przedszkolnych była znikoma. W powiatach bocheńskim i myślenickim (po 82 placówki) prawie dwukrotnie więcej było przedszkoli niż oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W powiatach proszowickim (38 placówek) i miechowskim (33 placówki) funkcjonowały głównie oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

W strukturze placówek podregionu krakowskiego dominowały przedszkola, które stanowiły 49,8% ogólnej liczby placówek wychowania przedszkolnego. Udział oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych wyniósł 43,7%, pozostałe 6,5% przypadało na punkty przedszkolne.

Od roku szkolnego 2013/2014 do 2017/2018 notowano ciągły wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego. Według stanu w roku szkolnym 2017/2018 w porównaniu ze stanem z roku szkolnego 2013/2014 największy wzrost w podregionie zanotowano w przypadku przedszkoli – o 32 placówki, punktów przedszkolnych – o 13 placówek, natomiast liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zmniejszyła się o 5 placówek.

Tablica 13. Wychowanie przedszkolne
Table 13. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification	Rok szkolny School year				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
województwo małopolskie					
Placówki ogółem <i>Total establishments</i>	2149	2177	2175	2242	2264
w tym przedszkola <i>of which nursery schools</i>	1120	1173	1216	1280	1317
Dzieci w placówkach <i>Children in establishments</i>	118253	114724	110727	123614	128998
w tym w przedszkolach <i>of which in nursery schools</i>	88514	88435	86923	98024	102713
Miejsca w przedszkolach <i>Places in nursery schools</i>	91061	95299	96890	105071	111575
podregion krakowski					
Placówki ogółem <i>Total establishments</i>	518	528	530	543	558
w tym przedszkola <i>of which nursery schools</i>	246	256	266	272	278

Tablica 13. Wychowanie przedszkolne(dok.)
 Table 13. Pre-primary education (cont.)

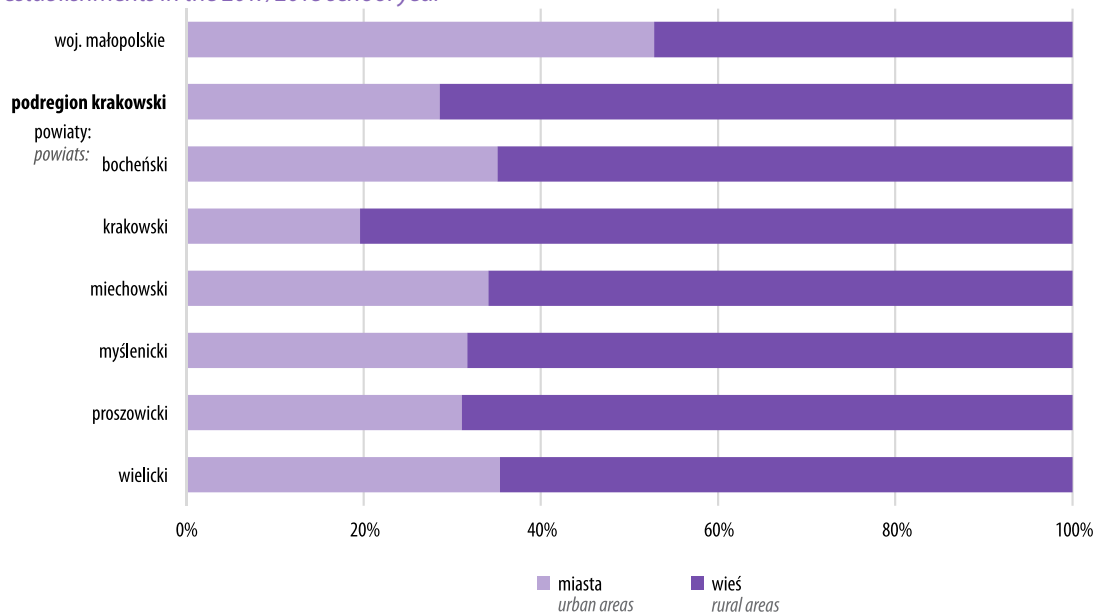
Wyszczególnienie Specification	Rok szkolny School year				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
podregion krakowski					
Dzieci w placówkach Children in establishments	26337	26061	25213	27921	29306
w tym w przedszkolach of which in nursery schools	17997	18067	17989	19702	20427
Miejsca w przedszkolach Places in nursery schools	18342	18980	19543	20831	21922

W roku szkolnym 2017/2018 w podregionie krakowskim wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 29,3 tys. dzieci, tj. 22,7% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2013/2014 liczba dzieci w placówkach zwiększyła się o 3,0 tys. (o 11,3%). Zestawiając dane o liczbie dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego do informacji z poprzednich lat, należy mieć na uwadze, iż w latach szkolnych 2013/2014–2015/2016 dzieci 5-letnie objęte były obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, a od roku szkolnego 2016/2017 obowiązek ten dotyczył dzieci 6-letnich. Wśród przedszkolaków w roku szkolnym 2017/2018 nieznacznie przeważali chłopcy (51,5%). Do placówek uczęszczało 560 dzieci niepełnosprawnych.

W strukturze dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego, 69,7% stanowiły dzieci w przedszkolach, 27,3% – dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, pozostałe 3,0% – dzieci w punktach przedszkolnych. Natomiast rozpatrując lokalizację placówek przedszkolnych, 71,4% dzieci uczęszczało do placówek położonych na wsi, a 28,6% – w mieście.

Wykres 12. Struktura dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym według lokalizacji placówek wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2017/2018

Chart 12. Structure of children covered by pre-primary education according to the location of pre-primary education establishments in the 2017/2018 school year

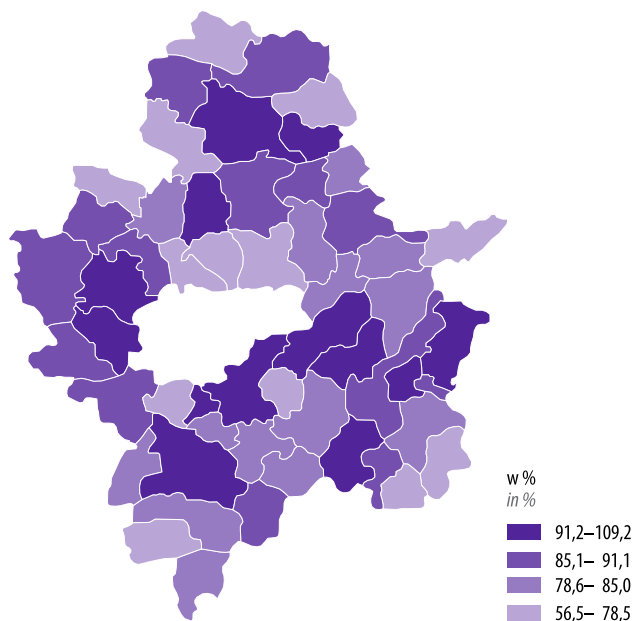


Odsetek dzieci w przedziale wiekowym 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2017/2018 w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku mieszkających w podregionie krakowskim wyniósł 88,0% (w województwie – 87,9%). Wyższą wartość wskaźnika od przeciętnej dla podregionu odnotowano

w powiecie wielickim (92,6%) oraz krakowskim (88,8%). Przy analizie wskaźnika należy wziąć pod uwagę, iż dzieci mogą być dowożone do placówek przedszkolnych w innych gminach, w zależności od miejsca pracy rodziców. Rodzice mogą wybrać dowolną placówkę przedszkolną. Powiązane jest to także z dostępnością placówek w gminach, liczbą miejsc w placówkach, a także z trendem demograficznym polegającym na ubytku ludności na wiejskich obszarach peryferyjnych przy jednoczesnym przyroście liczby mieszkańców wsi wokół największych miast, z których część dzieci uczęszczała do placówek przedszkolnych w miastach. Rozpatrując rozkład wskaźnika według gmin podregionu, widać to w trzech gminach Zabierzów, Świątniki Górne i Liszki, gdzie wartość wskaźnika przekraczała 100%.

Mapa 15. Udział dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2017 r.

Map 15. Share of children aged 3–6 in pre-school education institutions in the total number of children at this age in 2017



6.2.2. Szkolnictwo⁴

6.2.2. School education⁴

Szkoły podstawowe

Primary schools

Na terenie podregionu krakowskiego w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowały 364 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi). Było to o 17 szkół więcej w porównaniu z danymi z roku szkolnego 2013/2014. Wzrost liczby szkół w głównej mierze spowodowany był wprowadzoną reformą edukacji i przekształceniem części gimnazjów w szkoły podstawowe. Szkoły podstawowe podregionu krakowskiego stanowiły 23,7% ogólnej liczby szkół podstawowych zlokalizowanych w województwie małopolskim. Najwięcej szkół działało na terenach powiatu krakowskiego (139), myślenickiego (62) i wielickiego (58).

W ramach szkół funkcjonowało 357 szkół podstawowych (bez specjalnych), w tym 9 szkół filialnych i 1 placówka mistrzostwa sportowego oraz 7 szkół specjalnych. Szkoły publiczne stanowiły 94,8% ogólnej liczby szkół. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 87,9% szkół w podregionie krakowskim. Spośród wszystkich szkół podstawowych podregionu 315 placówek znajdowało się na wsi. Szkoły te stanowiły 86,5% ogólnej liczby szkół w podregionie.

⁴ Patrz uwagi metodologiczne s. 77.
⁴ See methodological notes p. 77.

Tablica 14. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi)
 Table 14. Primary schools for children and youth (including special schools)

Wyszczególnienie Specification	Rok szkolny School year				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
województwo małopolskie					
Placówki ogółem <i>Total institutions</i>	1440	1452	1461	1459	1536
Oddziały <i>Sections</i>	11236	11920	12561	12187	14309
Uczniowie <i>Pupils</i>	196735	208722	220561	207268	241725
w tym kobiety <i>of which females</i>	96339	102527	108521	101058	117486
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	32604	45461	44876	21979	33924
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	34255	33015	32400	32331	–
w tym kobiety <i>of which females</i>	16661	16132	15919	16023	–
podregion krakowski					
Placówki razem <i>Total institutions</i>	347	348	349	350	364
Oddziały <i>Sections</i>	2570	2730	2888	2825	3310
Uczniowie <i>Pupils</i>	43549	46558	49413	47040	55021
w tym kobiety <i>of which females</i>	21412	22966	24421	22985	26719
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	7281	10275	10026	5245	7783
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	7576	7318	7188	7169	–
w tym kobiety <i>of which females</i>	3628	3551	3486	3568	–

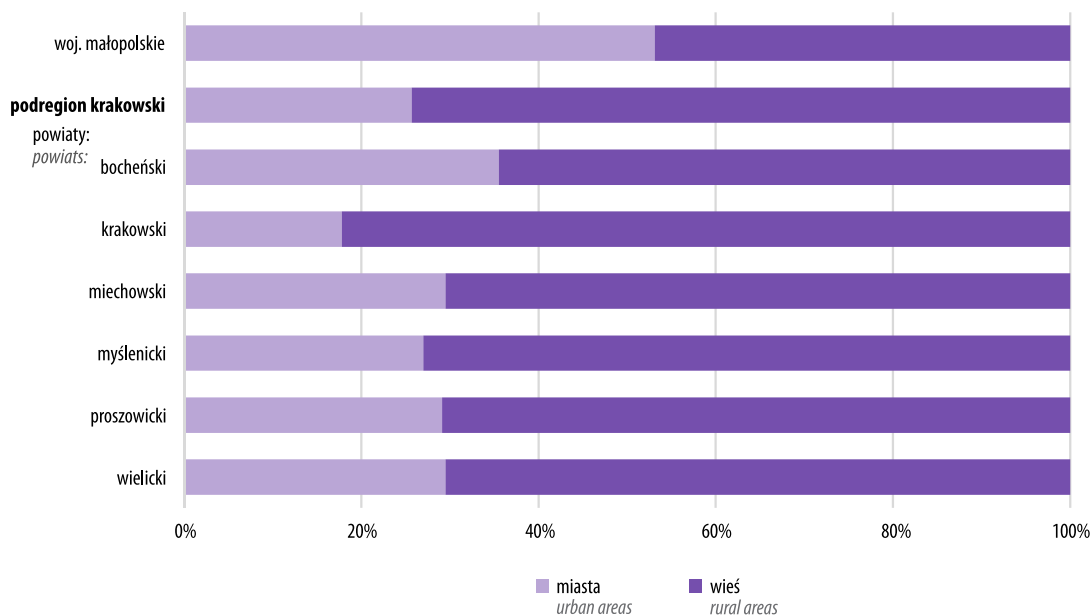
a Z poprzedniego roku szkolnego.
 a From the previous school year.

W roku szkolnym 2017/2018 w szkołach podstawowych w podregionie krakowskim naukę pobierało 55,0 tys. uczniów. W roku szkolnym 2013/2014 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2014/2015 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/2016 dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. Od roku szkolnego 2016/2017 przywrócono obowiązek szkolny dla dzieci 7-letnich. Dodatkowo w wyniku przejścia z 6- na 8-letnią szkołę podstawową w roku szkolnym 2017/2018, absolwenci z roku szkolnego 2016/2017 kontynuowali naukę, jako pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej szkoły podstawowej.

Wśród uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2017/2018 naukę w klasie pierwszej rozpoczęło 7783 uczniów, pierwszy rocznik klasy siódmej liczył 7651 uczniów. W szkołach filialnych uczyło się 313 uczniów, w szkole mistrzostwa sportowego – 36 uczniów, a w szkołach specjalnych – 235 uczniów. Spośród wszystkich uczniów nieznacznie przeważali chłopcy (51,4%). Prawie 3/4 (74,3%) wszystkich uczniów pobierało naukę w szkołach zlokalizowanych na wsi.

Wykres 13. Struktura uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży według lokalizacji szkół w roku szkolnym 2017/2018

Chart 13. Structure of pupils of primary schools for children and youth by school location in the 2017/2018 school year



Zestawiając ze sobą liczbę szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz liczbę uczniów pobierających w nich naukę można zauważyć, że w roku szkolnym 2017/2018 w województwie małopolskim na 1 szkołę przypadało 157 dzieci, a w podregionie krakowskim liczba ta wyniosła 151. Najbardziej liczne szkoły w przeliczeniu na liczbę uczniów były w powiatach wielickim (175 uczniów), myślenickim (168) oraz bocheńskim (145). Jeden oddział szkoły podstawowej zarówno w województwie, jak i podregionie liczył średnio 17 osób pobierających naukę, natomiast w powiecie wielickim na jeden oddział przypadało 18 uczniów, na najmniej w powiecie proszowickim – 15 uczniów.

Gimnazja

Lower secondary schools

Zmiany w edukacji zakładają stopniowe wygaszanie i likwidację tego typu szkół. W roku szkolnym 2017/2018 gimnazja nie przeprowadziły naboru do I klasy, uczniowie pozostali w szkołach podstawowych kontynuując naukę w klasie siódmej. W roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowało jeszcze 20 placówek, w których naukę pobierało 14,2 tys. uczniów. Dla porównania w roku szkolnym 2013/2014 działało 157 gimnazjów, w których uczyło się 22,5 tys. uczniów.

Tablica 15. Gimnazja dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi)
Table 15. Lower secondary schools for children and youth (including special schools)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Rok szkolny <i>School year</i>				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
województwo małopolskie					
Placówki ogółem <i>Total institutions</i>	755	760	766	768	104
Oddziały <i>Sections</i>	4798	4738	4703	4645	3130
Uczniowie <i>Pupils</i>	104835	102394	100382	98518	65345
w tym kobiety <i>of which females</i>	50784	49658	48673	48119	32030
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	34801	33392	32845	32717	–
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	35723	34785	33851	33808	32231
w tym kobiety <i>of which females</i>	17411	17013	16583	16441	15735
podregion krakowski					
Placówki razem <i>Total institutions</i>	157	158	160	160	20
Oddziały <i>Sections</i>	1029	1022	1018	1008	666
Uczniowie <i>Pupils</i>	22524	22014	21839	21423	14155
w tym kobiety <i>of which females</i>	10909	10616	10455	10415	6901
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	7556	7275	7142	7063	–
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	7628	7542	7132	7359	7075
w tym kobiety <i>of which females</i>	3738	3709	3536	3512	3427

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From the previous school year.

Szkoły branżowe I stopnia

Sectoral VET schools I stage

Rozpoczęta reforma edukacji w roku szkolnym 2017/2018 wprowadziła nowy typ szkół – branżowe I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/2017). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/2018 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych. Gimnazja oraz zasadnicze szkoły zawodowe nie przeprowadziły naboru do klas I i tym samym rozpoczął się proces stopniowego ich wygaszania. Zespoły szkół publicznych składające się z gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych zostały przekształcone w szkoły branżowe I stopnia. Rekrutacja do szkół branżowych I stopnia obejmuje absolwentów gimnazjów i prowadzona będzie w dwóch kolejnych latach szkolnych: 2017/2018 i 2018/2019.

W podregionie krakowskim utworzono 23 szkoły branżowe I stopnia (w miejsce 26 szkół zasadniczych zawodowych działających w poprzednim roku szkolnym), w których naukę pobierało 2748 uczniów łącznie z uczniami oddziałów zasadniczych szkół zawodowych. W klasie pierwszej rozpoczęło naukę 937 uczniów. Absolwenci (939 osób) z roku szkolnego 2016/2017 byli absolwentami jeszcze zasadniczych szkół zawodowych. Ponadto funkcjonowało 6 specjalnych szkół przysposabiających do pracy, w których uczyło się 125 uczniów.

Licea ogólnokształcące

General secondary schools

Na terenie podregionu krakowskiego w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonowały 24 licea ogólnokształcące dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi), a więc szkoły, które umożliwiały uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Ich liczba na przestrzeni 5 lat utrzymywała się na podobnym poziomie. Udział liczby liceów podregionu krakowskiego w ogólnej liczbie liceów województwa wyniósł 13,7%.

Tablica 16. Licea ogólnokształcące dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi)

Table 16. General secondary schools for youth (including special schools)

Wyszczególnienie Specification	Rok szkolny School year				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
województwo małopolskie					
Placówki ogółem <i>Total institutions</i>	184	179	169	171	175
Oddziały <i>Sections</i>	1760	1666	1602	1580	1604
Uczniowie <i>Students</i>	49654	46796	44843	44140	43797
w tym kobiety <i>of which females</i>	31655	30049	28890	28553	28338
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	15640	15041	14838	14922	14622
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	18483	17143	15833	14872	14063
w tym kobiety <i>of which females</i>	11735	10889	10226	9565	9167
podregion krakowski					
Placówki razem <i>Total institutions</i>	24	25	26	25	24
Oddziały <i>Sections</i>	210	200	196	190	187
Uczniowie <i>Students</i>	5820	5489	5198	5079	4981
w tym kobiety <i>of which females</i>	3807	3606	3385	3312	3275
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	1802	1805	1651	1672	1692
Absolwenci ^a <i>Graduates^a</i>	2231	2075	1850	1728	1647
w tym kobiety <i>of which females</i>	1453	1358	1257	1123	1102

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From the previous school year.

W liceach ogólnokształcących naukę pobierało 5,0 tys. młodzieży, czyli 11,4% ogólnej liczby licealistów w województwie. W ciągu omawianych pięciu lat liczba uczniów sukcesywnie zmniejszała się, w porównaniu z rokiem szkolnym 2013/2014 licealistów było mniej o 0,8 tys. (o 14,4%). Licea funkcjonowały we wszystkich powiatach podregionu, najwięcej uczniów (łącznie ponad 70%) skupiły licea w powiatach bocheńskim, krakowskim i myślenickim.

Przeciętnie na jedno liceum w województwie przypadało 250 uczniów, w podregionie – 208, natomiast jeden oddział zarówno w województwie, jak i podregionie, liczył średnio 27 uczniów.

Ponadto w podregionie funkcjonowało 25 liceów dla dorosłych, w których kształciło się 1,5 tys. osób.

Porównując dane dotyczące absolwentów liceów ogólnokształcących w przeciągu pięciu lat, zauważalny jest spadek ich liczby, tak w województwie, jak i podregionie. Rok szkolny 2016/2017 ukończyło 1,6 tys. uczniów. Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego w 2017 r., w powiecie bocheńskim zakończyli go z pozytywnym wynikiem w przypadku 95% zdających, w powiecie myślenickim – 91%, w krakowskim i wielickim – po 89%, w miechowskim – 83%, a w proszowickim – 78%.

Technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe

Technical secondary schools and art schools leading to professional certification

Technika należą do szkół, których ukończenie umożliwia zdobycie wykształcenia średniego, kwalifikacji zawodowych oraz świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

W podregionie krakowskim w roku szkolnym 2017/2018 działało 25 techników dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi). Ich liczba na przestrzeni omawianych 5 lat utrzymywała się na podobnym poziomie. Udział liczby techników podregionu krakowskiego w ogólnej liczbie techników województwa wyniósł 16,7%. Na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonowała 1 szkoła artystyczna ogólnokształcąca dająca uprawnienia zawodowe.

Tablica 17. Technika dla młodzieży^a (łącznie ze specjalnymi)

Table 17. Technical secondary schools for youth^a (including special schools)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Rok szkolny <i>School year</i>				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
województwo małopolskie					
Placówki ogółem <i>Total institutions</i>	177	171	163	161	160
Oddziały <i>Sections</i>	2032	2042	2217	2225	2214
Uczniowie <i>Students</i>	50864	51499	51882	52383	52011
w tym kobiety <i>of which females</i>	20911	21365	21684	21758	21360
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	14158	14358	14218	14401	13758
Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>	11586	11276	11246	11545	11773
w tym kobiety <i>of which females</i>	4840	4663	4577	4867	5021
podregion krakowski					
Placówki razem <i>Total institutions</i>	26	26	27	26	26
Oddziały <i>Sections</i>	317	323	325	323	325
Uczniowie <i>Students</i>	8017	8245	8335	8453	8540
w tym kobiety <i>of which females</i>	3551	3719	3762	3846	3840
w tym w klasie I <i>of which 1st grade</i>	2144	2273	2227	2403	2298
Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>	1831	1761	1868	1957	1871
w tym kobiety <i>of which females</i>	785	769	871	880	851

a łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. b Z poprzedniego roku szkolnego.
a Including art schools leading to professional certification. b. From the previous school year.

W technikum naukę pobierało 8,4 tys. młodzieży, co stanowiło 16,6% ogólnej liczby uczniów techników w województwie. W analizowanym okresie pięciu lat widoczny jest sukcesywny coroczny wzrost liczby uczniów. Największą popularnością wśród absolwentów gimnazjów w podregionie cieszyły się licea ogólnokształcące i technika, czyli szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w szkołach wyższych. W przeciwieństwie do trendu ogólnokrajowego uczniowie zarówno w województwie, jak i podregionie, częściej wybierali naukę w technikum niż w liceum. Ukończenie technikum daje możliwość uzyskania ukierunkowanego wykształcenia średniego, kwalifikacji zawodowych, większych szans zdobycia pracy w zawodzie.

W roku szkolnym 2016/17 absolwentami techników zostało 1,8 tys. młodzieży. Absolwenci podregionu krakowskiego stanowili 16,2% osób, które ukończyły technika w województwie. Z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie wynika, iż zdawalność egzaminu maturalnego w 2017 r. absolwentów techników była niższa niż absolwentów liceów ogólnokształcących, z jednym wyjątkiem dotyczącym absolwentów powiatu wielickiego, którzy uzyskali wyższy wynik (91%) niż w przypadku absolwentów liceów (89%). Wśród powiatów podregionu najwyższe wyniki zdawalności matury uzyskali absolwenci techników w powiatach bocheńskim i wielickim (po 91%). W pozostałych powiatach wyniki były dużo niższe: w powiatach krakowskim i myślenickim (po 74%), w powiecie proszowickim (70%), a w miechowskim (66%).

Wykres 14. Uczniowie liceów ogólnokształcących i techników dla młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)

Chart 14. Students of general and technical secondary schools for youth (including special schools)



Szkoły policealne

Post-secondary schools

Szkoły policealne stanowią wyższy stopień kształcenia i przygotowują osoby, które posiadają wykształcenie średnie ogólne, do pracy zawodowej. Wśród placówek policealnych wyróżnia się szkoły policealne dla młodzieży, specjalne i dla dorosłych.

Ogólna liczba szkół policealnych na terenie podregionu w ciągu pięciu lat utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku szkolnym 2017/2018 działało 17 szkół tego typu i stanowiło to 10,0% ogólnej liczby szkół policealnych w województwie. W województwie występowała tendencja spadkowa liczby szkół policealnych.

Szkoły cieszyły się jednak coraz mniejszą popularnością. Zmniejszała się z roku na rok liczba uczniów szkół policealnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniów było 726 wobec 1035 w roku szkolnym 2013/2014. Uczniowie szkół policealnych podregionu krakowskiego stanowili tylko 3,8% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych województwa.

W roku szkolnym 2016/2017 absolwentami szkół policealnych zostało 352 uczniów, tj. 5,4% ogólnej liczby absolwentów tego typu szkół w województwie.

6.3. Kultura

6.3. Culture

Na terenie podregionu krakowskiego działają instytucje kultury, których podstawowym celem jest prowadzenie wielokierunkowej działalności społeczno-kulturalnej. Poprzez bogactwo ofert skierowanych do odbiorców w różnym wieku (w szczególności dzieci i młodzieży), umożliwiają aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności, przyczyniają się również do integracji lokalnej ludności.

Tablica 18. Wybrane instytucje kultury w 2017 r.

Stan w dniu 31 XII

Table 18. Selected institutions of culture in 2017

As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Województwo małopolskie	W tym podregion krakowski	
	liczba instytucji <i>number of institutions</i>	województwo=100 <i>voivodship=100</i>	
Muzea i oddziały muzealne <i>Museums and branches</i>	132	16	12,1
Galerie i salony sztuki <i>Galleries and art salons</i>	60	4	6,7
Kina stałe <i>Fixed cinemas</i>	44	4	9,1
Biblioteki publiczne ^a <i>Public libraries^a</i>	717	162	22,6
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice <i>Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres</i>	452	105	23,2

a Łącznie z filiami i z punktami bibliotecznymi.

a Including branches and library service points.

Muzea

Museums

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. na terenie podregionu krakowskiego działalność prowadziło 16 muzeów (łącznie z oddziałami muzealnymi). W porównaniu ze stanem z 2013 r. ich liczba zwiększyła się o 2 obiekty. Zbiory muzealne prezentowane były w 2017 r. w ramach 69 wystaw czasowych, w tym 36 własnych oraz 42 wystaw stałych w kraju. Na przestrzeni omawianych pięciu lat widoczny jest ciągły wzrost liczby zwiedzających muzea i wystawy z 1340 tys. osób w 2013 r. do 2021 tys. osób w 2017 r. (wzrost o 50,8%). Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły w omawianym roku 7,7% ogólnej liczby zwiedzających. Najliczniej zwiedzane były muzea i wystawy w powiecie wielickim (86,0% ogólnej liczby zwiedzających muzea w podregionie). Poza działalnością wystawienniczą muzea organizowały także różne formy działalności oświatowej. W 2017 r. zorganizowały 2066 imprez, najwięcej (1354, tj. 68,0%) lekcji muzealnych.

Wykres 15. Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 10 tys. ludnościChart 15. *Museums and branches visitors per 10 thous. population***Galerie i salony sztuki***Galleries and art salons*

Promocją i prezentacją współczesnej twórczości artystycznej poprzez organizację wystaw i imprez towarzyszących na terenie podregionu krakowskiego zajmowały się 4 galerie i salony sztuki, które zorganizowały 52 wystawy w kraju. Liczba wystaw w latach 2013–2017 sukcesywnie malała – w porównaniu z 2013 r. zmalała o 12 wystaw. Wystawy zorganizowane przez galerie w terenie podregionu krakowskiego stanowiły 8,1% ogólnej liczby wystaw zorganizowanych przez galerie w województwie małopolskim. Z oferty galerii i salonów sztuki skorzystało 12,8 tys. zwiedzających, stanowili oni zaledwie 1,0% ogólnej liczby odwiedzających omawiane instytucje w województwie małopolskim. Wraz ze spadkiem liczby wystaw, malała liczba zwiedzających. W porównaniu z 2013 r. liczba zwiedzających zmniejszyła się o 55,9%.

Kina stałe*Fixed cinemas*

W 2017 r. na obszarze podregionu krakowskiego działały 4 kina, o 1 kino mniej niż w 2013 r. Kina posiadały 5 sal projekcyjnych i łącznie 854 miejsca na widowni. Wyświetlono w nich 3061 seansów filmowych (o 848 seansów więcej w porównaniu z 2013 r.), które obejrzało 78,7 tys. widzów (o 42,5 tys. widzów więcej). Kina w podregionie krakowskim były kinami małymi, 1-, 2-salowymi, w porównaniu z multipleksami w innych podregionach województwa, miały małe szanse na zgromadzenie licznej widowni. Mimo to, w analizowanym okresie pięciu lat zwiększyły liczbę wyświetlanych seansów prawie o 40%, a liczba widzów wzrosła ponad dwukrotnie. Filmy produkcji polskiej wyświetlone w kinach w 2017 r. stanowiły 23,6% ogólnej liczby wyświetleń i zgromadziły 32,2% ogólnej liczby widzów w kinach.

Biblioteki publiczne*Public libraries*

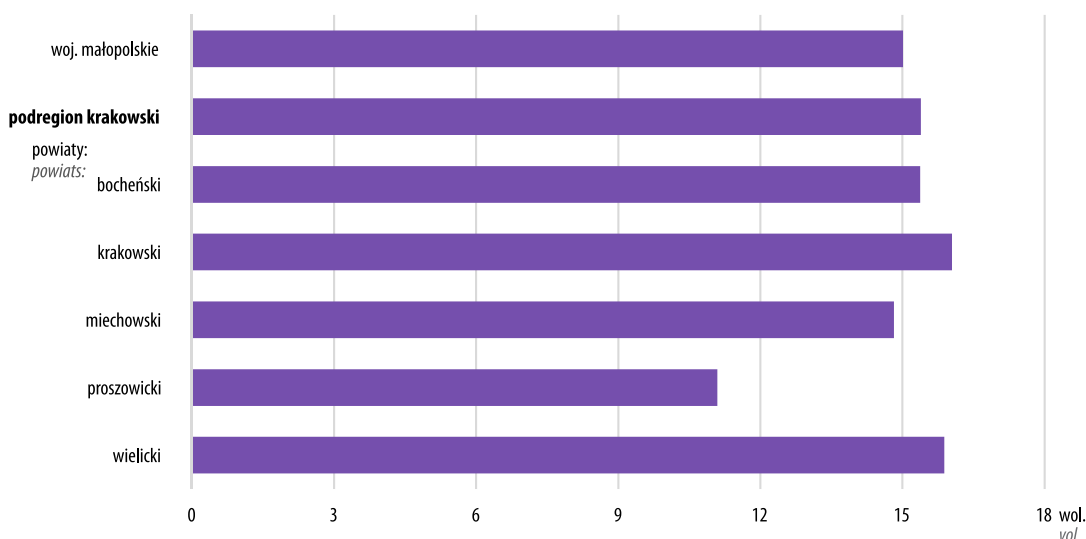
Rozwijaniem potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiem wiedzy i kultury zajmują się w głównej mierze biblioteki. Na terenie podregionu krakowskiego w 2017 r. działały 162 biblioteki publiczne (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi). W porównaniu do 2013 r. ich liczba zmniejszyła

się o 3 objekty. Najwięcej bibliotek funkcjonowało w powiecie krakowskim (64), a najmniej w powiatach miechowskim i proszowickim (po 11). Na 1 placówkę biblioteczną w podregionie przypadało przeciętnie 3,9 tys. osób, w powiecie wielickim – 6,1 tys. osób, a w powiecie bocheńskim – 2,7 tys. osób. W końcu 2017 r. księgozbiór bibliotek liczył 2052 tys. woluminów (o 3,6% więcej niż w 2013 r.), zbiorów elektronicznie zinwentaryzowanych było 2,3 tys. sztuk. Zbiory bibliotek podregionu stanowiły 18,5% ogólnej liczby zbiorów bibliotek województwa.

Poziom czytelnictwa w bibliotekach publicznych w latach 2013–2017 nieznacznie się obniżał. Liczba czytelników aktywnie wypożyczających w przeciwieństwie do tendencji w województwie rosła, ale liczba wypożyczeń księgozbioru ulegała wahaniom. Czytelnicy w podregionie w liczbie 111,8 tys. stanowili 17,1% ogólnej liczby czytelników w województwie. W porównaniu do 2013 r. liczba czytelników w podregionie wzrosła o 8,1%. Najwięcej czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie wielickim – 191, najmniej w powiecie proszowickim – 131, przy średniej wartości dla podregionu – 155 osób, a dla województwa – 193. Na przestrzeni omawianych pięciu lat w województwie wystąpił spadek wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz. W podregionie liczba wypożyczeń ulegała wahaniom, co miało przełożenie na spadek wskaźnika wypożyczeń na 1 czytelnika z 16,6 wol. w 2013 r. do 15,4 wol. w 2017 r. Największy spadek odnotowano w powiecie wielickim, z poziomu 18,0 wol. w 2013 r. do 15,9 wol. w 2017 r.

Wykres 16. Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych na 1 czytelnika w 2017 r.

Chart 16. Loans of collection from public libraries per borrower in 2017



Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice

Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres

Szeroką działalność społeczno-kulturalną na obszarze podregionu krakowskiego prowadziły centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. W 2017 r. na badanym obszarze funkcjonowało 105 takich instytucji, w tym ponad połowa (53,8%) znajdowała się w powiecie bocheńskim. W 2017 r. instytucje zorganizowały 3,4 tys. imprez, w których wzięło udział 513,0 tys. uczestników. Największym zainteresowaniem cieszyły się imprezy zorganizowane w 2016 r., zgromadziły 560,4 tys. uczestników. Wśród imprez zorganizowanych w 2017 r. najliczniej odwiedzane były koncerty (151,7 tys. uczestników) oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (98,6 tys.).

W wyżej wymienionych instytucjach z roku na rok działało coraz więcej grup artystycznych zrzeszających wzrastającą liczbę członków. W 2017 r. funkcjonowało 416 grup artystycznych (o 48 więcej w porównaniu

z 2013 r.), które zrzeszały 8507 członków (o 1033 osoby więcej). Najbardziej liczne były grupy muzyczno-instrumentalne (2,4 tys. członków), folklorystyczne (2,0 tys.) oraz taneczne (1,9 tys.).

Dużym zainteresowaniem cieszyły się koła (kluby) prowadzące działalność o określonym profilu tematycznym w zorganizowanych grupach (750 kół w 2017 r. wobec 461 w 2013 r.). W zajęciach zorganizowanych przez koła udział wzięło 16,0 tys. osób (wobec 8,5 tys. w 2013 r.). Najbardziej popularne były zajęcia kół gospodyń wiejskich (2,7 tys. uczestników), kół turystycznych i sportowo-rekreacyjnych (2,4 tys.), kół plastycznych (2,3 tys.).

W 2017 r. centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice przeprowadziły ogółem 241 kursów, wśród których najpopularniejsze były kursy plastyczne – 821 uczestników, nauki gry na instrumentach – 687 uczestników, języków obcych – 450 uczestników. Status absolwenta kursu otrzymało 3,4 tys. osób.

6.4. Opieka zdrowotna

6.4. Health care

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane są przez przychodnie i praktyki lekarskie. W 2017 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom podregionu krakowskiego zapewniały 404 placówki, w tym 374 przychodnie⁵ i 30 praktyk lekarskich⁶. W podregionie ponad połowa podmiotów ambulatoryjnych (57,9%) funkcjonowała na wsi, podczas gdy w województwie małopolskim placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zlokalizowanych w mieście było dwukrotnie więcej niż na wsi (odpowiednio 67,6% i 32,4%).

Na przestrzeni lat 2013–2017 liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie krakowskim wzrosła o 9,2% (podobnie jak w województwie małopolskim).

Tablica 19. Ambulatoryjna opieka zdrowotna^a

Stan w dniu 31 XII

Table 19. Out-patient health care^a

As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Przychodnie i praktyki lekarskie Out-patient departments and doctors' practices	1918	1965	2006	2075	2095
miasta urban areas	1264	1297	1334	1397	1416
wieś rural areas	654	668	672	678	679
podregion krakowski					
Przychodnie i praktyki lekarskie Out-patient departments and doctors' practices	370	378	384	393	404
miasta urban areas	153	155	158	164	170
wieś rural areas	217	223	226	229	234

^a Przychodnie łącznie z przychodniami MON i MSWiA; tylko praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

^a Out-patient departments including clinics of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration; only doctors' and dentists' practices providing health services financed from public funds.

⁵ Dane o przychodniach prezentuje się łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

⁶ Praktyki lekarskie i stomatologiczne (indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych.

W 2017 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w podregionie krakowskim udzielono 4522,7 tys. porad lekarskich i stomatologicznych, co stanowiło 15,8% porad ambulatoryjnych udzielonych w województwie małopolskim. Zarówno w skali województwa, jak i podregionu zdecydowaną większość porad stanowiły porady udzielone w przychodniach.

Tablica 20. Porady udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej^a
Table 20. Consultations provided in out-patient health care^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
	w tys. <i>in thous.</i>				
województwo małopolskie					
Ogółem <i>Grand total</i>	26345,4	26718,8	27640,7	28336,8	28596,2
w ramach: <i>on the basis of:</i>					
przychodni <i>out-patient departments</i>	25806,8	26191,4	27177,7	27880,6	28167,0
praktyk lekarskich <i>doctors' practices</i>	538,6	527,4	463,0	456,2	429,2
Lekarskie <i>Doctors'</i>	23283,2	23493,6	24217,8	24795,2	24830,0
Stomatologiczne <i>Stomatological</i>	3062,2	3225,2	3422,9	3541,6	3766,2
podregion krakowski					
Razem <i>Total</i>	4231,2	4302,4	4460,0	4474,5	4522,7
w ramach: <i>on the basis of:</i>					
przychodni <i>out-patient departments</i>	4098,5	4190,6	4356,9	4376,1	4432,6
praktyk lekarskich <i>doctors' practices</i>	132,6	111,8	103,1	98,4	90,1
Lekarskie <i>Doctors'</i>	3795,5	3861,8	3985,1	4006,6	4041,3
Stomatologiczne <i>Stomatological</i>	435,7	440,7	474,8	467,9	481,4

^a Porady w przychodniach prezentowane są łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych; porady z praktyk lekarzy i lekarzy dentyków realizujących świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych; bez porad udzielonych pacjentom niehospitalizowanym z izb przyjęć szpitali ogólnych. W 2017 r. łącznie z poradami nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

a Consultations in out-patient departments are presented including consultations provided in clinics of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration; only doctors' and dentists' practices providing health services financed from public funds; excluding consultations provided to non-hospitalized patients from general hospital admissions rooms. In 2017 including consultations of night and holiday health care.

Miernikiem opisującym dostępność podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2017 r. w województwie małopolskim 1 podmiot ambulatoryjny obsługiwał średnio 1619 mieszkańców – o 177 osób mniej niż w podregionie krakowskim. Na terenie podregionu krakowskiego na 1 podmiot przypadało średnio 1796 mieszkańców, przy czym najmniej na terenie powiatu myślenickiego (1289), a najwięcej – powiatu wielickiego (2236). W rozbiciu terytorialnym wskaźnik ten przyjmował wartości od 539 w gminie miejskiej Limanowa do 13010 w gminie miejsko-wiejskiej Chęlmek.

Innym miernikiem opisującym działalność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest liczba udzielonych porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2017 r. w województwie małopolskim na 1 mieszkańca przypadało 8,4 porady, podczas gdy na obszarze podregionu krakowskiego wskaźnik ten wyniósł 6,3. Na poziomie powiatów najwięcej porad na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie

miechowskim (8,2), a najmniej w powiecie krakowskim i wielickim (po 5,5). W powiecie myślenickim wskaźnik ten wyniósł 7,1, a w powiatach bocheńskim i proszowickim – odpowiednio 7,0 i 6,5 porady na 1 mieszkańca.

Apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne są również istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej. W 2017 r. sprzedażą leków i środków medycznych w podregionie krakowskim zajmowały się 223 apteki ogólnodostępne, co stanowiło 19,3% tego typu placówek w województwie małopolskim. W porównaniu z 2013 r. liczba aptek w podregionie krakowskim zwiększyła się o 6,2%, podczas gdy w skali województwa zanotowano wzrost o 4,9%.

W 2017 r. w aptekach ogólnodostępnych zlokalizowanych na terenie podregionu krakowskiego pracowało 424 magistrów farmacji, co stanowiło 43,0% wszystkich pracujących w tego typu placówkach w podregionie i 18,0% wszystkich magistrów farmacji pracujących w aptekach w skali województwa. W aptekach działających w podregionie pracowało również 448 techników farmaceutycznych. Zawód farmaceuty jest bardzo sfeminizowany. W 2017 r. aż 95,5% techników i 88,0% magistrów farmacji w podregionie stanowiły kobiety.

Do jednostek zajmujących się sprzedażą leków gotowych należą również punkty apteczne. W 2017 r. w podregionie krakowskim działało 36 punktów aptecznych, w których pracowało 6 magistrów farmacji i 43 techników farmaceutycznych.

Tablica 21. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne

Stan w dniu 31 XII

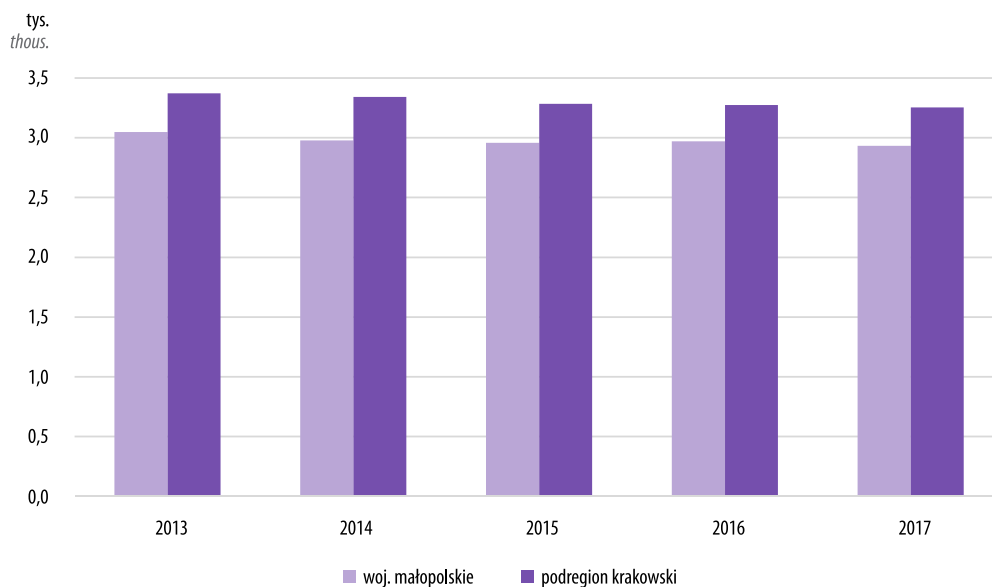
Table 21. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Apteki Pharmacies					
placówki units	1103	1131	1140	1139	1157
pracujący (mgr farmacji) employed (masters of pharmacy)	2386	2453	2415	2546	2354
Punkty apteczne Pharmaceutical outlets					
placówki units	139	145	139	142	135
pracujący (mgr farmacji) employed (masters of pharmacy)	22	28	25	24	18
podregion krakowski					
Apteki Pharmacies					
placówki units	210	213	218	220	223
pracujący (mgr farmacji) employed (masters of pharmacy)	420	419	424	446	424
Punkty apteczne Pharmaceutical outlets					
placówki units	40	37	34	36	36
pracujący (mgr farmacji) employed (masters of pharmacy)	11	9	6	9	6

Analiza liczby ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną wykazała, że podregion krakowski charakteryzował się większą dostępnością aptek dla mieszkańców w porównaniu do województwa małopolskiego. W 2017 r. w podregionie na 1 aptekę przypadało 3,3 tys. ludności, podczas gdy dla województwa wskaźnik ten wyniósł 2,9 tys. Największą dostępność do aptek w ramach podregionu odnotowano w powiecie proszowickim (2,4 tys. ludności na 1 aptekę). W rozbiściu terytorialnym największą dostępnością aptek charakteryzowała się gmina miejska Mszana Dolna (1,0 tys. ludności na 1 aptekę), a najmniejszą gmina wiejska Gorlice (17,2 tys. ludności na 1 aptekę).

Na przestrzeni lat 2013–2017 wskaźnik ten spadał, zarówno w podregionie krakowskim, jak i w województwie małopolskim.

Wykres 17. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną
 Chart 17. Population per generally available pharmacy



6.5. Pomoc społeczna

6.5. Social welfare

Według stanu w końcu 2017 r. w podregionie krakowskim działały 34 placówki stacjonarnej pomocy społecznej: 24 domy pomocy społecznej, 7 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, 1 schronisko dla bezdomnych oraz 2 jednostki niesklasyfikowane. W okresie pięciu lat liczba placówek nieznacznie się zmieniała.

Jednostki działające w podregionie krakowskim charakteryzowały się większą średnią liczbą miejsc niż w województwie małopolskim, a różnica wyniosła maksymalnie 5 miejsc. W 2017 r. placówki w podregionie krakowskim dysponowały średnio 66 miejscami, a w województwie małopolskim – 65 miejscami. W pozostałych latach jednostki w omawianym podregionie dysponowały średnio: 70 miejscami w 2016 r., 69 miejscami w 2015 r., 66 miejscami w 2014 r. oraz 67 miejscami w 2013 r.

Tablica 22. Placówki stacjonarne pomocy społecznej

Stan w dniu 31 XII

Table 22. *Stationary social welfare facilities*
As of 31 XII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Placówki pomocy społecznej <i>Social welfare facilities</i>	160	158	160	159	163
w tym domy pomocy społecznej <i>of which social welfare homes</i>	89	90	92	94	93
Miejsca <i>Places</i>	9865	10129	10468	10427	10550
Mieszkańcy <i>Residents</i>	9392	9573	9990	9922	10056
podregion krakowski					
Placówki pomocy społecznej <i>Social welfare facilities</i>	34	33	32	32	34
w tym domy pomocy społecznej <i>of which social welfare homes</i>	23	23	23	24	24
Miejsca <i>Places</i>	2265	2167	2221	2226	2250
Mieszkańcy <i>Residents</i>	2148	2120	2201	2179	2210

Prawo do zakwaterowania w domu pomocy społecznej przysługuje osobom potrzebującym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Najliczniejszą grupę mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w podregionie krakowskim według stanu w końcu 2017 r. stanowiły osoby przewlekle psychicznie chore (31,4%) oraz osoby przewlekle somatycznie chore (22,8%), a najmniej liczną grupę – bezdomni (1,4%).

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej w Polsce udzielana jest również pomoc środowiskowa w miejscu zamieszkania. Podstawowym warunkiem skorzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest zaistnienie jednego z problemów określonych w ustawie⁷, a są nimi: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Ponadto prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 zł oraz rodzinom, w których dochód na osobę nie przekracza kwoty 514 zł. Podane wysokości dochodów obowiązują od 1 października 2015 r.⁸ Do 30 września 2015 r. kwoty wynosiły odpowiednio 542 zł i 456 zł.

⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 Nr 64 poz. 593).

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 1058).

Tablica 23. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w gospodarstwach domowych
Table 23. Beneficiaries from social assistance benefits in households

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
	w tys. <i>in thous.</i>				
województwo małopolskie					
Gospodarstwa domowe <i>Households</i>	79,0	76,1	73,9	71,1	62,3
Członkowie gospodarstw domowych <i>Members of households</i>	224,4	213,6	204,0	183,3	162,1
podregion krakowski					
Gospodarstwa domowe <i>Households</i>	14,6	14,2	13,8	12,8	12,0
Członkowie gospodarstw domowych <i>Members of households</i>	40,7	39,0	37,5	32,4	28,5

W 2017 r. w podregionie krakowskim 12,0 tys. gospodarstw domowych skorzystało ze świadczeń pomocy społecznej. Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw, które uzyskały wsparcie w województwie małopolskim wyniósł 19,3%. Beneficjenci pomocy społecznej w liczbie 28,5 tys. stanowili 3,9% mieszkańców podregionu krakowskiego. Odsetek beneficjentów w województwie małopolskim był wyższy o 0,9 p. proc. Warto dodać, że prawie co piąty mieszkaniec województwa małopolskiego, który skorzystał z pomocy społecznej, pochodził z podregionu krakowskiego (17,6%).

Pomoc państwa w ramach systemu świadczeń rodzinnych jest realizowana za pomocą wsparcia finansowego w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków, świadczeń opiekuńczych (w tym zasiłków pielęgnacyjnych) oraz zapomóg wypłacanych między innymi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowego). Przyznanie prawa do zasiłków rodzinnych związane jest między innymi ze spełnieniem kryterium dochodowego. Od 1 listopada 2012 r. do 31 października 2014 r. kryterium dochodowe wynosiło 539 zł na członka rodziny. Wyjątek stanowiły rodziny opiekujące się dzieckiem niepełnosprawnym, dla którego próg został podniesiony do kwoty 623 zł na jednego członka rodziny. Od 1 listopada 2014 r. zwiększono kwoty dochodów pozwalających na pobieranie zasiłków rodzinnych odpowiednio do 574 zł i 664 zł. Od 1 listopada 2015 r. wynoszą 674 zł na członka rodziny oraz 764 zł dla rodzin opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym. Uprawnienie do zasiłków rodzinnych pozwala ubiegać się również o przysługujące do niego dodatki. Zasiłki pielęgnacyjne przysługują osobom niepełnosprawnym i tym, które ukończyły 75 lat⁹.

W 2017 r. w podregionie krakowskim 35,0 tys. rodzin otrzymało świadczenia rodzinne. Stanowiły one 21,4% wszystkich rodzin w województwie małopolskim. Na przestrzeni lat 2013–2017 liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne w podregionie krakowskim wzrosła o 40,8% (w województwie wzrost o 44,2%). Należy dodać, że w badanym okresie zmniejszył się udział rodzin mieszkających w podregionie krakowskim w ogólnej liczbie rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w województwie małopolskim.

W 2017 r. w podregionie krakowskim wartość wypłaconych świadczeń rodzinnych wyniosła 176,2 mln zł. Stanowiła ona 20,9% kwoty przeznaczonej na świadczenia w województwie małopolskim. W pozostałych latach wskaźnik ten był podobny i wyniósł po 20,8% w latach 2014–2016 oraz 20,7% w 2013 r. Wśród świadczeń rodzinnych dominowały zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami). W okresie pięciu lat zaobserwowano tendencję zmniejszania się udziału omawianych zasiłków w ogólnej kwocie świadczeń rodzinnych, z 66,7% w 2013 r. do 56,2% w 2017 r. Podobną tendencję zaobserwowano w województwie małopolskim.

⁹ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 Nr 228 poz. 2255).

Tablica 24. Świadczenia rodzinne
Table 24. Family benefits

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2013	2014	2015	2016	2017
województwo małopolskie					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.) <i>Families receiving benefits (in thous.)</i>	113,6	106,0	99,9	107,3	163,8
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł) <i>Amount of family benefits (in mln zł)</i>	673,3	607,6	646,3	799,2	843,9
w tym: <i>of which:</i>					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami): <i>family allowances (including supplements):</i>					
w mln zł <i>in mln zł</i>	433,2	393,4	381,2	446,4	455,0
w % kwoty świadczeń rodzinnych <i>in % of the amount of family benefits</i>	64,3	64,7	59,0	55,9	53,9
zasiłki pielęgnacyjne: <i>nursing allowances:</i>					
w mln zł <i>in mln zł</i>	115,0	113,5	111,7	111,6	111,3
w % kwoty świadczeń rodzinnych <i>in % of the amount of family benefits</i>	17,1	18,7	17,3	14,0	13,2
podregion krakowski					
Rodziny otrzymujące świadczenia (w tys.) <i>Families receiving benefits (in thous.)</i>	24,9	23,1	21,7	23,8	35,0
Kwota świadczeń rodzinnych (w mln zł) <i>Amount of family benefits (in mln zł)</i>	139,1	126,5	134,3	166,2	176,2
w tym: <i>of which:</i>					
zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami): <i>family allowances (including supplements):</i>					
w mln zł <i>in mln zł</i>	92,8	83,7	81,0	96,8	99,0
w % kwoty świadczeń rodzinnych <i>in % of the amount of family benefits</i>	66,7	66,2	60,3	58,3	56,2
zasiłki pielęgnacyjne: <i>nursing allowances:</i>					
w mln zł <i>in mln zł</i>	22,6	22,4	22,0	21,9	21,9
w % kwoty świadczeń rodzinnych <i>in % of the amount of family benefits</i>	16,2	17,7	16,4	13,2	12,4

Sytuację finansową rodzin można zbadać na podstawie odsetka dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymali zasiłki. W 2017 r. w podregionie krakowskim wskaźnik ten wyniósł 30,4% i był niższy o 1,1 p. proc. niż w województwie małopolskim. Niepełnoletni beneficjenci podregionu krakowskiego stanowili 21,9% ogólnej ich liczby w województwie małopolskim. Należy dodać, że w okresie pięciu lat zmniejszyła się liczba dzieci otrzymujących zasiłki. W podregionie krakowskim zanotowano spadek na poziomie 2,3% – z 45,3 tys. dzieci w 2013 r. do 44,2 tys. dzieci w 2017 r. Województwo małopolskie charakteryzowało się spadkiem równym 4,6% – z 211,4 tys. dzieci w 2013 r. do 201,6 tys. dzieci w 2017 r.

Drugą grupę świadczeń rodzinnych stanowiły zasiłki pielęgnacyjne. W 2017 r. w podregionie krakowskim przeznaczono na nie 21,9 mln zł, co stanowiło 12,4% ogólnej kwoty świadczeń. W pozostałych latach udział wyniósł: 13,2% w 2016 r., 16,4% w 2015 r., 17,7% w 2014 r. oraz 16,2% w 2013 r.

Rozdział 7

Chapter 7

Turystyka

Tourism

Województwo małopolskie ma znaczący udział w turystyce ogólnokrajowej i od lat znajduje się w czołówce krajowej pod względem bazy noclegowej turystyki oraz jej wykorzystania.

Potencjał turystyczny podregionu krakowskiego wyznaczają w głównej mierze Pomniki Historii – kopalnie soli w Bochni i w Wieliczce oraz Ojcowski Park Narodowy. Ich uzupełnieniem są liczne zamki, skanseny, muzea, kościoły, wyciągi narciarskie, zalewy, kąpieliska, a także szlaki turystyczne, ścieżki i trasy rowerowe.

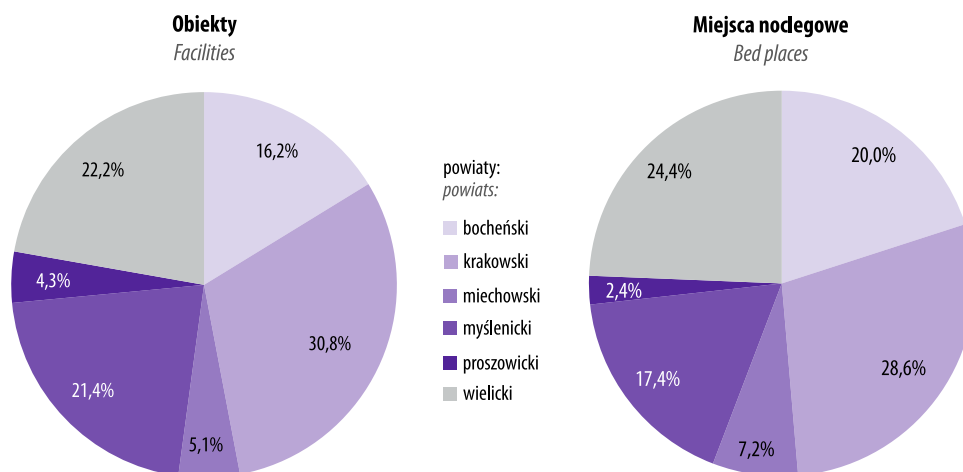
7.1. Turystyczna baza noclegowa

7.1. Tourist accommodation establishments

W końcu lipca 2017 r. na terenie podregionu krakowskiego funkcjonowało 117 turystycznych obiektów noclegowych (wzrost o 2,6% w stosunku do 2016 r.) posiadających 6,9 tys. miejsc noclegowych (o 1,1% więcej). Turystyczne obiekty noclegowe w podregionie krakowskim stanowiły 7,6% ogólnej liczby tego typu obiektów w województwie małopolskim.

Wykres 18. Struktura turystycznych obiektów i miejsc noclegowych według powiatów w 2017 r. Stan w dniu 31 VII

Chart 18. Structure of tourist facilities and the number of bed places for tourists by powiats in 2017 As of 31 XII



Turyści odwiedzający podregion krakowski mieli do dyspozycji 73 obiekty hotelowe, czyli 13,6% ogólnej liczby obiektów hotelowych w województwie. Udział obiektów hotelowych w ogólnej liczbie obiektów noclegowych w podregionie krakowskim wyniósł 62,4%.

Wśród obiektów hotelowych w podregionie krakowskim najliczniejszą grupę stanowiły hotele 80,8% ogólnej ich liczby, a następnie inne obiekty hotelowe – 8,2% oraz motele i pensjonaty odpowiednio – po 5,5%.

Pozostałe obiekty w liczbie 44 stanowiły 37,6% ogólnej liczby obiektów noclegowych podregionu krakowskiego. W grupie pozostałych obiektów przeważały licznie kwatery agroturystyczne – 11 (25,0% wszystkich pozostałych obiektów).

Tablica 25. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe według rodzajów obiektów

Stan w dniu 31 VII

Table 25. Tourist accommodation facilities and bed places by type of facility

As of 31 VII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Obiekty <i>Facilities</i>			Miejsca noclegowe <i>Bed places</i>		
	2017	2016=100	Wojewódz- two =100 <i>Voivod- ship=100</i>	2017	2016=100	Wojewódz- two =100 <i>Voivod- ship=100</i>
Obiekty <i>Facilities</i>	117	102,6	7,6	6942	101,1	7,0
w tym całoroczne <i>of which open all year</i>	111	102,8	8,7	6493	101,1	7,3
Obiekty hotelowe <i>Hotels and similar facilities</i>						
Hotele <i>Hotels</i>	59	105,4	16,1	4364	102,6	10,4
Motele <i>Motels</i>	4	100,0	57,1	156	100,0	56,1
Pensjonaty <i>Boarding houses</i>	4	133,3	4,8	73	135,2	2,0
Inne obiekty hotelowe <i>Other hotel facilities</i>	6	120,0	7,4	135	119,5	3,2
Pozostałe obiekty <i>Other facilities</i>						
Domy wycieczkowe <i>Excursion hostels</i>	1	100,0	12,5	35	100,0	7,1
Schroniska <i>Shelters</i>	1	100,0	5,0	25	100,0	2,1
Szkolne schroniska młodzieżowe <i>School youth hostels</i>	6	100,0	23,1	311	99,7	20,9
Ośrodki wczasowe <i>Holiday centres</i>	1	100,0	0,9	90	100,0	1,0
Ośrodki kolonijne <i>Holiday youth centres</i>	1	100,0	9,1	50	100,0	6,0
Ośrodki szkoleniowo- wypoczynkowe <i>Training-recreational centres</i>	7	100,0	10,6	424	100,2	7,8

Tablica 25. Turystyczne obiekty noclegowe i miejsca noclegowe według rodzajów obiektów (dok.)

Stan w dniu 31 VII

Table 25. Tourist accommodation facilities and bed places by type of facility (cont.)

As of 31 VII

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Obiekty <i>Facilities</i>			Miejsca noclegowe <i>Bed places</i>		
	2017	2016=100	Wojewódz- two =100 <i>Voivod- ship=100</i>	2017	2016=100	Wojewódz- two =100 <i>Voivod- ship=100</i>
Zespoły domków tury- stycznych <i>Complexes of tourist cottages</i>	1	100,0	5,0	100	100,0	7,9
Pola biwakowe <i>Tent camp sites</i>	1	100,0	12,5	200	100,0	35,4
Hostele <i>Hostels</i>	2	100,0	5,9	95	100,0	3,4
Pokoje gościnne/ kwatery prywatne <i>Rooms for rent/private lodgings</i>	3	75,0	0,6	69	81,2	0,5
Kwatery agrotury- styczne <i>Agrotourism lodgings</i>	11	110,0	12,5	169	111,9	11,4
Inne obiekty <i>Miscellaneous facilities</i>	9	81,8	6,5	646	89,4	5,4

Turystyczne obiekty noclegowe oferowały łącznie 6942 miejsca noclegowe, co stanowiło 7,0% ogólnej liczby miejsc noclegowych w województwie. Najwięcej miejsc noclegowych ogółem znajdowało się w powiecie krakowskim – 1987 (28,6% ogólnej liczby miejsc noclegowych w podregionie krakowskim), a ich liczba spadła o 1,8% w porównaniu z 2016 r. Drugim w kolejności powiatem z największą liczbą miejsc noclegowych był powiat wielicki – 1691 (24,4%), co oznacza wzrost o 14,7% w ujęciu rocznym. Najuboższą ofertą noclegową dysponował powiat proszowicki, na terenie którego działało 5 turystycznych obiektów posiadających 166 miejsc noclegowych.

Obiekty hotelowe dysponowały 4728 miejscami noclegowymi, co stanowiło 9,4% ogólnej liczby miejsc noclegowych w tego typu obiektach w województwie małopolskim (10,0% w 2016 r.). W odniesieniu do ogólnej liczby miejsc noclegowych w podregionie krakowskim udział miejsc noclegowych w obiektach hotelowych wyniósł 68,1%.

7.2. Wykorzystanie turystycznej bazy noclegowej

7.2. Occupancy of tourist accommodation establishments

W 2017 r. na terenie podregionu krakowskiego z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 399,7 tys. osób, tj. o 21,3 tys. (o 5,6%) więcej niż rok wcześniej. Stanowiło to 8,2% ogólnej liczby turystów korzystających z noclegów w województwie małopolskim.

Więcej turystów niż w poprzednim roku gościło w powiecie wielickim (wzrost o 14,7%), bocheńskim (o 12,8%) i myślenickim (o 7,1%), a mniej w powiecie proszowickim (spadek o 14,6%), krakowskim (o 1,5%) oraz miechowskim (o 0,2%).

Podregion krakowski odwiedziło 313,2 tys. turystów krajowych czyli o 6,7% więcej niż przed rokiem i 86,5 tys. turystów zagranicznych, tj. więcej o 1,9%. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w podregionie krakowskim stanowili 5,9% ogólnej liczby turystów zagranicznych w województwie, a ich udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w podregionie krakowskim wyniósł 21,6%.

Największą liczbę turystów zagranicznych odnotowano w powiecie krakowskim – 48,6 tys. (56,1% ogólnej ich liczby), a następnie w wielickim – 23,5 tys. (27,2%), a najmniejszą w powiecie proszowickim – 0,4 tys. (0,5%).

W 2017 r. wśród obcokrajowców korzystających z noclegów największy udział mieli turyści ze Stanów Zjednoczonych (11,5% ogółu turystów zagranicznych), a w dalszej kolejności z Niemiec (10,5%), Ukrainy (10,3%), Wielkiej Brytanii (9,6%), Włoch (5,3%) oraz Francji (5,1%).

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej:

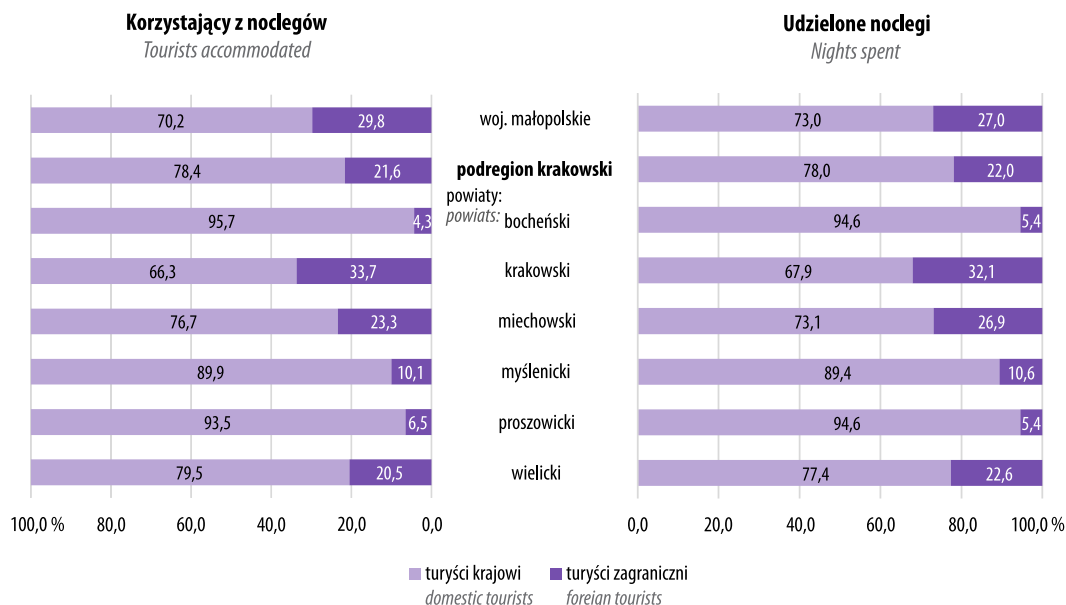
$$\frac{\text{liczba korzystających z noclegów}}{\text{liczba miejsc noclegowych}}$$

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej w podregionie krakowskim wyniósł 58 (o 9 więcej niż dla województwa). Najwyższą wartość tego wskaźnika, świadczącego o rozwoju bazy noclegowej, odnotowano w powiecie krakowskim (72), a nieco mniejszą w powiecie wielickim (68) i miechowskim (62).

W turystycznych obiektach noclegowych położonych w podregionie krakowskim udzielono 689,5 tys. noclegów, tj. o 31,8 tys. (o 4,8%) więcej niż w 2016 r., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w województwie małopolskim wynosił 5,2%.

Wykres 19. Struktura korzystających z noclegów i udzielonych noclegów turystom krajowym i zagranicznym w 2017 r.

Chart 19. Structure of tourists accommodated and of nights spent by domestic and foreign tourists in 2017



Najwięcej noclegów udzielono w powiecie krakowskim – 236,3 tys. (34,3% ogólnej ich liczby), a w dalszej kolejności w powiecie wielickim – 195,8 tys. (28,4%) oraz bocheńskim – 106,7 tys. (15,5%), a najmniej w powiecie proszowickim – 10,6 tys. (1,5%). Największy wzrost udzielonych noclegów w 2017 r. odnotowano w powiecie wielickim (o 14,2%), następnie bocheńskim (o 11,3%), a największy spadek w powiecie proszowickim (o 4,0%).

Turystom krajowym udzielono 538,1 tys. noclegów, (o 5,0% więcej niż rok wcześniej), a zagranicznym 151,4 tys. (o 4,1% więcej).

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej:

$$\frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{\text{liczba miejsc noclegowych}}$$

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej, będący miarą natężenia ruchu turystycznego, wyniósł 99 (96 w 2016 r.), podczas gdy średnio w województwie małopolskim – 132 (129 w 2016 r.). Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie miechowskim, gdzie na 1 miejsce noclegowe przypadały 123 udzielone noclegi, a następnie w powiecie krakowskim – 119 i wielickim – 116.

W 2017 r. średni czas pobytu turysty w obiekcie noclegowym w podregionie krakowskim wyniósł 1,7 dnia i był taki sam jak przeciętny pobyt turysty zagranicznego.

Najdłuższy średni czas pobytu turysty w obiekcie noclegowym odnotowano w powiecie myślenickim i miechowskim (po 2 dni), a najkrótszy w powiecie bocheńskim i krakowskim (po 1,6 dnia).

Tablica 26. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

Table 26. *Occupancy of tourist accommodation facilities*

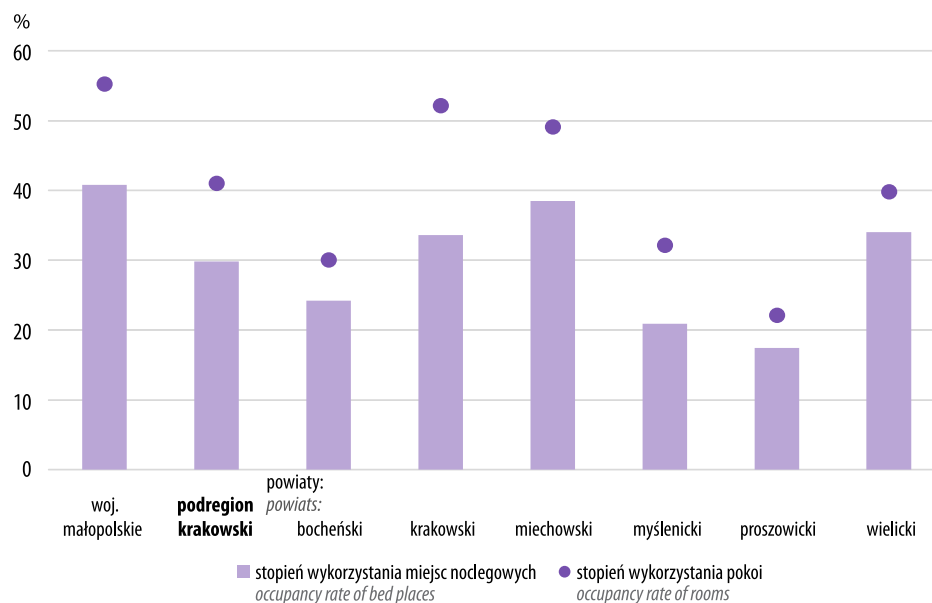
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	2016	2017	2016	2017
	miejsc noclegowe (stan w dniu 31 VII) <i>bed places (as of 31 VII)</i>		udzielone noclegi <i>nights spent</i>		korzystający z noclegów <i>tourists accommodated</i>	
	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>					
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	28,3	29,4	3659,1	3888,1	1355,7	1447,5
Podregion krakowski Subregion	9,6	9,6	915,8	954,1	526,9	553,1
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
Bocheński	13,8	13,1	907,9	1007,2	543,7	611,1
Krakowski	7,5	7,3	881,4	863,6	538,3	525,9
Miechowski	11,5	10,1	1252,0	1236,6	627,5	627,9
Myślenicki	9,4	9,6	622,9	627,2	293,4	312,7
Proszowicki	3,8	3,8	251,9	242,4	162,9	139,5
Wielicki	12,0	13,6	1399,8	1577,2	815,5	923,0

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych:

$$\frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{\text{nominalna liczba miejsc noclegowych}}$$

W 2017 r. w podregionie krakowskim stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych był niższy niż wskaźnik obliczony dla województwa małopolskiego o 11,0 p. proc. i wyniósł 29,8% (rok wcześniej 29,0%), przy czym najwyższy odnotowano w powiecie miechowskim – 38,5%, następnie w powiecie wielickim – 34,0%, a najniższy w proszowickim – 17,4%.

Wykres 20. Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r.
 Chart 20. Occupancy rate of tourist accommodation establishments in 2017



Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych wyniósł 41,0% i był o 0,2 p. proc. niższy od wskaźnika obliczonego w 2016 r. oraz o 14,2 p. proc. niższy niż w województwie. Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiecie krakowskim – 52,1% (52,4% w 2016 r.), a najniższy w powiecie proszowickim – 22,1% (23,5%).

Rozdział 8

Chapter 8

Podregion Krakowski na tle podregionów województwa małopolskiego

Krakowski subregion against the background of subregions of małopolskie voivodship

Wyznaczenie podregionów, które grupują sąsiadujące ze sobą powiaty, pozwala uchwycić różnice w poziomie rozwoju obszarów oraz stwarza możliwość śledzenia trendów i zmian zachodzących na poziomie niższym niż województwa. Pomiedzy podregionami występują różnice w układzie przestrzennym. Obserwuje się także różnice w interakcjach pomiędzy jednostkami administracyjnymi tworzącymi dany podregion oraz różnice we wzajemnych powiązaniach pomiędzy podregionami.

Podregion krakowski wyróżnia spośród podregionów województwa małopolskiego charakterystyczny układ jednostek administracyjnych wchodzących w jego skład: powiaty i gminy zlokalizowane są wokół innego podregionu – miasta Krakowa. Ze względu na swoją specyfikę jest on ważnym punktem odniesienia i oddziaływania. Podregiony województwa małopolskiego można porównywać ze sobą pod względem uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

8.1. Porównanie uwarunkowań społeczno-gospodarczych podregionów województwa małopolskiego

8.1. *Comparison of socio-economic conditions of the subregions of Małopolskie voivodship*

Podregion krakowski jest największym podregionem województwa małopolskiego. Obejmuje obszar 405,4 tys. ha, co stanowi 26,7% powierzchni województwa. Podregionem porównywalnym z krakowskim pod względem powierzchni jest drugi co do wielkości podregion nowosądecki obejmujący obszar 352,5 tys. ha, a więc stanowiący 23,2% powierzchni województwa.

Pod względem liczby ludności w 2017 r. na pierwszym miejscu w województwie znalazł się podregion miasto Kraków (22,6% ludności województwa). Podregion krakowski znalazł się na drugim miejscu – liczba ludności zamieszkującej podregion wyniosła 725,4 tys., co stanowiło 21,4% ludności województwa. Podregion krakowski znalazł się w grupie 4 podregionów, w których liczba ludności w 2017 r. zwiększyła się w stosunku do 2013 r. (obok podregionów: miasta Krakowa, nowosądeckiego oraz nowotarskiego).

Analizując dane dotyczące gęstości zaludnienia można zauważyć, że w 2017 r. najwyższe wartości wskaźnika zanotowano w podregionach: miasto Kraków (2348 osób przypadających na km²), oświęcimskim (271 osób/km²) oraz krakowskim (179 osób/km²), podczas gdy średnia gęstość zaludnienia w województwie małopolskim wynosiła 223 osoby na km². Wskaźnikiem gęstości zaludnienia zbliżonym do podregionu krakowskiego cechował się podregion tarnowski (178 osób/km²).

Ważnym wskaźnikiem obrazującym sytuację demograficzną obszarów jest przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2017 r. wśród podregionów województwa małopolskiego jedynie podregion oświęcimski cechował się ujemną wartością wskaźnika (minus 0,5). Najwyższe wartości wskaźnika zaobserwowano w podregionach nowosądeckim (4,1) oraz nowotarskim (2,5). Wartości wyższe niż w województwie małopolskim (1,9) zanotowano w podregionie krakowskim i podregionie miasto Kraków (po 2,0).

Kolejnym wskaźnikiem ukazującym zróżnicowanie podregionów jest współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2017 r. najwyższą wartość wskaźnika zaobserwowano w podregionie miasto Kraków (66 osób), natomiast najniższą w podregionie tarnowskim (60 osób). Wartość wskaźnika w podregionie krakowskim

(62 osoby) była niższa niż w województwie (63 osoby). Warto zaznaczyć, że w porównaniu z 2013 r. obciążenie demograficzne zwiększyło się we wszystkich podregionach, a najbardziej w mieście Krakowie, oświęcimskim oraz krakowskim.

Pod względem liczby pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r. podregion krakowski zajął trzecie miejsce w województwie za podregionami: miastem Krakowem (731 osób) oraz oświęcimskim (327 osób). Wartość wskaźnika w podregionie krakowskim wyniosła 294 osoby, podczas gdy w województwie na 1000 ludności przypadało 387 pracujących. W stosunku do 2013 r. wartość wskaźnika wzrosła we wszystkich podregionach, a największy wzrost zaobserwowano w podregionie oświęcimskim i podregionie miasto Kraków.

W 2017 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w województwie małopolskim 3,8%. Niższe wartości wskaźnika zanotowano jedynie w podregionie miasto Kraków (2,8%) oraz podregionie krakowskim (3,0%). Podregiony te były także obszarami, gdzie w stosunku do roku 2013 zanotowano najmniejszy spadek wskaźnika (o 2,3 p. proc. w podregionie miasto Kraków oraz o 3,8 p. proc. w podregionie krakowskim).

Podregion krakowski znalazł się w 2017 r. na drugim miejscu wśród podregionów pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym. Na pierwszym miejscu znalazł się podregion miasto Kraków z wartością wskaźnika na poziomie 299 podmiotów, natomiast w podregionie krakowskim wartość wskaźnika była prawie dwukrotnie niższa i wyniosła 166 podmiotów, co było zbliżonym wynikiem do podregionów nowotarskiego (162) oraz oświęcimskiego (160). Warto zaznaczyć, że dla całego województwa małopolskiego wartość wskaźnika wyniosła 182 podmioty.

Analizując dane dotyczące finansów publicznych w 2017 r. można zauważyć, że podregion krakowski zajął przedostatnie miejsce zarówno pod względem dochodów, jak i wydatków gmin i miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wartość dochodów na 1 mieszkańca wyniosła 4244,85 zł, a niższą zaobserwowano jedynie w podregionie oświęcimskim (3941,34 zł). Wydatki na 1 mieszkańca w podregionie krakowskim wyniosły 4198,31 zł. Również w tym przypadku podregionem o najniższej wartości wydatków był podregion oświęcimski (3891,41 zł). Dla porównania, w województwie małopolskim wartość dochodów na 1 mieszkańca wyniosła 4807,51 zł, natomiast wartość wydatków – 4817,40 zł. Podregionem o najwyższych wartościach wskaźnika był podregion miasto Kraków (dochody – 6469,58 zł na 1 mieszkańca, wydatki – 6540,49 zł).

W 2017 r. w podregionie krakowskim liczba dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat wyniosła 631, a niższe wartości zanotowano jedynie w podregionie nowosądeckim (568) oraz nowotarskim (534). Najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w podregionie miasto Kraków (991), podczas gdy wartość dla całego województwa wyniosła 721.

Pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. najwyższą wartością wskaźnika cechował się podregion miasto Kraków (14,4). Podregion krakowski znalazł się na drugim miejscu z wartością wskaźnika 4,9. W województwie małopolskim na 1000 ludności oddano do użytkowania 5,9 mieszkań. W stosunku do 2013 r. wartość wskaźnika zmniejszyła się w przypadku podregionów nowosądeckiego i tarnowskiego. Analizując dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oddanego do użytkowania można zauważyć, że w porównaniu z rokiem 2013 powierzchnia zwiększyła się jedynie w podregionach nowosądeckim i oświęcimskim. W 2017 r. wartość wskaźnika w województwie wyniosła 93 m², a jedynym podregionem, w którym wartość wskaźnika nie przekroczyła tej wartości był podregion miasto Kraków (56 m²). Największą przeciętną powierzchnią użytkową cechowały się mieszkania w podregionach nowosądeckim i nowotarskim (wartość wskaźnika oscylowała wokół 153 m²), natomiast w podregionach oświęcimskim, krakowskim i tarnowskim wartość wskaźnika była porównywalna i zawierała się w granicach 134–135 m².

Tablica 27. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów województwa małopolskiego w 2017 r.
Table 27. Selected statistical data concerning the subregions of Małopolskie voivodship in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Podregion krakowski	Podregion miasto Kraków	Podregion nowosą- decki	Podregion oświęcim- ski	Podregion tarnowski	Podregion nowotarski
Powierzchnia w ha Stan w dniu 31 XII <i>Area in ha As of 31 XII</i>	405410	32685	352507	203969	260473	263235
Ludność Stan w dniu 31 XII <i>Population As of 31 XII</i>	725448	767348	539080	552494	463393	343617
Ludność na 1 km ² Stan w dniu 31 XII <i>Population per 1 km² As of 31 XII</i>	179	2 348	153	271	178	131
Przyrost naturalny na 1000 ludności <i>Natural increase per 1000 population</i>	2,0	2,0	4,1	-0,5	1,2	2,5
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Stan w dniu 31 XII <i>Non-working age population per 100 persons of working age As of 31 XII</i>	62	66	62	63	60	61
Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym ^a Stan w dniu 31 XII <i>Employed persons per 1000 working age population^a As of 31 XII</i>	294	731	282	327	280	238
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym Stan w dniu 31 XII <i>Registered unemployed persons per 100 persons of working age As of 31 XII</i>	3,0	2,8	4,8	4,1	4,9	4,4
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym Stan w dniu 31 XII <i>Entities of the national economy in the REGON register per 1000 working age population As of 31 XII</i>	166	299	132	160	119	162
Dochody gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł <i>Revenue of gminas and cities with powiat status per capita in zł</i>	4244,85	6469,58	4779,60	3941,34	4360,04	4321,37
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł <i>Expenditure of gminas and cities with powiat status per capita in zł</i>	4198,31	6540,49	4807,93	3891,41	4385,07	4360,77

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.
a According to the actual workplace and type of activity; excluding economic entities employing up to 9 people and private farms in agriculture.

Tablica 27. Wybrane dane statystyczne dotyczące podregionów województwa małopolskiego w 2017 r. (dok.)
 Table 27. Selected statistical data concerning the subregions of Małopolskie voivodship in 2017 (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Podregion krakow- ski	Podregion miasto Kraków	Podregion nowosą- decki	Podregion oświę- cimski	Podregion tarnow- ski	Podregion nowo- tarski
Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat Stan w dniu 30 IX <i>Children attending nursery schools per 1000 children aged 3–6 As of 30 IX</i>	631	991	568	795	716	534
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	4,9	14,4	2,3	2,7	3,1	3,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average useful floor area of dwelling completed in m²</i>	134	56	154	135	134	152

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym kraju. W opisie podregionu informacje o liczbie powiatów, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2017 r.
2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późniejszymi zmianami), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania ujmując pod pojęciem „Przemysł” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano metodą przedsiębiorstw.
5. Dane opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.
6. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
7. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową), na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
10. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.
11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).
12. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
13. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

sekcje	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to the administrative division of the country in a given period. In the subregion's description information on the number of powiats, cit-ies and gminas was given as of 31 XII 2017.
2. Since 2009 data have been presented in accordance with the Polish Classification of Activities – PKD 2007, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments), instead of the classification of PKD 2004 used so far.
3. The item "Industry" was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.
4. Data according to NACE sections and in the territorial division are compiled using the enterprise method.
5. Data are compiled in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.
6. The term entities of the national economy is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
7. The term economic entities is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.
8. Data presented in the publication cover entities of the national economy regardless of the nature of ownership.
9. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than those presented in the tables.
10. For computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.
11. Coefficients related to vital statistics and migration of population in the territorial division were calculated as the ratio of the number of facts of a specific type and the number of population (as of 30 VI).
12. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".
13. In the publication the names of some NACE classification levels have been abbreviated; the abbreviated names have been marked with sign "Δ" in tables and charts. The list of abbreviations used and full names is given below:

<i>section</i>	
Trade; repair of motor vehicles and motorcycles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities